3 1761 03561 9147

METRODORI EPICUREI FRAGMENTA

COLLEGIT

SCRIPTORIS INCERTI EPICUREI COMMENTARIUM MORALEM

SUBIECIT

ALFREDUS KOERTE.

COMMENTATIO EX SUPPLEMENTIS ANNALIUM PHILOLOGICORUM SEORSUM EXPRESSA.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCXC.

PAGINARUM NUMERI SUNT SUPPLEMENTI SEPTIMI DECIMI ANNALIUM PHILOLOGICORUM.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

METRODORI EPICUREI
FRAGMENTA

CÓLLEGIT

SCRIPTORIS INCERTI EPICUREI
COMMENTARIUM MORALEM

SUBIECIT

ALFREDUS KOERTE.

Praefatio.

In hoc commentario elaborando non eam viam ingressus sum, quam indicare videtur inscriptio, sed a scriptore incerto Epicureo profectus ad Metrodorum accessi. nam cum papyro 831 (VH² X f. 71—80) a Scotto (Fragm. Hercul. p. 26) virorum doctorum studiis commendatae operam navarem, Usenerus praeceptor carissimus animum meum advertit ad similitudinem, quae inter locum quendam huius papyri et sententiam quandam Metrodori intercedit. ego vero Lampsaceni reliquias perscrutatus in dies magis mihi persuasi ipsius Metrodori esse hunc libellum. quam opinionem ut firmarem, Metrodori reliquias a Dueningio (de Metrodori Epicurei vita et scriptis, Lipsiae 1870) non ea arte tractatas, qua digna sunt, iterum colligere institui. inprimis vero volumina Herculanensia excussi, quibus ille, nec quibus licuit uti, diligenter usus est, nec potuit omnino uti tomis VII — XI collectionis alterius Scottique Fragmentis Herculanensibus. in schedis Herculanensibus adhuc editis nullum locum, in quo Metrodori nomen manifeste legitur, a me praetermissum esse spero, licet incerta nominis vestigia passim restent.

Praeter volumina Herculanensia duobus potissimum fontibus operam dedi, gnomologio Vaticano et Plutarchi libris adversus Colotem et contra Epicuri beatitudinem scriptis.

Inter 81 gnomologii sententias quattuor esse Metrodori certum, plures latere veri simile est (cf. Us. stud. Vindobon. X p. 186 sq.). nam cum Usenerus (l. l. p. 188) luculenter demonstraverit sententias illas ex Epicuri, Metrodori, Polyaeni, Hermarchi epistularum epitome excerptas eisque tredecim κυρίας δόξας additas esse, permirum esset, si ex 27 dictis, quae aliunde nota sunt, quattuor essent Metrodori, ex reliquis 54 nullum. itaque tres sententias (27, 41, 45) Metrodoro ascripsi satis certis indiciis nisus, quae ad singula fragmenta (47, 59, 48) adnotavi. vereor autem ne nimis cautus fuerim in eligendo, exempli gratia s. 52 Metrodori dictionem sapit, sed in re difficillima omnem temeritatem cavendam esse putavi.

Paulo copiosius agendum est de Plutarcho Metrodori fonte. ut Epicuri sic Metrodori quoque sententiis verbisque ei libri scatent, quos Plutarchus scripsit adversus Colotem et contra Epicuri beatitudinem. ex his reliquias plerasque, quas quidem nomine addito

Plutarchus Metrodori esse testatur, diligenter exscripsit Dueningius, puto autem nonnullos locos nomine non insignitos Metrodoro certe adiudicari posse ratione accuratius perspecta, quam Plutarchus in referendis Epicureorum sententiis sequitur.

Primum Plutarchus toto in libro, quo non posse suaviter vivi secundum Epicurum contendit, omnino nullius Epicurei dicta vel scripta commemorat nisi principis scholae et Metrodori, ut omittam titulum libri Colotei, quem in inscribendo libro imitatur. in altero autem libello, quo impugnat Colotem, adversarii ipsius dicta saepe proferuntur, quae facile dignoscuntur a reliquorum horti sodalium sententiis, illorum enim dictis Plutarchus Colotis opiniones refutare studet, praeter eum respiciuntur Epicurus Metrodorusque non raro, semel Leonteus. vide autem quomodo Plutarchus Leontei testimonium inducat adv. Col. 3 p. 1108 E Λεοντεὺς εἷς τῶν ἐπ᾽ ἄκρον Ἐπικούρου μαθητῶν: ipsis verbis indicat illum vel lectori vel ipsi minus notum esse. cavendum vero est ne putemus permultas sententias, quas Plutarchus auctoris nomine omisso contextui sermonis inserit, communes esse scholae, quaeque certo scriptori ascribi nequeant. immo eum, etsi generaliter dicit οἱ λέγοντες, οἱ βοῶντες, οἱ κελεύοντες, tamen plerumque vel semper ad certi scriptoris certum dictum spectare multis exemplis demonstrari potest. non raro enim fit, ut sententiam, quam Plutarchus quasi communem Epicureorum profert, alii scriptores, vel Chaeronensis ipse alio in libro, aut ab Epicuro ipso pronuntiatam esse testentur v. Plut. contra beat. 6 p. 1090C = Epic. Us. fr. 532 et 582, ibidem 12 p. 1094 D = Ep. Us. fr. 163, ib. 12 p. 1094D = Us. Ep. fr. 117, ib. 15 p. 1097 A = Ep. Us. fr. 544, ib. 27 p. 1104F = Ep. Us. fr. 204, aut a Metrodoro v. Plut. adv. Col. 2 p. 1108 C = Plut. contra beat. 16 p. 1098 C, adv. Col. 31 p. 1125 C = contra beat. 16 p. 1098 C, adv. Col. 30 p. 1125 A = contra beat. 3 p. 1087 D. licet igitur concludere totam fere copiam sententiarum, quae in libris illis leguntur, ex Epicuri et Metrodori scriptis fluxisse. itaque quae ab ipso Epicuro non esse dicta manifestum est, ea Metrodori esse putabimus. qua de causa non dubitavi ei (ad fr. 38, p. 558) nonnullos locos ascribere. sed fortasse interdum accuratius dignoscere licet, quid utrique debeatur. solet enim Plutarchus res maioris ponderis utriusque testimonio illustrare v. contra beat. 2 p. 1087 A, 3 p. 1088 BC, 7 p. 1091 A, 12 p. 1094 DE, adv. Colot. 17, 1117 AB. ubi igitur de una eademque re duo testimonia invenimus, quorum alterum nomine notatum est alterum nomine caret, de huius quoque auctore satis certe iudicare possumus. id quod Usenerus fecit, qui, ni fallor eodem modo ratiocinatus atque ego, fr. 554 Plut. adv. Col. 31 p. 1125 C et fr. 560 adv. Col. 33 p. 1127 A Epicuro adiudicat, cf. adnotationem ad p. 329, 16 „verba Epicuri referri eo certum est, quod p. 1127 B opponuntur ἃ δὲ Μητρόδωρος . . . γέγραφεν“.

Haec observatio me adduxit, ut Metrodoro cum leviora tum

fr. 1 ascriberem. nam Plutarchus cum Democritum ab impetu Colotis defendit, primum (cap. 4) generaliter exponit, quid de sensibus iudicaverint Epicurei, tum (cap. 5) certi scriptoris certa verba respicere videtur, deinde (cap. 6) Epicurum ipsum in symposio cum Polyaeno disserentem inducit ὅρα δὴ ἃ περὶ τοῦ οἴνου τῆς θερμότητος ἐν τῷ Συμποσίῳ Πολύαινον αὐτῷ διαλεγόμενον Ἐπίκουρος πεποίηκε (Ep. Us. fr. 58). colligam igitur ex eis, quae exposui, totum caput quintum ex Metrodori scriptis haustum esse, quamquam contineatne communem Epicureorum doctrinam an Metrodori rationes non plane patet.

Quae de altera commentarii parte hic praemittam, pauca sunt. Scottus l. l. adnotat sex paginas papyri 831 Oxonii servari stilo plumbeo delineatas. quod apographon Ericus Pernice, sodalis meus studiorum, vere proximi anni Londinium profectus summa diligentia cum Neapolitano contulit. gratias ago amico maximas pro hoc beneficio. est autem apographon Oxoniense utilissimum ad priores columnas restituendas, cum non solum singulae litterae multae rectius in eo legantur, sed etiam maiores schedulae, quae Neapoli perierunt, ibi servatae sint. ordinem quidem paginarum apographon Neapolitanum rectius servavit; respondent enim schedae inter se hunc in modum:

O. I = N. III
O. II = N. V
O. III = N. IV
O. IV = N. II
O. V = N. VI
O. VI = N. IX

non potest autem columna VIII N. Oxonii non servata dirimi a IX—XI N., ex quibus IX Oxonii extat, item col. IV N. et V N., VI N. et VII N. cohaerent, quas divellit apographon Oxoniense.

Restat ut gratias agam ex imo pectore Hermanno Usener, cuius auxilio et consilio in tota dissertatione elaboranda frui mihi licebat.

Pars prior.

Metrodori quae supersunt.

Priusquam reliquias ipsas edam, de Metrodori ingenio et de loco, quem in schola Epicuri obtinuerit, breviter disseram. video enim viros doctos, quamquam Dueningius satis bene egit de hac re (p. 21 sq.), adhuc plus aequo adversariorum opprobriis fidem habere, ita ut pinguem et rusticum Epicuri asseclam fuisse Metrodorum arbitrentur (cf. ind. schol. Gotting. aest. 1889 p. 14). vel ei, qui de Epicuro ipso aequius iudicare didicerunt, in Metrodorum Ciceronis exemplo (cf. de nat. deor. I, 40, 113) omnia conferre solent, quae in doctrina turpia et rudia esse videntur, vide Hirzeli quaestiones de Ciceronis scriptis philosophis (I p. 165 sqq.).

Si recte iudicare studemus de Metrodori indole, proficiscendum est ab Epicuri iudicio: qui quanti fecerit Metrodorum vel illo dicto, quod Seneca servavit, manifeste ostendit Ep. Us. fr. 192 „Quosdam ait Epicurus ad veritatem sine ullius adiutorio exisse, fecisse sibi ipsos viam. hos maxime laudat, quibus ex se impetus fuit, qui se ipsi protulerunt. quosdam indigere ope aliena, non ituros, si nemo praecesserit, sed bene secuturos: ex his Metrodorum ait esse, egregium hoc quoque sed secundae sortis ingenium.“ Hermarchus tertiae classis exemplar est eorum, qui cogi ad rectum compellique possunt. hic Epicurus Metrodorum principem discipulorum declarat, alibi non tam discipulum quam socium sapientiae eum dicit, ut omittam locos Ciceronis de fin. II, 3, 7 (infra p. 569) et Senecae ep. mor. 79, 15 (infra p. 568), vide ipsa verba Epicuri de rer. nat. l. XXVIII VH^2 VI f. 45 sq. Gomp. comm. acad. Vindob. t. 83 p. 92 Ἀλλὰ γὰρ πῶς οὐκ εὔκαιρόν ἐςτι ταῦτα προςφέροντα μηκύνειν καὶ μᾶλλον ὥς πρὸς cέ, Μητρόδωρε; πάνυ γὰρ οἶμαί cε πολλὰ ἂν ἔχειν προενέγκαcθαι κτέ., Metrodorum ipsum multa prolaturum esse contra adversariorum opiniones confidit Epicurus. deinde uni Metrodoro eosdem honores in testamento decernit, quos sibi cf. Laert. Diog. X, 18 Us. fr. 217 p. 166: Polyaeni enim suorumque fratrum memoriam semel quotannis celebrari vult, suam et Metrodori omnium mensium vicensimo die lunae; nisi quod ipsius natalem quoque diem agendum mandat, Metrodori non item.

Epicurus, qui ne quid a praeceptoribus didicisse videretur studiose cavebat, qui inter asseclas quasi deus inter mortales versabatur,

qui vel exsultantem sectatorum venerationem admittebat (cf. Ep. Us. fr. 141, stud. Vindob. X p. 185), amico hunc locum tam propinquum sibi non concessisset, nisi ille ceteris sodalibus longe praestitisset. erat sane discipulus Metrodorus, sed qui magistrum etiam adiuvaret. de re familiari administranda item de rhetorica accuratius eum egisse Epicuro ex Philodemi libris cognoscimus cf. fr. 26 et p. 545.

Arctissime cum Epicuro ipso coniungitur non solum a scholae sodalibus sed etiam a Cicerone, Seneca, Luciano, Plutarcho, quem omnes fere sententias maioris momenti utriusque testimonio et Epicuri et Metrodori illustrare supra (p. 532) ostendi. respice vero Metrodorum septem annis ante Epicurum mortuum esse: si scholae successor fuisset, hoc ipso munere fieri potuit, ut nomen eius per adversariorum impetus post magistri mortem duplicata vi in hortum irruentium clarius fieret: is qui magistrum tot annis morte praeivit, non iterum atque iterum impugnaretur, nisi iuxta Epicurum locum obtinuisset. nullius memoria per tot saecla et ab amicis et ab adversariis tam diligenter colitur, qui non propria ingenii vi excellens fuerit.

Ei qui humilis et inculti ingenii eum fuisse arbitrantur, nonnullis dictis nituntur, in quibus iterandis omnes adversarii exsultant. cum vero haec dicta arcte cohaereant cum rixa illa, quae inter Metrodorum et fratrem Timocratem exarsit, iam de hac mihi agendum est. et primum quidem ea referam, quae de Timocrate scimus, sunt ea satis pauca: Timocrates minor natu, ut videtur, quam Metrodorus aliquamdiu Epicuri scholae interfuit, tum nescio qua de causa ab ea recessit. quo discidio facto librum edidit Εὐφραντά inscriptum, in quo Epicurum, Metrodorum totamque scholam impudicentissimis eisque fictis opprobriis aggressus est. Epicurus et Metrodorus compluribus libris[1]) scholam ab illis calumniis defenderunt eumque in Asiam profectum de aula regis Lysimachi (? cf. Ep. Us. ind. p. 419a) movere studuerunt. praeterea discimus a Metrodoro (fr. 30) eum iam in pueritia iracundiorem fuisse; extat denique ipsius dictum de Metrodoro, quem et amare se ut nemo et odisse ut nemo profitetur (v. p. 567). quid egerit postea, num aliam scholam secutus sit, alios libros scripserit, nescimus.

Nihil in his, quantum video, inest, quo comprobetur Hirzeli iudicium. putat ille (l. l. p. 167) Timocratem defecisse ab horto, quia laudem vel ex rebus pro patria bene gestis, vel ex artium liberalium studiis perceptam inter voluptates numeraret. sed cur non accessit ad rem publicam? cur non percepit laudem ex artibus liberalibus? cur Epicurum calumniis petere quam doctrina et argumentis superare maluit? meo quidem iudicio ex eo, quod Timocrates

1) Ex Metrodori scriptis huc pertinent Περὶ Ἐπικούρου ἀρρωστίας et fortasse Μαρτυρίαι.

non tam de philosopho quam de homine Epicuro detrahit neque ulla propriae eius doctrinae vestigia extant, evincitur eum non propter doctrinae potissimum dissensum scholam reliquisse. ab hac opinione ne Ciceronis quidem verba me deducunt (de nat. deor. I, 33, 93): „stomachabatur senex (Phaedrus) si quid asperius dixeram, cum Epicurus ... Metrodori sodalis sui fratrem Timocraten, quia nescio quid in philosophia dissentiret, totis voluminibus conciderit.“ Cicero sine dubio non plus sciebat quam nos de rixae causis, Academici autem, auctoris Tulliani, qui quasi socio utebatur Timocrate adversus Epicurum, multum intererat nobile aliquid in eius defectione videri inesse. alter locus Ciceronis, quem affert Hirzelius, de nat. deor. I, 40, 113 „Metrodori vero, qui est Epicuri collega sapientiae multa impudentiora recitabat. accusat enim Timocratem fratrem suum Metrodorus, quod dubitet omnia quae ad beatam vitam pertineant ventre metiri, neque id semel dicit sed saepius“ manifeste ex ipsis Metrodori verbis, quae nobis servata sunt fluxit. ergo ab his argumenta petenda sunt, non a Cicerone, id quod fecit Hirzelius (l. l. p. 167). iam inspiciamus illa dicta, quae Metrodori memoriae magis nocuerunt quam omnia Εὐφραντά fratris: (fr. 39) „περὶ γαστέρα γάρ, ὦ φυσιολόγε Τιμόκρατες, περὶ γαστέρα ὁ κατὰ φύσιν βαδίζων λόγος τὴν ἅπασαν ἔχει σπουδήν“ et (fr. 40) „περὶ γαστέρα γάρ, ὦ φυσιολόγε Τιμόκρατες τὸ ἀγαθόν“ et (fr. 41) „οὐδὲν δεῖ σώζειν τοὺς Ἕλληνας οὐδ᾽ ἐπὶ σοφίᾳ στεφάνων παρ᾽ αὐτῶν τυγχάνειν, ἀλλ᾽ ἐσθίειν καὶ πίνειν οἶνον, ὦ Τιμόκρατες, ἀβλαβῶς τῇ γαστρὶ καὶ κεχαρισμένως.“ rectissime, ut mihi quidem videtur, Dueningius ad interpretanda haec dicta titulo libri utitur, quem scripsit Metrodorus Περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ᾽ ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων (cf. p. 540). contendit Metrodorus contra Timocratem, qui ipse se physicum appellasse videtur — id quidem rectius Hirzelius vidit quam Dueningius — non ex externis vitam beatam parari sed penes nosmet ipsos esse beatitudinis condiciones, et, ne ulla restet dubitatio de omnium voluptatum fonte, iterum atque iterum ventrem nominat, a quo bene constituto reliquae voluptates pendeant cf. fr. 5 p. 540. Timocrates vana laudis cupiditate abductus externis nimiam operam videtur dedisse. quam laudis sitim cum in horto replere non posset, a schola defecit eamque detestatus est.

Est sane caput totius Epicuri doctrinae moralis tam aspere tam proterve expressum illis Metrodori dictis, ut, si nihil ex eius libris nobis servatum esset nisi haec, merito eum pro homine humilis atque rudis ingenii haberemus. sed alia praesto sunt dicta, quibus utamur ad haec interpretanda. idem vir, qui circa ventrem omne bonum esse dicit, profitetur (fr. 62) ὅτι πολλάκις προσεπτύσαμεν ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς, irridet adulescentem opulentius edentem et bibentem (fr. 55), pascitur ipse certis diebus uno asse (v. p. 569). qui coronas sapientiae donatas a nobili illa Graecia spernit, idem

physicarum quaestionum altitudine ad illius scientiae laudes pulcherrimas effertur (fr. 37). coniungenda sunt haec omnia et possunt coniungi, ut mihi quidem videtur. Metrodorus cum totum se dedisset novae doctrinae, in qua omnem salutem inclusam videbat, capita disciplinae usque ad ultimos fines persequi non dubitavit. ita fit ut impudentia et humilia videantur, quae ille ex animo elato uniusque studii pleno emisit et summa vi elocutionis pronuntiavit.

Sed iam finem faciam prooemii. quae praeterea mihi dicenda sunt de ingenio et sententiis Metrodori, ad singula scripta et fragmenta adnotare malo. his quae praemisi id potissimum egi, ut Hirzeli opiniones refutarem. saepius mihi ad eum recurrendum erit, puto enim libri ceteroquin egregii totum caput, quod de discrepantiis Epicureorum agit, infirmissimis fundamentis niti.

Index librorum apud Laertium servatus.

Laertius Diogenes X, 23 (Ep. Us. p. 368 sq.) βιβλία δέ ἐστι τοῦ Μητροδώρου τάδε· (24)

Πρὸς τοὺς ἰατροὺς τρία.
Περὶ αἰσθήσεων.
Πρὸς Τιμοκράτην.
Περὶ μεγαλοψυχίας.
Περὶ τῆς Ἐπικούρου ἀρρωστίας.
Πρὸς τοὺς διαλεκτικούς.
Πρὸς τοὺς σοφιστὰς ἐννέα.
Περὶ τῆς ἐπὶ σοφίαν πορείας.
Περὶ μεταβολῆς.[1])
Περὶ πλούτου.
Πρὸς Δημόκριτον.
Περὶ εὐγενείας.

Certorum librorum reliquiae.

I. Περὶ αἰσθήσεων.

Laertius Diogenes X, 24 supra.

Huic libro non recte fragmenta incerti auctoris (VH[1] VI, b) ab editore Neapolitano ascripta esse nunc nemo fere negat, quid quod ne de sensibus quidem illic agitur, sed de natura deorum (cf. Scott Fragm. Herc. p. 248).[2])

1) τῆς μεταβολῆς libri, cf. fr. 9 et 12 2) ex illius libri columna XV secus intellecta a Dueningio (p. 32 sq.) discendum est Theophrasti esse iudicium illud lepidissimum de Bione Borysthenita, ab illo Eratosthenem (Strab. I p. 15 Laert. Diog. IV, 52) esse mutuatum. ergo ex hoc quidem loco non recte collegit Dueningius librum Metrodori non esse.

1. Plutarchus adversus Coloten 5 p. 1109C (Ep. Us. fr. 250 p. 184, 11 sqq.) αἱ δὲ πολυθρύλητοι συμμετρίαι καὶ ἁρμονίαι τῶν περὶ τὰ αἰσθητήρια πόρων αἵ τε πολυμιξίαι τῶν σπερμάτων, ἃ δὴ πᾶσι χυμοῖς καὶ ὀσμαῖς καὶ χροιαῖς ἐνδιεσπαρμένα λέγουσιν ἑτέραν ἑτέρῳ ποιότητος κινεῖν αἴσθησιν, οὐκ ἄντικρυς εἰς τὸ τὴ μᾶλλον τὰ πράγματα συνελαύνουσιν αὐτοῖς; τοὺς γὰρ οἰομένους ψεύδεσθαι τὴν αἴσθησιν, ὅτι τὰ ἐναντία πάθη τοῖς χρωμένοις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁρῶσι, παραμυθούμενοι διδάσκουσιν ὡς ἀναπεφυρμένων καὶ συμμεμιγμένων[1]) ὁμοῦ τι[2]) πάντων ἄλλου δὲ ἄλλῳ πεφυκότος ἐναρμόττειν οὐκ ἔστι τῆς αὐτῆς ποιότητος ἐπαφὴ καὶ ἀντίληψις οὐδὲ πᾶσι τοῖς μέρεσι κινεῖ πάντας ὡσαύτως τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ ἐκείνοις ἕκαστοι μόνοις ἐντυγχάνοντες πρὸς ἃ σύμμετρον ἔχουσι τὴν αἴσθησιν οὐκ ὀρθῶς διαμάχονται περὶ τοῦ χρηστὸν ἢ πονηρὸν ἢ λευκὸν ἢ μὴ λευκὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, τὰς αὑτῶν οἰόμενοι βεβαιοῦν αἰσθήσεις τῷ τὰς ἄλλων ἀναιρεῖν. δεῖν[3]) δὲ αἰσθήσει μὲν μηδὲ μιᾷ[4]) μάχεσθαι· πᾶσαι γὰρ ἅπτονταί τινος, οἷον ἐκ πηγῆς τῆς πολυμιξίας ἑκάστη λαμβάνουσα τὸ πρόσφορον καὶ οἰκεῖον· ὅλου δὲ μὴ κατηγορεῖν ἁπτομένους μερῶν· μηδὲ τὸ αὐτὸ οἴεσθαι δεῖν πάσχειν ἅπαντας, ἄλλους κατ᾽ ἄλλην ποιότητα καὶ δύναμιν αὐτοῦ πάσχοντας. ἆρα δεῖ σκοπεῖν, τίνες μᾶλλον ἄνθρωποι τὸ μὴ μᾶλλον ἐπάγουσι τοῖς πράγμασιν, ἢ οἳ[5]) πᾶν μὲν τὸ αἰσθητὸν κρᾶμα παντοδαπῶν ποιοτήτων ἀποφαίνουσι

„σύμμικτον ὥστε γλεῦκος ὑλιστήριον[6])“

ἔρρειν δὲ ὁμολογοῦσι τοὺς κανόνας αὐτοῖς καὶ παντάπασιν οἴχεσθαι τὸ κριτήριον, ἄν περ εἰλικρινὲς αἰσθητὸν ὁτιοῦν καὶ μὴ πολλὰ ἕκαστον ἀπολίπωσιν;[7])

Hoc fragmentum cur ascripserim Metrodoro supra (p. 532 sq.) exposui, cur huic potissimum libro adiudicarim, ex re ipsa patet.

2. Scriptor incertus de sensibus col. IV (Scott. Fr. Herc. p. 260) αἰσθ[ή]σε[ις προσ]α[γ]ορεύομεν . . π . . . μόριον καὶ αἰσ[θη]τή-[ριον] φ . μεναστικς . . ειν . . . εινεσθαι τῷ γένει . . ατην οὐ τὴν δύναμ[ιν] οὐδὲ τὸ πάθος, τ[ο]ὺς δὲ . καικεσθεντας τούτῳ μᾶλλον δὲ τῷ ἰ[δ]ίῳ[8]) προσελεύσεσθαι νομίζοντας ἀνοήτως[9]): καθ᾽ [ὅ]σον πᾶσα ποιασα . . . τιν εἰς εἴδη. κα[ὶ ὁ Μη]τρόδωρος ἔθηκε τοῦ[το.

In singulis restituendis frustra enisus sum. scriptor incertus, qui subtilissime distinguit singulorum vocabulorum notiones, in hac columna docere videtur se neque τὴν δύναμιν neque τὸ πάθος dicere αἰσθήσεις sed utriusque coniunctionem, v. αἰσθήσεις

1) συμμιγνυμένων B. 2) τοι B. 3) δεῖ libri, δεῖν Us. 4) μηδὲ διαμάχεσθαι libri, em. Reiskius 5) οἱ B. E. 6) αὐλητήριον libri, corr. Us. 7) ἀπέλιπον libri, corr. Duebnerus 8) κα . . N. 9) ἀνεγηως O., ἀνεπτως N., ἀνοήτως Us.

προcαγορεύομεν . . . . μόριον καὶ αἰcθητήριον et infra οὐ τὴν δύναμιν οὐδὲ τὸ πάθοc, sequitur alius definitionis refutatio, tum Metrodorum secum consentire testatur scriptor. cf. Ep. Us. fr. 249 Ἐπίκουροc· τό ⟨τε⟩ μόριόν ἐcτιν ἡ αἴcθηcιc, ἥ τιc ἐcτὶν ἡ δύναμιc, καὶ τὸ ἐπαίcθημα, ὅπερ[1]) ἐcτὶ τὸ ἐνέργημα. ὥcτε διχῶc παρ' αὐτῷ λέγεcθαι αἴcθηcιν μὲν τὴν δύναμιν, αἴcθηcιν[2]) δὲ τὸ ἐνέργημα. Metrodorum in alio libro quam in hoc tam accurate de vocabuli αἰcθήcεωc notione disseruisse veri simile non est.

II. Πρὸc Δημόκριτον.

Laertius Diogenes X, 24 supra p. 537.

III. Πρὸc τοὺc διαλεκτικούc.

Laertius Diogenes X, 24 supra p. 537.

Dueningius putat Metrodorum nomine dialecticorum omnes philosophos comprehendisse ὅcοι περὶ τὴν τῶν λόγων τερθρείαν καταγίνονται (p. 35), sed rectius Menagius contendisse videtur hunc librum adversus Megaricos scriptum esse. nam in sequente fragmento verbis τοὺc ἀκριβέcτερον ἡγουμένουc τὸν κατ' ἐρώτηcιν τρόπον διαγελάcαc Megaricos notari certum est, v. Laert. Diog. II, 10, 106 Οἱ ἀπ' αὐτοῦ Μεγαρικοὶ προcηγορεύοντο, εἶτ' ἐριcτικοί, ὕcτερον δὲ διαλεκτικοί, οὓc οὕτωc ὠνόμαcε πρῶτοc Διονύcιοc ὁ Χαλκηδόνιοc διὰ τὸ πρὸc ἐρώτηcιν καὶ ἀπόκριcιν τοὺc λόγουc διατίθεcθαι. hanc ob causam fr. 3 huic libro subiunxi, quamquam Metrodorus fortasse in aliis quoque libris irrisit dialecticos.

3. Philodemus de rhet. VH² VII f. 60 col. 31 (Gomperzius Ztschr. f. d. oesterr. Gymn. 1872 p. 32) πα]ρα θεὶc ὁ Μη[τ]ρόδωροc [κ]αὶ περὶ τοῦ τῆc αὐτῆc εἶνα[ι] διαθέcεωc ἑκάτερον π[ο]εῖν ἐπιλογ[ι]cάμενοc [κ]α[ὶ][3]) τοὺc ἀκρι[β]έcτερον ἡγουμένουc [τ]ὸν κατ' ἐ[ρ]ώτηcιν τρόπον διαγελάcαc ἐπὶ δὲ τῶν πολιτικῶν, φηcίν, καὶ τῶν φυcικῶν οὐκέθ' ἡ διαφορὰ τοια[ύτ]η τίc ἐcτιν, ἀλλ' οὔθ' ὁ πολιτικόc τ[ι τ]οῦ φυ[cικ]οῦ[4])....

IV. Περὶ τῆc Ἐπικούρου ἀρρωcτίαc.

Laertius Diogenes X, 24 supra p. 537. vide p. 535 adn. 1.

V. Περὶ εὐγενείαc.

Laertius Diogenes X, 24 supra p. 537.

4. Laertius Diogenes X, 1 Ἐπίκουροc Νεοκλέουc καὶ Χαιρεcτράτηc, Ἀθηναῖοc, τῶν δήμων Γαργήττιοc, γένουc τοῦ τῶν Φιλαϊδῶν, ὥc φηcι Μητρόδωροc ἐν τῷ Περὶ εὐγενείαc.

---

1) ὅθεν libri, corr. Us. 2) αἰcθητόν l., corr. Us. 3) διὰ Gomp. 4) φυ . . cου ap.

VI. Περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων.

5. Clemens Alexandrinus strom. II, 131 p. 498 P. Ὅ τε Μητρόδωρος ἐν τῷ Περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων ἀγαθόν, φησί, ψυχῆς τί ἄλλο ἢ τὸ σαρκὸς εὐσταθὲς κατάστημα καὶ τὸ περὶ ταύτης πιστὸν ἔλπισμα.

Cicero de finibus II, 28, 92 ipse enim Metrodorus, paene alter Epicurus, beatum esse describit his fere verbis cum corpus bene constitutum sit, et sit exploratum ita futurum.

Cicero Tusc. disp. II, 6, 17 Metrodorus quidem perfecte eum putat beatum, cui corpus bene constitutum sit et exploratum ita semper fore.

Cicero Tusc. disp. V, 9, 27 tu vero Metrodore, qui... definieris summum bonum firma corporis affectione explorataque eius spe contineri, fortunae aditus interclusisti?

Cicero de officiis III, 33, 117 nam si non modo utilitas sed vita omnis beata corporis firma constitutione eiusque constitutionis spe explorata, ut a Metrodoro scriptum est, continetur, certe haec utilitas et quidem summa — sic enim censent — cum honestate pugnabit.

Hoc fragmentum paene ad verbum congruit cum Epicuri fragmento 68 Us. τὸ γὰρ εὐσταθὲς σαρκὸς κατάστημα καὶ τὸ περὶ ταύτης πιστὸν ἔλπισμα τὴν ἀκροτάτην χαρὰν καὶ βεβαιοτάτην ἔχει τοῖς ἐπιλογίζεσθαι δυναμένοις (Plut. contra Epic. beat. 4 p. 1089 D). Cum apud Plutarchum haec verba omisso auctoris nomine referantur (vide tamen 6 p. 1090 D Ep. Us. p. 122, 20 sqq.) putet quispiam ea soli Metrodoro adiudicanda esse nisus Clementis Ciceronisque testimoniis. sed quamquam summa sententiae eadem est, tamen initium et finis illius dicti diverse referuntur a Clemente et Plutarcho neque est causa cur suspicemur ab altero verba mutata esse. accedit quod non solum Origenes contra Celsum III 80 p. 165 et Gellius noct. Att. IX, 5, 2 ea Epicuri verba esse testantur, sed etiam Cleomedes II, 1 p. 112 Bak. his ipsis utitur exemplo, quo inelegantem Epicuri sermonem illustret. est igitur veri simile Epicurum haec verba pepigisse, Metrodorum ea recepisse, quia placebant propter vim et acrimoniam. ut Epicurus ipse non dubitabat dicta, quae summa diligentia acuerat, iterum atque iterum proferre (v. Us. stud. Vindob. X p. 181), sic Metrodorum magistri dictis, quae penitus in mente haerebant, pro suis usum esse non est mirum.

6. Plutarchus contra Colot. 30 p. 1125 B καθάπερ οἴεται δεῖν ὁ σοφὸς Μητρόδωρος λέγων τὰ καλὰ πάντα καὶ σοφὰ καὶ περιττὰ τῆς ψυχῆς ἐξευρήματα τῆς κατὰ σάρκα ἡδονῆς ἕνεκα καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς ὑπὲρ ταύτης συνεστάναι καὶ πᾶν εἶναι κενὸν ἔργον, ὃ μὴ εἰς τοῦτο κατατείνει.

7. Plutarchus contra Epic. beat. 3 p. 1087 D οἴονται δὲ περὶ γαστέρα τἀγαθὸν εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους πόρους τῆς σαρκὸς ἅπαντας, δι' ὧν ἡδονὴ καὶ μὴ ἀλγηδὼν ἐπεισέρχεται· καὶ πάντα καλὰ καὶ σοφὰ ἐξευρήματα τῆς περὶ γαστέρα ἡδονῆς ἕνεκα γεγονέναι καὶ τῆς ὑπὲρ ταύτης ἐλπίδος ἀγαθῆς, ὡς ὁ σοφὸς εἴρηκε Μητρόδωρος.

Plutarchus adversus Col. 30 p. 1125 A οἱ γὰρ τούτων καταφρονοῦντες ὡς μύθων καὶ περὶ γαστέρα τἀγαθὸν ἡγούμενοι καὶ τοὺς ἄλλους πόρους δι' ὧν ἡδονὴ παραγίνεται, νόμου δέονται καὶ φόβου κτἑ.

Hos Plutarchi locos inter se arctissime cohaerentes propter sententiae similitudinem huic libro ascripsi, alterum et tertium eodem iure epistulae ad Timocratem adiudicari posse non nego. ad totius libri finem cf. Philodem. de rhet. VH² VII f. 177, 5 τὸ δὲ μηθὲν εἶναι παρὰ μέγα τῶν ἔξωθεν εἴπερ ὀρθῶς λέγεται καὶ τὸ μυρίῳ μείζονα τὰ ψυχικὰ τῶν ἄλλων ὑπάρχειν, μόνην ἔστι[1]) τὴν φιλοσοφίαν εὐεργέτιν λέγειν τῶν[2]) προσπελαζόντων τὰ πράγματ' ἀγαθὰ παρασκευάζουσαν, et Philod. de ira col. XXXXVIII 16 sqq. p. 156 Gomp.

VII. Περὶ θεῶν.

cf. Cicero de nat. deor. I, 30, 85 sq. et Plut. adv. Epic. beat. 21 p. 1102 C.

8. Philodemus de sanctitate VH² II f. 126 p. 140 G. κ]αὶ[3]) Μητρό[δωρος[4]) ὀ]νειδίζει [τοῖς]... ψυχ[ὴν?][5]) τὴν ε.. [καί φησι] ..[θεοὺς?] (l. 7) ἄλλους εἶναι, οὐδὲ οὓς ὑπολαμβάνουσιν· τούτοις δὲ καὶ Πολύαινος ἐν τοῖς Πρὸς τὸν Ἀρίστων[α][6]) μάχεται.

Ex antecedentibus et sequentibus cognoscitur verba ἄλλους — ὑπολαμβάνουσιν spectare ad deos, quam ob rem fragmentum satis tenue hic inserui, cf. Ep. ep. III 123 θεοὶ μὲν γὰρ εἰσίν· ἐναργὴς γὰρ αὐτῶν ἐστιν ἡ γνῶσις. οἵους δ' αὐτοὺς <οἱ>[7]) πολλοὶ νομίζουσιν, οὐκ εἰσίν.

9. Philodemus de sanctitate VH² II f. 122 p. 137 G. καὶ Μητρό[δωρος] τυγχάνει [τῆς ζη]τήσεως(?) τῷ [φάναι?[8]) ἐν] τῷ Περὶ θε[ῶν ἔτι[9])] δ' ἐν τῷ(ν) Πε[ρὶ μετα]βολῆς τὸ μή [μετέχον] τοῦ κενοῦ [ἄφθαρτο]ν ἅπασαν [δὲ σύ]νκρισιν φθαρ[τήν. Ἐπι]κούρῳ δ' ἐν [τῷ Περὶ θ]εῶν κτἑ. v. Ep. Us. fr. 32.

Gomperzius, ut Metrodori verba conciliet cum eis, quae in proxima columna ex eiusdem scriptoris eodem libro referuntur, negationes οὐκ et οὐδ' supplevit, quod ego probare non possum. nam primum summa fere est totius doctrinae physicae Epicureae omnes concretiones perire, atomos solum manere (τὸ μὴ μετέχον τοῦ κενοῦ) cf.

---

1) ἐστο ap. 2) τὸν ap. 3) Ν ap. 4) Μητρόδωρον ὀνειδίζειν Gomperzius 5) ψυχῇ G. 6) Ἀρίστον[α ap. 7) οἱ inser. Gassendus 8) οὐκ ἐν Gomp. 9) οὐδ' ἐν Gomp.

Ep. ep. I, 40 sq., 73, Ep. Us. fr. 282, Lucr. V, 351—379, quam sententiam a Metrodoro in libro Περὶ μεταβολῆς praetermissam vel reiectam esse vix credam. accedit quod in utroque loco, ubi negativa particula a Gomperzio suppletur, litterarum vestigia obstant: neque οὐκ ante ἐν τῷ Περὶ θεῶν habet speciem veri, quia articulus τῷ ante οὐκ non intellegitur, neque οὐδ᾽ ἐν bene suppletur, quia lacuna maior est quam quattuor litterarum. denique omnino non video, unde verba τὸ μὴ μετέχον — φθαρτήν pendeant, si Gomperzi lectionem accipimus, litterae -τηϲεωϲ manifeste indicant genitivum pendens a τυγχάνει, verbum dicendi nusquam inseri potest nisi ubi ego supplevi τῷ φάναι. generaliter igitur, ni fallor, statuit Metrodorus omnes concretiones perire, nonnullas vero ab eo exemptas esse discimus ex proxima libri Philodemei pagina de qua infra (ad fr. 12) agam. cum inter illa duo fragmenta Metrodori Epicurus commemoretur (Ep. Us. fr. 32) et altera Metrodori sententia inducatur verbis καὶ ὁ Μητρόδωροϲ δὲ τὴν τοιαύτην ποιεῖται διαϲτολήν conicere licet in eis, quae interciderunt, eandem sententiam ex Epicuri scriptis referri.

10. Philodemus de deorum victu VH[1] VI p. 45 col. 6, Scott. Fr. H. p. 153 πᾶ[ν](?) ϲύμπτωμα κα[τὰ [1]) τὸ]ν Μητρόδωρον [ἐμ]φανίζειν [2]) ὃν τοϲοῦτο [3]) [καὶ? μη]δέποτ᾽ ἐγκυρῆϲον αἰτίοιϲ φθορ[ᾶϲ τῆϲ ψ]υχῆϲ.

Quod mihi non contigit, ut hunc locum restituerem, valde doleo. cave ne fidem habeas supplementis Neapolitanorum, qui levissimis indiciis nisi de deorum sanguine et corpore hic agi contendunt. haud scio an de beatitudine potius agatur, quam (τὸ μακάριον) res exitiabiles animae humanae non peremturae sunt, id quod Metrodorus nescio qua re doceri putat. vide finem antecedentis columnae Fr. H. p. 150 οὐδ᾽ οἳ μὲν ἐλ[λεί]πουϲ[ιν οἳ δ᾽ ὑ]περέχουϲ[ιν] ἀλλὰ πάντε[ϲ] καὶ πᾶ[ϲ]αι τὴν ἀνυπέρε[κ]τον ἀκρότητ᾽ ἔχουϲιν· οὐ γὰρ ἐν μὲν ϲοφ[οῖϲ] οὐκ ἔϲτι κατὰ τὸ κρεῖττον ἐν τοῖϲ τῆϲ ψυχῆϲ ἀγαθοῖϲ δι[αφ]ορὰ τοῖϲ ὅλοιϲ, ἐν δὲ ταῖϲ ἀφθά[ρτο]ιϲ καὶ μα[καρίαιϲ φύϲεϲιν ἔϲτι.

VIII. Πρὸϲ τοὺϲ ἰατροὺϲ τρία.

Laertius Diogenes supra p. 537.

IX. Μαρτυρίαι.

Philodemus adversus? VH[2] I f. 152 col. VI ὑποψ[ία]ν τιν[ὰ ἐ]μβά[λ]λ[ει]ν [4]) ὡϲ περί τινων ἐπιϲτολ[ῶν] καὶ τῆϲ [πρὸϲ Πυθ]οκλέα π[ε]ρὶ [με]τεώρων ἐπιτομῆϲ καὶ τοῦ περὶ ἀ[ρετῶν] κα[ὶ] τῶν εἰϲ Μητρόδωρον ἀναφερομένων Ὑποθηκῶν καὶ τῶν Μαρτυριῶν

1) καγ O. και N. 2) ... ανίζειν N. .. οανίζειν O. 3) τοιοῦτο N., sed τοϲοῦτο se in ipsa papyro legisse testatur Scottus 4) ἐμβαίνειν Dueningius, λαμβάνειν Us. sed vereor ut spatium sufficiat, . μβα̣ν . . ν ap.

καὶ μᾶλλον [ἔτι][1]) τοῦ Πρὸς τὸν Πλάτωνο[ς][2]) Γοργίαν δευτέρου καὶ εἰ[ς] Πολύαι[ν]ον το[ῦ] Πρὸς τοὺς ῥήτορας καὶ τοῦ Περὶ σελήνης καὶ τῶν εἰς Ἕρμαρχον· ἐξέλεξεν δέ .....

Conicere licet hunc librum, nonnullis suspectum, testimonia continuisse ex principum scholae epistulis fortasse etiam ex nonnullorum adversariorum scriptis collecta, quibus vita et mores principum defenderentur a calumniis adversariorum. haud scio an Metrodoro ascriptus sit, quia ille librum composuerat Περὶ Ἐπικούρου ἀρρωστίας ad eadem nimirum opprobria reicienda (v. p. 535). similem libri inscriptionem frustra quaesivi. ceterum noli putare Philodemum consentire cum arguto illo critico, cuius de epistula ad Pythoclem iudicium post duo milia annorum ab Usenero comprobatum est. Philodemus illum irridet, ut videtur, in sequente columna.

X. Περὶ μεγαλοψυχίας.

Laertius Diogenes X, 24 supra p. 537.

11. Philodemus de vitiis l. X VH[1] IIIb p. 13 col. 7 = Ox. I 8 (Sauppe p. 15) v. 2 ὑ]περηφανεῖ[ν] ὁ σοφὸς κα[ὶ] ὑπε[ρ]ήφανος [ε]ἶναι, καθ' ὃ δοξάζουσιν οἱ ὑπερήφανο[ι?.... v. 11 οἵου]ς ὁ Μητρόδωρο]ς αὐτο[ὺς εἶν]αί φ[η]σιν.

In v. 5—11 pauca verba certa sunt 5 sqq. τῶν τὸ[ν] δῆμον, 6 sq. τῶν δὲ ἄλλην, 9 εὐκατα[φρ]ο[νήτους ε]ἶν[αι?. recte coniecit Dueningius verba Metrodori, quae refert Philodemus hausta esse ex libro Περὶ μεγαλοψυχίας. Metrodorum exposuisse puto, quomodo fieret, ut sapiens interdum superbi speciem praeberet, vide finem paginae antecedentis πλείστη[ν] δ' ὁ σοφὸς [ὑπερηφανίας ἔμφασιν παρέχει] (ut ludam aliquid). nam sapientem re vera superbum esse vix concesserit Metrodorus: confunduntur a multis μεγαλοψυχία et ὑπερηφανία, magnanimus est sapiens, non superbus, cf. col. XV VH[1] IIIb p. 29, S. p. 22 καὶ διαιρ[εῖν] μεγαλοψυχίαν ὑπερηφα[ν]ίας ἀλλὰ μὴ συμφύρειν, ὡς ἓν καὶ ταὐτόν. διαφ[έ]ρει γὰρ ὅσον καὶ [ἐ]πὶ τοῦ σώματος οἰδήσεως εὐεξία· καὶ ἔστι τοῦ μὲν μεγαλοψ[ύχου τὸ καταφρονεῖν τῶν τυχη[ρ]ῶν, ὑπε[ρ]έχοντα τῷ τῆς ψυχῆς ὄγκῳ, τοῦ δ' ὑπερηφάνου τὸ διὰ κουφότητα ταύτης ἐκπνευματούμενον ὑπ[ὸ] κτήσεως ὑπερορᾶν ἑτέρους.

XI. Περὶ μεταβολῆς.

Laertius Diogenes X, 24 supra p. 537.

12. Philodemus de sanctitate VH[2] II f. 123 p. 138 G. v. 7 Καὶ ὁ Μητρόδωρος δὲ τὴν τοιαύτην ποιεῖ[ται] διαστολὴν [ἐν τῷ] Περὶ μετα[βολῆς] καί φησιν [θεῶν[3]) σύν]κρισιν τῶν [γε[4]) κατ' ἀ]ριθμὸν

---

1) καὶ εἰς Κωλώτην Us. Ep. p. 412b 2) Πλάτωνα ap. corr. Us 3) εἶναι Gomp. 4) τῶν κατ' ἀριθμόν Gomp.

οὐ μόν[ον ἄφ]θαρτον ἀλλὰ [ἀιδί]αν(?)[1]. ὀρθῶς [μὲ]ν [λέγων][2]) καὶ φιλαληθῶ[ς. . . . .

Gomperzi restitutio probabilis non est, vir doctissimus, qua est moderatione, ipse verba εἶναι et θείαν dubitanter proposuit. nullo modo fieri potuit, ut Metrodorus affirmaret omnes concretiones rerum κατ' ἀριθμόν indelebiles esse. nam si Epicurus hunc terminum ab Aristotele accepit, id quod certum videtur, omnes fere res singulae κατ' ἀριθμόν subsistunt (cf. Hirzeli quaest. I p. 54 sq.), quas omnes perire Epicurei mordicus contendunt. Hirzelius, qui in prima parte quaestionum de Ciceronis scriptis philosophis p. 46—84 locum obscurum Ciceronis de nat. deor. I, 19, 49 sq. sagacissime explanavit, recte, ut puto, (p. 73 adn. 1) suspicatus est ad interpretandum nostrum locum scholion ad Epicuri primam κυρίαν δόξαν usui esse. quod scholion Usenerum secutus (Ep. p. 71, 8 sqq.) sic lego: ἐν ἄλλοις δέ φησι τοὺς θεοὺς λόγῳ θεωρητούς, οὓς μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑφεστῶτας, οὓς δὲ κατὰ ὁμοείδειαν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπιρρύσεως τῶν ὁμοίων εἰδώλων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀποτετελεσμένους[3]), ἀνθρωποειδεῖς[4]). recte, ut mihi quidem videtur, contendit Hirzelius Epicurum duo genera a Cicerone quidem l. l. confusa statuisse, quorum alterum ex Democriti de simulacris doctrina fluxit (v. Hirz. l. l. p. 73 sqq. cf. Ep. Us. fr. 352 p. 237, 28—238, 11). cuius partitionis deorum apud Aetium quoque vestigium extat Aet. I, 7, 34 p. 306 D. (Ep. Us. fr. 355 p. 239, 11) Ἐπίκουρος ἀνθρωποειδεῖς μὲν τοὺς θεοὺς λόγῳ δὲ πάντας θεωρητοὺς διὰ τὴν λεπτομέρειαν τῆς τῶν εἰδώλων φύσεως, nam cur additum sit verbum πάντας, nisi Epicurus complura deorum genera distinxit, non video. in nostro Philodemi loco non generaliter de concretionibus agi certum est (v. supra p. 541 sq.), de deorum concretione agi ex ipso Philodemei libri titulo conicere licet. puto igitur recte me restituisse καί φησιν θε|ῶν σύνκρισιν τῶν γε | κατ' ἀριθμὸν οὐ μόν|ον ἄφθαρτον ἀλλὰ | ἀιδίαν. totum locum sic vertam: „Metrodorus quoque in libro, qui inscribitur de mutatione, talem statuit distinctionem et dicit deorum concretionem, qui quidem ad numerum subsistunt, non solum indelebilem sed sempiternam." verbum θεῶν bene quadrat ad lacunam, primae litterae θ lunula extat in apographo, item γε et ἀιδίαν lacunas explent. lineolis indicavi, quas litteras singulis versibus tribuam, quia Gomperzius versuum fines non recte terminasse videtur. quanto latius pateat vox ἀίδιος quam ἄφθαρτος docet scriptor Platon. defin. 1 p. 411 A Ἀίδιον τὸ κατὰ πάντα χρόνον καὶ πρότερον ὂν καὶ νῦν μὴ ἐφθαρμένον.

Conicere licet vocabuli συγκρίσεως notionem apud Metrodorum fluctuasse, vide Philod. de sanct. VH² II f. 118 p. 134 G. l. 8 κἂν ἐξ ὑπερβά[σεως] τῶν μεταξὺ. . . . [τ]ὴ[ν] κατ' ἀριθμὸν [σύν]κρισιν ὅτὲ

1) ἀλλὰ καὶ θείαν Gomp. 2) μὲν οὖν sive μέντοι Gomp. 3) ἀποτετελεσμένων Hirzelius cum codicibus 4) ἀνθρωποειδῶς Hirzelius, ἀνθρωποειδ . . ς cod. Par.

μὲν [τὴν ἐκ τῶν] αὐτῶν καλε⟨ῖ⟩ν [ὁτὲ δ]ὲ τὴν ἐκ τῶν [ὁμοίων(?)[1]], unde cognoscitur Epicureis ab adversariis inconstantiam in usu termini σύγκριcις κατ' ἀριθμόν obiectam esse. haud scio an recte vituperati sint Epicurei, nam cum et contenderent deos ex atomis constare (vide Ep. Us. fr. 352 p. 238, 3 sqq., fr. 354 p. 238, 18 cum eis locis, qui in adnotatione ad p. 238, 21 referuntur) et omnes concretiones dissolvi censerent (v. Ep. ep. I, 40, fr. 282 p. 202, 8, Lucr. I, 518 sq.), facere non potuerunt quin ad tuendam deorum aeternitatem alteramutram sententiam arteficiose interpretarentur. de deorum aeternitate enim Epicurum vel discipulos clam adversariis quidquam detraxisse vix credam (cf. Ep. ep. III, 123, sent. sel. I cum eis locis, quos Usenerus in subsidio interpretationis ad l. l. adnotat).

Philodemus de sanctitate VH^{2} II f. 122 p. 137 G vide supra fr. 9 p. 541.

XII. Περὶ οἰκονομίας.

Philodemus de vitiis et oppositis virtutibus VH^{1} IIIa p. 53 = Ox. I p. 104 Goettl. p. 64 εἰ δὴ καταμέμψεταί[2]) τις ἡμῶν περὶ οἰκονομίας ἀναγρ[α]φ[όν]των, ἡμῖν μὲν ἱκανὸς μετ' Ἐπικούρου Μητρόδωρος ἐπιστέλλων καὶ παραινῶν καὶ διοικῶν ἐπιμελέστερον καὶ μέχρι μικροτέρων κα[ὶ π]οιῶν αὐτός, εἰ καὶ μὴ τὰ[3]) πράγ[μ]α[τ'] ἤπειγεν[4]), ὡς [φα]ίνεται.

Dueningius ex hoc loco collegit proprium librum Περὶ οἰκονομίας a Metrodoro scriptum esse, recte ut puto (p. 31). enuntiati finis adhuc male habitus est ab editoribus, apographi Oxoniensis auxilio facile sanatur. discimus igitur ex hoc loco Metrodorum rei familiari ipsum bene consuluisse, quamquam res eum non cogebant ad parsimoniam, ut videtur Philodemo. constat sane ex Epicuri epistulis (fr. 122, 138, 177 U.) et testamento, Metrodori liberos summa inopia pressos esse, sed cur Philodemi hominis peritissimi rerum scholasticarum testimonium reiciamus, causa non est. licet conicere liberos civis Lampsaceni ex muliere Attica natos nec iure Lampsaceno, nec Attico heredes legitimos fuisse, ita ut Metrodori res fratri Timocrati obtingerent, quem inimici liberis nimime consuluisse non est mirum.[5])

13. Philodemus de vitiis et oppositis virtutibus VH^{1} IIIa p. 39 sqq. = Ox. I, 97 sq., Goettl. p. 57 sq. οἱ δὲ φιλοσοφε[ῖν] φάς[κο]ντες ἐξὸν λέγειν ἡμῖν, παρ' ἃς αἰτίας ὁ σοφὸς ἐπ' ὠ[φελεί]ᾳ μάλιστα κ[α]ὶ κτήσεται καὶ κυριε[ύσει χρη]μάτων καὶ ὅλως ἐμφαίνειν, ἡ ποία βελτίστη διοίκησις, τοῦτο μὲν οὐ ποιοῦσιν, μόνον δὲ ἐφαρμόσαι ζητοῦσιν ἐπὶ τὸν σοφὸν τὴν τοιαύτην κατηγορίαν καὶ

1) ἄλλων Gomp. 2) καταμέμφεται N. 3) τοπραι ap. 4) ηπ..... N., τὸ πρᾶγμα δήποτε ἄλλως edit. Neap., τὸ πρᾶγμα δήπου λυσιτελὲς γείνεται Goettl. 5) Neapolitani, quos sequitur Dueningius (p. 10), ex loco male restituto Philod. de morte VH^{1} IX p. 1 sq. non recte collegerunt inopes fuisse Polyaenum et Metrodorum. in illo loco, de quo infra (p. 560) agam, omnino neque res familiaris neque Polyaenus respicitur.

τοῦτ' οὐκ ἐπὶ πρόληψιν ἀνάγοντες, ἣν ἔχομεν ὑπὲρ ἀγαθοῦ χρηματιστοῦ ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς τῶν λέξεων ὁμιλίας ἀποβιαζόμενοι. τὸ παράπαν γὰρ οὔτ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἐοίκασιν ἐθέλειν [κα]τὰ τὸ προειρημένον ἀεὶ τοὺς λόγους ὑπὲρ τῶ[ν] ἀγνοουμένων ποιεῖσθαι, οὔτ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ν[ῦν] ἐνεστῶ[τ]ος, ἀλλὰ δεινο[ί] εἰσιν ὑπὸ τῶν κατὰ τὰς λέξεις συ[νη]θε[ι]ῶν [ἑ]λκυσθῆναι πρὸς [τὰς] περὶ τῶν πραγμάτων ἀποφάσεις κἄπειτα δ' [ἥδον]ὰς(?) ἔχειν ὡς τούς τε πολλοὺς ἐξελέγχο[ντε]ς [1]) ἔνθ' ἂν ἐναντίως [τι αὐτοῖς] [2]) κατηγορῶσιν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀγνοουμένων τι διδά[σ]κοντες, ὅ[π]ερ Ἀριστοτέλη[ς] ἔπαθεν [κατ]ὰ τὸν ἐν τῷ Πε[ρ]ὶ π[λούτου] [3]) λόγον ὑπὲρ τοῦ τὸν [μ]ὲν [ἀγα]θὸν ἄνδρα καὶ χρημ[ατι]σ[τὴν] ἀγαθὸν εἶναι τὸν δ[ὲ] φ[αῦλ]ον καὶ χρηματιστὴν [φαῦ]λον, ὡς ὁ Μητρόδωρος [ἀ]πέ[δ]ειξεν. [4])

Totum locum exscripsi, quia inde a τὸ παράπαν Metrodori verba respici suspicor. ut hoc quoque fragmentum libro Περὶ οἰκονομίας ascribam, Philodemi οἰκονομίας definitio me commovet VH[1] IIIa p. 23 Goettl. p. 49: διαλεξόμεθα τ[οί]νυν οὐχ ὡς ἐν οἴκῳ καλ[ῶς] ἔστιν βιοῦν ἀλλ' ὡς ἵστασθαι δεῖ περὶ χρημάτων κτήσεώς τε καὶ φυλακῆς, περὶ [ἃ] τὴν οἰκονομίαν ἰδίως νοεῖσθαι συμβέβηκεν.

XIII. Πρὸς τὸν Πλάτωνος Γοργίαν δύο.

B.

Philodemus adversus? VH[2] I p. 152 vide supra p. 542 ad Μαρτυρίας.

Erat hic liber nonnullis valde suspectus. sed ex eo ipso quod solum alter liber inter scripta dubiae fidei refertur, cognoscitur priorem librum vel ab illo critico genuinum iudicatum esse. non Colotem solum adversus Platonem scripsisse sed etiam Hermarchum testatur Laertius Diogenes X, 25. cf. Cic. de nat. deor. I 33, 93 „istisne fidentes somniis non modo Epicurus et Metrodorus et Hermarchus contra Pythagoram, Platonem Empedoclemque dixerunt, sed meretricula etiam Leontium contra Theophrastum scribere ausa est?"

XIV. Πρὸς τὸν Εὐθύφρονα Πλάτωνος.

14. Scriptor incertus Epicureus VH[2] X f. 201 (Ep. Us. fr. 41 usque ad nomen Τιμοκράτους) καὶ ἄλ]λῃ κἀν [τῷ Περὶ ὁ]σιότητ[ος κἀν τῷ] δωδεκάτ[ῳ καὶ τῷ] [5]) τρεισκα[ιδεκάτῳ] Περὶ φύσε[ως [6]) κἀν τῷ] πρώτῳ [τῶν Περὶ] Τιμοκρ[άτους]. .των [7]), Μητ[ρόδωρο]ς δ' [8]) ἐν [τῷ Πρὸς τὸν] Εὐθύφρο[να κἀν τῷ] Πρὸς Ἀρ[ίστωνα(?) καὶ] μάλιστα....

In hac columna, ex qua Usenerus l. l. complures Epicuri libro-

1) ἐλεγχομένους ed. Neap., corr. Goettl. 2) τούτοις ed. Neap., τι αὐτοῖς Goettl. 3) ἐν τῷ περιπάτῳ διάλογον ed. Neap., ἐν τῷ Περὶ πολιτείας Goettl., Περὶ πλούτου Spengelius Comm. acad. Mon. III p. 449 adn. 4) περίδειξεν ed. N., corr. Goettl. 5) τῷ ego adieci ut lacuna expleretur 6) περὶ συν.. ap. 7) fortasse λόγων 8) ονεν ap.

rum titulos enucleavit, Metrodori quoque scripta commemorari manifestum est, primo loco nominatur liber adversus Euthyphronem Platonis (v. fr. 15), alterius libri inscriptio incerta est, potuit esse Πρὸς Ἀρίστιππον vel Πρὸς Ἀρίστωνα, cum hoc Polyaenus quoque de deorum natura controversias habuit (cf. fr. 8).

15. Philodemus de sanctitate VH² II, 77 p. 107 G. οὕτω δὲ μακρὰν ἀφεστήκασι τοῦ [μ]ὴ τὸν ἁ[γνεύ]οντα λόγον ἐν τοῖς Περὶ θεῶν λέγειν ὥστε καὶ Cωκράτην Μητρόδωρος ἐν τῷ[1]) Πρὸς Εὐθύφρονα τὸν Πλάτωνος, εἴπερ ἐπόε[ι] τοῦτο, καταμέ[μφε]ται.

Verba a Gomperzio edita intellegi nequeunt. quae Dueningius ad ea interpretanda profert (p. 28), ab omni arte grammatica aliena sunt. sanatur locus mutata voce αὐτῷ in ἐν τῷ. ex verbis εἴπερ ἐπόει τοῦτο apparet hunc quoque Metrodori librum nonnullis suspectum fuisse, ut librum alterum adversus Gorgiam Platonis (supra p. 546).

XV. Περὶ πλούτου.

Laertius Diogenes X, 24 supra p. 537.

16. Philodemus de vitiis et oppositis virtutibus VH¹ IIIa p. 23 = Ox. I p. 89, Goettl. p. 49 φι[λοσό]φῳ δ᾽ ἔστι πλούτου μ[έτρ]ον[2]), ὃ παρεδώκαμεν [ἀκολούθ]ως[3]) τοῖς καθηγε[μόσιν] ἐν τοῖς Περὶ π[λού]του [λόγο]ις, ὥστε τὴν οἰκο[νομία]ν τῆς τε τούτου κ[τή]σε[ως κ]αὶ τῆς τούτου φυλ[ακ]ῆς [ἐπιμε]λεῖσθαι(?).[4]) κεῖται τοίν[υν ἐ]ν τῷ Πε[ρὶ π]λο[ύτου] Μ[ητρ]οδώρου τοιαῦ[τ]α πρὸς τ[ὸν τρό]πον ἐν τῷ λόγῳ τῷ π[ρὸς τ]οὺς ἐροῦντας ἴσως, ὅ[τι πολ]ὺ κουφοτάτην καὶ ῥᾴσ[την] οἱ Κυνικοὶ διαγωγὴν [ποοῦν]ται[5]) πᾶν αὑτῶν περι[αιροῦν]τες[6]) εἰς τὸ δυνατὸν ὃ μ[ὲν εὐτ]ελῆ(?)[7]) παρέχει βίον εἰρην[αῖόν τ]ε[8]) καὶ μάλιστ᾽ ἀθόρυ[βον φροντίδα δ᾽ ὥ]ς ἐλαχίστη[ν μόνο]ν[9]) . . [κ]αὶ πραγματε[ίαν.

Neapolitani et Goettlingius legunt μικρὸν, sed neque grammaticam structuram φιλοσόφῳ ἐστὶ πλούτου μικρὸν intellego, neque sententia congruit cum sequentibus. quod ego proposui μέτρον, optime illustratur alio loco eiusdem libri VH¹ IIIa p. 37 Goettl. p. 56 l. 10 sqq., nimiae divitiae perturbant philosophum, modicae iuvant. primum enuntiatum sic vertam: „philosopho modus est divitiarum (quem transire eum non decet) — id quod tradidimus secundum principes scholae in libris de divitiis. oeconomia igitur et ad parandum et ad servandum hunc divitiarum modum spectat.“ τοὺς περὶ πλούτου λόγους non principum scholae sed Philodemi ipsius libros esse docet tempus praeteritum. nam cum in hoc de vitiis et oppositis

1) αὐτὸν Gomperzius ex apographo inedito, ἐν τῷ ego conieci. 2) μικρὸν ed. Neap., Goettl. 3) εὐκαίρως Neap., πάντα καθὼς τοῖς καθηγεμόσιν δοκεῖ Goettl., συμφώνως Us. 4) ιδς . σοαι ap., μεταδίδοσθαι ed. Neap., παραδίδοσθαι Goettl. 5) βιοῦνται ed. Neap., corr. Goettl. 6) περιφέροντες Goettl. 7) ἀμελῆ Goettl. 8) εἰρηνικὸν ed. Neap. et Goettl., δὲ Neap. 9) μελέτην ed. Neap.

virtutibus libro nondum eum de hac re egisse certum sit, tempore praeterito ad alia Philodemi scripta reicimur.

17. Philodemus de divitiis VH² III f. 88 col. 6, 10 Καὶ[1]) τὰ παρὰ Μητ[ρ]οδώρῳ δὲ κείμεν[α[2]) ἐν τῷ [Π]ερὶ πλούτου καὶ πᾶν τὸ ὁμοειδὲς ἀκ[ολο]ύ[θ]ως δεξόμεθα τὸ προςδιε[ιλημ]μ[ένον.....

18. Philodemus de divitiis VH² III f. 92 col. 10, 7 αὐτὴν πρὸς ἣν εἴπαμεν πενίαν. καὶ παν[θ᾽ ὅ]ςα[3]) κατη[γο]ρεῖται πενίας ὡς ἐλλειπο[ύ]σης πλούτου, ταῖς ἀληθείαις[4]), ὡς ὁ Μητρόδωρος ἔφη, καταψεύσματ᾽ ἐστί, κ[αὶ μ]ὰ τὸν Δία[5]) οὐ μόνον ἐπ[ὶ τὴ]ν φύσιν ἀναφ[ερόμενα...... (v. 18) ἀλλὰ καὶ.....

Initio paginae (v. 5) Μητροδ]ώρου nomen extare videtur. a verbis καὶ πανθ᾽ ὅςα novum enuntiatum incipere spatium ante καὶ docet. Dueningius p. 30 locum mirum in modum corrumpit.

19. Philodemus de divitiis VH² III f. 98 col. 16 πενί]αν ὀνομάζο[ν]τες [ο]ὐκ ἐκωλύοντο λέγειν κακὸν ὀ[ν]ο[μ]ά[ς]αι[6])· οὐδ[ὲ π]αραμυθεῖσθαι τοῖς ἐπὶ ταύτῃ[7]) λυπουμένοις ἐδύ[ν]ατο Μητρόδωρος, [ὃς?] δὴ τοὺς ἐπὶ κακῷ μό[ν]ον[8]) λυπουμένους ἄλλα τε(?) καὶ τοῦθ᾽ ὡς ἐπὶ καὶ τῷ......

Praeter hos locos Metrodori nomen in Philodemi libro de divitiis VH² III occurrit f. 75 fr. 3 Μη[τρ]όδω[ρος et fortasse f. 78 fr. 7 Μητρόδ]ωρος.

XVI. Περὶ ποιημάτων.

A.

20. Philodemus de rhetor. VH² IV, 99 sq. = Ox. II, 107 sq. = VH² V, 38 (restituit Gomperzius Ztschr. 1865 p. 824) καὶ Μητρόδωρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ποιημάτων ἱκανῶς ἔοικε παρεμφαίνειν τὸ τὴν σοφιστικὴν ῥητορικὴν τέχνην ὑπάρχειν, διαλεγόμενος γὰρ πρός τινα τῶν περὶ ποιήματος συγγεγραφ[ότ]ων[9])....

Verba Metrodori quae attulit Philodemus magna ex parte perierunt, sed cum orationis obliquae nonnulla vestigia in media columna proxima (VH² IV, 100) extent et v. 28 verbum φησίν indicet alius scriptoris verba a Philodemo laudari, tota columna Metrodori sententiam referri veri simillimum est. itaque ea, quae tribus apographis collatis enucleare potui, exscripsi. exemplar libri Philodemei, quod VH² V editum est, interdum longius recedere videtur a VH² IV = Ox. II. num continuetur Metrodori sententia in sequente pagina dubito, post verba καλλίστη ῥητορική (VH² V, 39) nota in margine enuntiati finem indicat.

---

1) hasta in margine novi enuntiati initium indicat 2) δοκειν . εν . ap. 3) παρούσης πενίας κατηγορεῖται πλοῦτος τῆς ἀληθείας Dueningius dubitanter 4) τῆς ἀληθείας Duen. 5) μὰ τὸν Δία restituit Gomperzius Ztschr. 1866 p. 693 6) ε . ο . α . δι ap., δι᾽ οὗ Duen. 7) ταυται ap. 8) με . ον αυτουμενους ap., λυπουμένους restituit Gomperzius l. l. 9) συγκατα N. V, εγρα O.

21. VH² IV f. 100 = Ox. II 108 (VH² V 38 sq.) v. 12 εἰπεῖν μὲν [οὖν τἀ]ληθὲς περ[ὶ τ]ῶν πλήθ[ει] χρησίμω[ν] ἱκανόν, τὴν δὲ Θρασυμάχου [τ]έχνην.... (v. 22) τὸν Θρασύμαχον καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους τῶν δοκούντων τὰς τοιούτας ἔχειν λόγων πολιτικῶν ἢ ῥητορικῶν τέχνας, ὧν, φησίν, οὐθεὶς[1]) ἔχει τὰς τέχνας οὐδὲ... τὰς τούτων.... (v. 32) ἀλλ' οὐ μέντ[οι λ]όγον ἔχει καὶ δ[ι]ὰ [τίν]ων ἂν καὶ ἐκ τίνων [γ]ένοιτο καλλίστη ῥητορική.

22. Philodemus commentarii de rhetorica l. I col. VII VH² V, 35 τοῖς δ' ἡμε[τ]έροις μεμπτέον [ἂ]ν εἴη καὶ περιττότε[ρον αὐ]τοῖς γε τοῖς τοιού[το]ις, ὅσοι καὶ τὴν σοφισ[τ]ικὴν ῥητορικὴν οὐ[κ] εἶναι τέχνην διειλή[φ]ασι καὶ τούτου συστατικοὺς λόγους πεποιήκασι. εἰ γὰρ Ἐπ[ί]κουρος καὶ Μητρόδωρος ἔτι δ' Ἕρμαρχος ἀποφαίνονται τέχνην ὑπάρχειν τὴν τ[οι]αύτη[ν], ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ὑπομνήσομεν, οἱ τούτοις ἀντιγράφοντες οὐ πάνυ τι μακρὰν τῆς τῶν πατρ[α]λοιῶν καταδίκης ἀφεστήκασιν.

23. Philodemus de rhetor. VH² III f. 57 col. 44 (restituit Gomperzius Ztschr. 1865 p. 824 nisus apographo inedito Oxoniensi) Ἐπί]κουρός φησιν ἐν [τῷ] Περὶ ῥη[τ]ορικῆς καὶ Μ[ητρόδ]ωρος [ἐ]ν [τ]ῶ[ι] πρώτῳ [Περ]ὶ ποι[ημά]των καὶ Ἕ[ρμα]ρχας [ἐπὶ] Μενεκλέους [ἐ]ν τ[ῇ πρὸ]ς [Θε]οφείδην ἐ[π]ι[στολῇ].

Quamquam certe dici non potest, quid Epicurus, Metrodorus, Hermarchus contenderint, cum in Neapolitano apographo magnae lacunae hient, tamen colligere licet ex verbis οὐχί γε πολι[τικὴ]ν ἐνπειρίαν ἔχει [ἢ(?) δ]ύναμιν et paulo infra ... πο[λι]τι[κῇ] καθ' [ὃ] ῥητορική ἐσ[τι]ν, οὐ[δὲ τῷ γ]ε(?) ῥήτορι τῷ [πολιτικῷ κ]αθ' ὃ ῥήτωρ ἐστ[ὶ]ν τοῦτ[ο προσή]κει[2]) principes scholae negasse rhetori politico ex ipsa arte rhetorica scientiam rei publicae administrandae affluere.

Incertorum librorum Περὶ ποιημάτων.

24. Plutarchus contra beat. 12 p. 1094 D περὶ δὲ τῆς ἱστορίας, ἵνα τὴν ἄλλην ἀνηκοΐαν ἐάσω, παραθήσομαι μόνα τὰ Μητροδώρου γράφοντος ἐν τοῖς Περὶ ποιημάτων[3])· ὅθεν μηδὲ εἰδέναι φάσκων μετὰ ποτέρων ἦν ὁ Ἕκτωρ, ἢ τοὺς πρώτους στίχους τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, ἢ πάλιν τὰ ἐν μέσῳ μὴ ταρβήσῃς.

Cf. Plutarchus contra beat. 2 p. 1086 F ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης, Ἡρακλείδης[4]) οὖν, ἔφη, γραμματικὸς ὢν ἀντὶ τῆς ποιητικῆς τύρβης[5]), ὡς ἐκεῖνοι λέγουσι καὶ τῶν Ὁμήρου μωρολογημάτων ἀποτίνει ταύτας Ἐπικούρῳ χάριτας, ἢ ὅτι Μητρόδωρος ἐν γράμμασι τοσούτοις ποιητῇ λελοιδόρηκεν. et Cic. de fin. I, 7, 25.

---

1) ουθθ . σιν φησιν ἔχειν N IV, O. 2) κω ap. 3) ποιητῶν libri, corr. Gomp. 4) μὲν inserit Duebnerus 5) lacunae signum ante ὡς testatur Dueb.

XVII. Πρὸς τοὺς ἀπὸ φυσιολογίας λέγοντας ἀγαθοὺς εἶναι ῥήτορας.

25. Philodemus de rhetor. VH² IV, 77 = Ox. II, 85 (restituit Usenerus Ep. fr. 10) [πῶς οὖν —] τέχνην ἔστιν εἰ[πεῖ]ν τὴν πολιτικὴν ῥητορικήν; ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἔχε[ι] τὴν μεθοδικὴν παράδοσιν καὶ τὴν τὸ ἑστηκὸς προσφερομένην, ὁμολογοῦσιν· ὅτι [δὲ] οὐδὲ τὴν παρατήρησιν τὴ[ν τοῦ] ὡς ἐπὶ τὸ πο[λ]ὺ κα[ὶ] κατὰ τὸ εὔλογον στοχαζομένην Ἐπίκου[ρος] ἐν [τ]ῷ πρώτω[ι Περὶ β]ίων [κα]ὶ ἐν τῷ Περὶ [πλ]ούτο[υ] ῥη[τῶς][1]) γέγρα[φεν] καὶ [Μη]τρόδωρο[ς ἐν τ]ῶι Πρὸς τοὺς ἀπὸ φυς[ιολογί]ας λέγο[ντας] ἀγα[θοὺς εἶναι] ῥήτορας.

26. Philodemus de rhetor. VH² IX f. 114 fr. 3, 4 ὁ [δὲ οὖν] Μητρόδωρος [πολλὰ] μὲν ἐξεργάζε[ται] περὶ τῆς ῥητορ[ικῆς, τ]ῶν ἄλλων κυ[ριωτέ]ρως[2]) διδάσκω[ν ὅτι οὐ]κ ἀπὸ φυσιολογ[ίας[3]) ἡ ῥη]τορικὴ περι[γείνεται] δύναμις, ὥ[ς ψευδῶς] ἐδόξαζόν τ[ινες, γράφων δὲ καί.....

27. Philodemus de rhetor. VH² V, 58 [τὴν πολιτικὴν] ἐμπειρίαν ἀπ[ό] τινος τριβῆς καὶ τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἱστορίας[4]) περιγίνεσθαι πολλῶν ἐν τῇ πραγματείᾳ δ[ι]ασαφούν[τ]ων ἀρκέσει τὰ παρὰ Μητροδώρῳ σαφῶς διδάσκοντα. πότερον οὖν τὴν [ῥη]τορικὴν δύναμιν λέγει [ἐμ]βλέπων ἐπὶ τὴν διάγνωσιν τοῦ[5]) ὃ πρακτέον ἐστὶν τῷ μέλλοντι εὐδαίμονι εἶναι το[ῦ τε ὃ][6]) ο[ὐκ ἔστιν πρακτέον αὐτῷ(?)] καὶ ταύτην[7]) φησὶν ἀ[π]ὸ φ[υσι]ολογίας παραγείνεσθαι; [ἢ κ]αὶ τὴν πολειτικὴν ἐμπειρ[ί]αν, καθ' ἣν ἐκ τριβῆς καὶ ἱστορίας τῶν πόλεως πραγμάτων συνορῴη[8]) ἄν τις οὐ κακῶς τὰ πλήθει συμφέροντα;

Huius libri titulum restituit Usenerus (Ep. fr. 10 p. 95), idem coniecit librum contra sodales sectae scriptum esse (Ep. p. 412b). utraque coniectura confirmatur fr. 26, qui locus virorum doctorum oculos adhuc fugisse videtur. nam paene ad verbum Philodemus libri inscriptionem transcribit, et verbis τῶν ἄλλων (emendatio ἀλλουν in ἄλλων articulo τ]ῶν commendatur) principes sectae respici pro certo habeo. videntur nova doctrina, quae physiologiae summam curam egit, iuvenes nonnulli ardentioris ingenii eo producti esse, ut a physiologia artes quoque pendere putarent, quorum impetum refrenavit Metrodorus. fortasse Epicuri ipsius dictum aliquod ambiguum talibus discipulorum opinionibus favit, id quod duobus ex locis colligam: in fr. 27 Philodemus ad Epicuri sententiam interpretandam Metrodori testimonio utitur, quem eisdem Epicuri verbis explanandis operam dedisse hinc cognoscitur. quam recte

1) ρη...τοιεπρα O., ...τοι..φ N., ῥητῶς γέγραφεν dubitanter Us. 2) αλλουνκυ.....τως ap. 3) φυσιςλογ... ap. 4) ἱστορίαις ap. 5) διαγνωσινο (superscr. ται) ap. 6) τς.ι..ος ap. 7) τουτην ap. 8) συνοροιν (superscr. ω) ap.

enim Usenerus (Ep. p. 110 adn. ad 2) subiectum verbi λέγει Epicurum esse contenderit, discimus ex alio Philodemi loco de rhetor. VH² V f. 96 φα]νερόν, [ὅτι τὴν ῥη]τορικ[ὴ]ν δύνα[μιν εἴρη]κεν βλέπων ἐπὶ τ[ὴν] σοφιστικ[ὴν ἢ] ἐπὶ τὴν πολιτι[κ]ὴν ἢ ἐπὶ τὴν διά[γνωσιν[1]) τ]ῶν, [π]ρακτ[έ]ον ὅ [ἐσ]τιν καὶ οὐ πρακ[τέ]ον τ[ῷ] μέλλοντι [μακαρίῳ γεν[έσθαι. eandem Epicuri sententiam eisdem fere verbis, quibus Metrodorus usus est, Philodemus hic explicare studet. Metrodorus et Philodemus Epicuri verbis interpretandis non eam operam impenderent, nisi alii sodales sectae ea secus intellexissent. accedit quod in fr. 26 Metrodorum κυριωτέρως quam ceteros de hac re egisse Philodemus testatur.

Puto his perspectis fr. 27 intelligi posse, quem locum Dueningius propter obscuritatem non inter fragmenta recepit (p. 36). haec est sententia: Metrodorus ostendit, utrum Epicurus, cum artem rhetoricam δύναμιν dicat, respiciat facultatem dignoscendi, quid sit faciendum quidque fugiendum ei qui beatus esse velit, et hanc facultatem per physiologiam percipi dicat, an contendat a physiologia rerum quoque publicarum peritiam affluere, secundum quam ex usu et scientia urbis rerum haud male quis intelligat, quid plebi prosit.

Ad Metrodori sententiam cf. Philod. de rhetor. VH² V f. 132 col. 39 δῆλον το[ί]νυν ἤδη καὶ διότι μω[ρία] πολλή τίς ἐστιν τὸ φάσκειν [ε]ὐθὺς ἕξιν [τί]ν' ἐ[γγε]ίνεσθαι πολιτικ[ῶν] λόγων ἀπὸ φυσιολ[ογίας.

Duo frustula his adiciam item hausta ex rhetoricis Philodemi, in quibus nihil fere intelligitur nisi nomen Metrodori: VH² III f. 45 ἔφη καὶ τὸ [τοῦ] Ἐπικούρου τὸν Μητρόδωρον τ. . . . [ῥ]ήτο-[ρα(?). . . . . εἶνα[ι. . . . .

Et VH² V f. 56 Περικλῆν, καὶ ταὐτὰ προσ[τάτ]τε[ται κατὰ τὸ[ν] παρὰ Μητροδώρωι [λόγον(?)]. . . . .

XVIII. Περὶ τῆς ἐπὶ σοφίαν πορείας.

Laertius Diogenes X, 24 v. p. 537.

XIX. Πρὸς τοὺς σοφιστὰς ἐννέα.

Laertius Diogenes X, 24 supra p. 537.

Galenus de libris suis 17 (t. XIX p. 48 K.) Περὶ τῶν Πρὸς τοὺς σοφιστὰς ἐννέα Μητροδώρου.[2])

28. Plutarchus adversus Ep. beat. 7 p. 1091 A οὐ μόνον τοίνυν ἄπιστον καὶ ἀβέβαιον ἀρχὴν λαμβάνουσι τοῦ ἡδέως ζῆν ἀλλὰ καὶ παντάπασιν εὐκαταφρόνητον καὶ μικράν· εἴπερ αὐτοῖς κακῶν ἀποφυγὴ τὸ χαρτόν ἐστι καὶ τὸ ἀγαθόν, ἄλλο δὲ οὐδὲν διανοεῖσθαί

---

1) διανα. . . . . ap. 2) Πρὸς τοὺς σοφιστὰς ἔν. Μητροδώρου ἐπιστολὴ πρὸς Κέλσον Ἐπικούρειον libri, corr. Jonsius.

φασιν, οὐδὲ ὅλως τὴν φύσιν ἔχειν ὅποι τεθήσεται τὸ ἀγαθόν, εἰ μὴ μόνον ὅθεν ἐξελαύνεται τὸ κακὸν αὐτῆς[1]), ὥς φησι Μητρόδωρος ἐν τοῖς Πρὸς τοὺς σοφιστάς ὥστε τοῦτο αὐτὸ τἀγαθόν[2]) ἐστι τὸ φυγεῖν τὸ κακόν· ἔνθα γὰρ τεθήσεται τἀγαθὸν οὐκ ἔστιν, ὅταν μηθὲν ἔτι ὑπεξίῃ μήτε ἀλγεινὸν μήτε λυπηρόν.

Cf. Plutarchus contra beat. 8 p. 1091 E ὥσπερ Ἐπίκουρος ἡγεῖται καὶ Μητρόδωρος, οὐσίαν τἀγαθοῦ καὶ ἀκρότητα τὴν τοῦ κακοῦ φυγὴν τιθέμενοι καὶ χαίροντες ἀνδραπόδων τινὰ χαράν.

Cf. Ep. Us. fr. 423 et sent. sel. 3.

Facere non possum quin occasione oblata opinionem redarguam, quam Dueningius in adnotatione ad hunc librum protulit, sunt enim ex illa Dueningi opinione alii errores nati. dicit ille (p. 36 et p. 20) philosophum Gadarensem dissensisse a scholae principibus de arte rhetorica sophistica, id quod colligit ex his verbis Philod. de rhetor. VH² IV f. 93 = Ox. II f. 101 (Gomp. Ztschr. 1865 p. 825) νῦν ἐπ' [ἐ]κεῖνο βαδίζωμεν, ὅτι τέχνην οὐχ ἡμεῖς[3]) λέγομεν [τὴ]ν σοφιστικὴν οἱ δὲ τὴν αἵ[ρ]εσιν κτίσαντες ἡμῶν ἀντιφωνοῦσιν κτέ. at Dueningius hunc locum non recte interpretatus est. saepius enim Philodemus affirmat se de hac quoque re cum principibus consentire (cf. fr. 20 et Ep. Us. fr. 11 ὅπου φαμὲν κα[ὶ δι'] ὧν φαμεν δηλοῦσθαι τὸ τὴν σοφιστικὴν ῥητορικὴν τέχνην ὑπάρχειν παρατεθείκαμεν), quid quod non longe a parricidii crimine eos Epicureos abesse dicit (supra fr. 22), qui de hac re ab Epicuro Metrodoro Hermarcho discrepent. in loco a Dueningio relato manifeste hoc dicitur: iam id tractabo (sc. refellam), quod adversarii nonnulli contenderunt a nobis (sc. Philodemi amicis) rhetoricam sophisticam non artem dici, principes scholae contra dicere.

Sed non tam id egi in hoc errore notando ut Dueningium refellerem, quam ut Hirzeli sententiae cuidam adminiculum subtraherem. contendit ille (quaest. I p. 171—185) Apollodorum, Zenonem, Demetrium, Philodemum omnes fere, quos novimus recentiores Epicureos aliquantum recessisse a mera Epicuri doctrina et a genuinis horti sodalibus sophistas appellatos esse. ut recte iudicarit vir doctissimus veretur Usenerus (Ep. p. 417), liceat mihi paulo copiosius de hac re disputare.

Philodemum inter illos sophistas numerandum esse Hirzelius duobus argumentis demonstrare studet. primum Philodemus a Laertio non nominatur inter illustres Epicureos, commemoratur autem bis in vita Epicuri (Laert. X, 3 et 24), ergo, si credimus Hirzelio, τοῖς ἄλλοις adnumeratur, „οὓς οἱ γνήσιοι Ἐπικούρειοι σοφιστὰς ἀποκαλοῦσιν“ (Laert. Diog. X, 26). at omnino nemo Epicureus Philodemo recentior a Laertio commemoratur, ita ut veri simillimum sit, ipsius Philodemi σύνταξιν φιλοσόφων (cf. Laert. X, 3) fontem esse,

1) αὐτοῖς Us. 2) ἀγαθὸν l., corr. Us. 3) μὲν inseruit Us.

unde hic Epicureorum illustrium index fluxerit. hoc sane argumento nihil evincit Hirzelius, inspiciamus alterum.

Dicit Philodemum de compluribus rebus aliter sensisse ac principes scholae (l. l. p. 171). unde hoc collegit Hirzelius?

Primum Philodemo humaniorem illam de amicitia sententiam ascribit (p. 171) quam refert Cicero de fin. I, 20, 69 „sunt autem quidam Epicurei timidiores paullo contra vestra convicia, sed tamen satis acuti; qui verentur, ne, si amicitiam propter nostram voluptatem expetendam putemus, tota amicitia quasi claudicare videatur. itaque primos congressus copulationesque et consuetudinum instituendarum voluntates fieri propter voluptatem: cum autem usus progrediens familiaritatem effecerit, tum amorem efflorescere tantum, ut etiam si nulla sit utilitas ex amicitia, tamen ipsi amici propter se ipsos amentur.“ sed erravit Hirzelius, nam ex gnomologio Vaticano discimus illam sententiam iam ab Epicuro ipso vel ab uno ex illis quattuorviris pronuntiatam esse gnom. Vat. Ep. 21 (stud. Vindob. X p. 193): Πᾶσα φιλία δι' ἑαυτὴν αἱρετή· ἀρχὴν δ' εἴληφεν ἀπὸ τῆς ὠφελίας. hanc discrepantiam Hirzelius ipse investigavit, haud feliciter, plures si quaerimus, ad Dueningium nos reicit (p. 99), quem primum docuisse putat, quantae differentiae inter Philodemi opiniones et Epicuri doctrinam intercedant. Dueningius p. 20 *ne longior evaderet expositio eos dumtaxat locos, quibus distincte notatur differentia*, attulit, *alias e re ipsa consequentes praetermittens*. duos omnino locos Dueningius refert, quibus demonstrare studet, et de rhetorica sophistica et de arte poetica Philodemum ab Epicuro dissentire. in priore loco interpretando eum manifeste errasse supra ostendi, turpius erravit in altero: in adnotatione ad fr. 31 p. 64 sq. ex verbis Laerti X 121 (Ep. Us. p. XXX et fr. 568) ποιήματα δὲ ἐνεργείᾳ[1]) οὐκ ἂν ποιῆσαι (τὸν σοφόν) male lectis secus intellectis multa enucleat Dueningius, quae de arte poetica sensisse Epicurum contendit. ipsius verba afferam: *Contemnit igitur Epicurus* ποιητήν *in meris fictionibus, ut ipse putat, inanibus vanisque versantem, etiamsi ingenio praeclarissimo et imaginatione splendidissima praeditus sit.* haccine insunt in verbis Laerti? — sed plus invenit egregius interpres: Epicurus *postponit artem poeticam, anteponit poesim iucundae utilitatis effectricem,* nam — ipse μυριάδας versuum in laudem Metrodori composuit, id quod testatur Plutarchus de occ. viv. 3 p. 1129 A (v. p. 569). egregius sane est poeta Epicurus, qui ad amicos celebrandos carmina pepigit Iliadi cum Odyssea prope paria amplitudine (τοσαύτας μυριάδας στίχων)! quis credat virum Graecae linguae non imperitum nescire στίχους non solum carminis sed cuiuslibet libri versus dici. ut brevis sim, pro Epicuri sententiis Dueningius meras fictiones protulit, a quibus Philodemum discrepare non est mirum.

1) ἐνεργεῖν libri, corr. Us.

Nullas differentias Dueningius indagavit, ergo nulla est causa cur Philodemum inter sophistas numeremus. nam ex eo quod Philodemus doctior et eruditior erat, quam Epicurei esse debebant, non licet concludere eum a doctrina recessisse (l. l. p. 172). oblitus esse videtur Hirzelius inter primos dilectissimosque Epicuri discipulos Idomeneum fuisse, rerum scriptorem satis eruditum (cf. Muell. FHG. II p. 489 sqq.).

Ultra progredi licet: Philodemi temporibus in horto dissensiones fuisse ex ipsius scriptis cognoscitur cf. fr. 22, sed Philodemus cum eis stabat, qui severius tenebant Epicuri doctrinam. quales enim fingat Hirzelius ὀρθοδόξους Epicureos, si is est ἑτερόδοξος, qui parricidii fere criminis obnoxios esse eos Epicureos dicit, qui de re non ita gravi a magistro discrepant, equidem non video. immo Philodemus, si non Athenis at Romae, princeps scholae fuisse videtur hortoque conciliavit viros praeclarissimos (v. Mus. Rhen. t. XLV p. 172 sqq.).

Iam tota sophistarum series, quam Hirzelius conexit, dissoluta est. nam si Philodemus genuinus Epicureus est, id quod certe demonstrasse mihi videor, ne Zeno quidem magister eius dilectissimus est sophistes, hoc vero remoto ex sophistarum numero apparet locum Laerti Diogenis eos recte interpretatos esse, qui verba καὶ ἄλλοι, οὓς οἱ γνήσιοι Ἐπικούρειοι σοφιστὰς ἀποκαλοῦσιν non ad philosophos nominatos sed ad alios ignotos referunt.

Qui fuerint, quid docuerint, illi sophistae Laerti equidem nescio, fortasse hanc quoque rem aliquando carbones Herculanenses illustrabunt.

XX. Τιμοκράτης.

29. Laertius Diogenes X 136 Ὁμοίως δὲ καὶ Διογένης ἐν τῇ ιζ τῶν ἐπιλέκτων καὶ Μητρόδωρος ἐν τῷ Τιμοκράτει λέγουσιν οὕτω· Νοουμένης δὲ[1]) ἡδονῆς τῆς τε κατὰ κίνησιν καὶ τῆς καταστηματικῆς.

Dueningius dubitat, utri verba νοουμένης — καταστηματικῆς tribuat (p. 37), id quod mihi quidem sic explanandum videtur: Laertius, vel eius auctor, apud Diogenem Metrodori verba relata reperit et, ut mos est compilatorum, cum scriptore testem tamquam duo auctores commemoravit.

XXI. Πρὸς Τιμοκράτην.

Laertius Diogenes X, 24 supra p. 537.

Plutarchi fr. 7 (ed. Dueb.) apud Proclum ad Hesiodi opera 284 Τιμοκράτην δὲ καὶ Μητρόδωρον τοὺς Ἐπικουρείους ἀδελφοὺς ὄντας καὶ προσκρούσαντας ἀλλήλοις ἐκδοῦναι κατ᾽ ἀλλήλων συγγράμματα.

Plutarchus contra beat. 16 p. 1098 B τὴν μὲν γὰρ Μητροδώρου

1) δέ libri, fortasse διχῶς Us.

μητέρα καὶ τὴν ἀδελφήν, ὡς ὑπερέχαιρον ἐπὶ τοῖς γάμοις αὐτοῦ καὶ ταῖς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀντιγραφαῖς, ἐκ τῶν βιβλίων δήπου δῆλόν ἐστιν.

Plutarchus adversus Colotem 32 p. 1126 C Ἐπίκουρος μὲν γὰρ εἰς Ἀσίαν ἐξέπεμπε τοὺς Τιμοκράτει λοιδορησομένους καὶ[1]) τῆς βασιλικῆς ἐξελῶντας[2]) αὐλῆς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι Μητροδώρῳ προσέκρουσεν ἀδελφὸς ὤν· καὶ ταῦτα ἐν τοῖς[3]) βιβλίοις γέγραπται τοῖς ἐκείνων.

30. Philodemus de ira col. XII p. 48 Gomp. οὐ μὴν [ἀλ]λ' ἐ[νίο]τε καὶ παρὰ πολ[ὺ] συμ[βά]λλουσιν ἰσχυρ[ο]τέ[ροι]ς, οὐ γὰρ ἐᾷ διακ[ρί]νειν ὁ θυμός· ὡς καὶ Τ[ι]μοκράτην φησὶν ὁ Μ[η]τρό[δω]ρος τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν ἀδελφῶν Ἀ[κ]τορίδῃ· κἄπειτα τῆς προπετείας πικρὰ κ[ο]μίζονται τἀπίχειρα.

Metrodorum harum puerilium rixarum mentionem fecisse in libro Πρὸς Τιμοκράτην veri simillimum est.

XXII. Ὑποθῆκαι.

Philodemus adversus? I VH² f. 152 vide supra p. 542 ad Μαρτυρίας. Liber suspectus, qui fortasse sententias Metrodori continebat collectas ex epistulis, quales ad Menestratum et Timarchum scripsit Metrodorus.

XXIII. Περὶ φιλοσοφίας.

31. Plutarchus adv. Col. 33 p. 1127 B ἃ δὲ Μητρόδωρος ἐν τῷ Περὶ φιλοσοφίας ἐξορχούμενος πολιτείαν γέγραφεν οὐκ ᾤμην δεῖν παρεῖναι· λέγει δὲ ὅτι τῶν σοφῶν τινες ὑπὸ δαψιλείας τύφου, οὕτως καλῶς ἐνεῖδον τὸ ἔργον αὐτῆς ὥστε οἴχονται φερόμενοι πρὸς τὰς αὐτὰς Λυκούργῳ καὶ Σόλωνι ἐπιθυμίας κατὰ τοὺς περὶ βίων λόγους καὶ ἀρετῆς.

32. Plutarchus adv. Col. 33 p. 1127 C καὶ λοιδορῶν ὁ Μητρόδωρος ἐπιλέγει τοῖς εἰρημένοις διὸ καὶ καλῶς ἔχει τὸν ἐλεύθερον ὡς ἀληθῶς γέλωτα γελάσαι[4]) ἐπί τε δὴ πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ ἐπὶ τοῖς Λυκούργοις τούτοις καὶ Σόλωσιν.

Dueningi opinionem hoc fragmentum apud Metrodorum nullis verbis interiectis antecedens excepisse probare non possum. nam particula διὸ docet rationes, quibus Metrodorus sententiam confirmavit, a Plutarcho praetermissas esse.

Cf. Plutarchus adv. Col. 34 p. 1127 D εἴπερ οὖν οἱ νόμους καὶ πολιτείας ἀναιροῦντες τὸν βίον ἀναιροῦσι τὸν ἀνθρώπινον, Ἐπίκουρος δὲ καὶ Μητρόδωρος τοῦτο ποιοῦσι τοὺς μὲν συνήθεις ἀποτρέποντες τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν, τοῖς δὲ πράττουσιν ἀπεχθανόμενοι, τοὺς δὲ πρώτους καὶ σοφωτάτους τῶν νομοθετῶν κακῶς

1) καί eicit Us. 2) ἐξελῶν libri, Us.; ἐξελῶντας Madvigius 3) τῆς E. 4) γελᾶσαι B.

λέγοντες, τῶν δὲ νόμων παρακελευόμενοι περιφρονεῖν ἐὰν μὴ προςῇ φόβος πληγῆς καὶ κολάςεως κτέ.

33. Plutarchus adv. Col. 3 p. 1108 E ὁ δὲ Μητρόδωρος ἄντικρυς ⟨ἐν τῷ⟩[1]) Περὶ φιλοςοφίας εἴρηκεν ὡς εἰ μὴ προκαθηγήςατο Δημόκριτος, οὐκ ἂν προῆλθεν Ἐπίκουρος.

XXIV. Ἐπιςτολαί.[2])

Philodemus de lib. dic. secund. Zen. VH¹ Vb, 15 τί δ' ἕξει [κοι]νοῦ[ν], τί δ' εἰπεῖν ε[ἰ μὴ] παρρηςίᾳ ςοφὸς ἀνὴρ πρὸς τοὺς φίλους ὡς Ἐπίκ[ο]υρος καὶ Μητρ[ό]δω[ρος] . . . .[3]) [π]ρός . . .

Epitoma epistularum.

Scriptor incertus voluminum Herculanensium ined. 1044 f. 4 (ed. Gomperzius Hermae t. V p. 386) καὶ τὰς ἐπιτομὰς [τῶν] ἐπιςτολῶν τῶν Ἐπικού[ρου] Μητροδώρου Πολυαίνου Ἑρ[μά]ρχου καὶ τῶν [γνωρί]μων.

Tacitus dial. 31 ne Epicuri quidem et Metrodori honestas quasdam exclamationes adsumere eisque prout res poscit uti alienum erit oratori. cf. Ep. Us. praef. p. LVI.

Epistulae ad certos datae.

1. Πρὸς Βατίδα.

34. Seneca epist. mor. 99, 25 illud nullo modo probo, quod ait Metrodorus: esse aliquam cognatam tristitiae voluptatem, hanc esse captandam in eius modi tempore. ipsa Metrodori verba subscripsi Μητροδώρου Ἐπιςτολῶν πρὸς τὴν ἀδελφήν. Ἔςτιν γάρ τις ἡδονὴ λύπῃ ςυγγενής, ἣν χρὴ θηρεύειν κατὰ τοῦτον τὸν καιρόν.

Quae Rossbachius (comment. philol. Wratislaw II p. 157) ex codice Bambergensi edidit, paullo differunt ab eis, quae Buechelerus in Argoratensi se legisse testatur ΜΗΤΡΟΛΟΡΟΥ ЄΠΙϹΤΟΛΑϢΝ[4]) ΤΡΟϹΤΗ‖ΝΑΔЄΑΦΗΝ ЄϹΤΙΝ FΑΡΤΙΟϹ ΗΛΟΝΗΛΙ (sive Ν) ‖ ΚΥΤΤΗϹΟ‖ΥΤ (sive Ϲ Bue.) ΤЄΙΝΚ (rasura unius litterae Bue.) ΑΤΛΤΟΥΤΟΝΤΟΝΚΑΤΡΟΝ.

Wilamowitzi restitutionem (ind. lect. Gott. aest. 1889) ἔςτιν γὰρ π⟨ρ⟩ὸς ἡδονὴν λύπης ςυγγένεια κατὰ τοῦτον τὸν καιρόν, quae proxime abest a codicum litteris, ob eam causam probare non possum, quia longissime recedit a verbis Senecae. verbum θηρεύειν vel simile aliquid meo quidem iudicio inerat in Metrodori dicto, nam

---

1) ἐν τῷ inseruit Menagius 2) Useneri iudicium secutus (Epic. p. LXIV, stud. Vindob. X p. 188) epistulis omnes sententias ascripsi, quae apud Senecam, Iohannem Stobaeum, Maximum Confessorem, in gnomologio Vaticano servatae sunt 3) εἰώθεςαν dub. Usenerus 4) ЄΠΙϹΤΟΛϢΝ Rossb., sed Buechelerus in Bamb. quoque legit ЄΠΙϹΤΟΛΑϢΝ, fortasse scribendum ἐπιςτολῶν α'

in eo verbo potissimum Seneca offendit v. § 28 „admittitur dico? captatur et quidem ex ipso.“ nonne est veri similius Graecas litteras in codice Latino corruptas ac mutilatas esse quam a Seneca consulto Metrodori verbis sententiam inculcatam esse, quae ab eis aliena est? in Useneri restitutione[1]) desidero vocem cυγγενής, in quam item recurrit Seneca § 28 „est aliqua, inquit, voluptas cognata tristitiae“. quae ego scripsi, Buechelerus quondam proposuit in exercitationibus seminarii Bonnensis.

35. Seneca epist. mor. 98, 9 egregie itaque videtur mihi Metrodorus dixisse in ea epistula, qua sororem amisso optimae indolis filio adloquitur: „mortale est omne mortalium bonum.“

36. Plutarchus praec. coniug. 28 p. 142 A οἶμαι δὴ καὶ τῇ cώφρονι μάλιcτα δεῖν πρὸc τὸν ἄνδρα χαρίτων, ἵν᾽, ὡc ἔλεγε Μητρόδωροc, ἡδέωc cυνοικῇ καὶ μὴ ὀργιζομένη ὅτι cωφρονεῖ.

Plutarchus amator. 753 C αἱ δὲ cώφρονεc οὐδὲ αὐcτηρὸν καὶ κατεγρυπωμένον ἐπαχθέc **[2]) καὶ δυcκαρτέρητον ἔχουcι καὶ ποινὰc[3]) καλοῦcιν αὐτὰc καὶ τοῖc ἀνδράcιν ὀργιζομέναc ὅτι cωφρονοῦcιν.

Hoc dictum ex epistula Metrodori ad sororem sumptum esse veri simillimum est. nam cui Metrodorus praecepta coniugalia dederit nisi sorori, quam Idomeneus in matrimonium duxit (Laert. X, 23), non video. ceterum Idomeneo Nicidii meretricis gratiam magis placuisse quam Batidis uxoris temperantiam discimus ex Philod. adversus? VH² I f. 149 Ep. Us. p. 402 a.

2. Πρὸc Μενέcτρατον.

37. Gnomologium Epicur. Vatic. 10 Μέμνηcο ὅτι θνητὸc ὢν τῇ φύcει καὶ λαβὼν χρόνον ὡριcμένον ἀνέβηc τοῖc περὶ φύcεωc διαλογιcμοῖc ἐπὶ τὴν ἀπειρίαν καὶ τὸν αἰῶνα καὶ κατεῖδεc[4]) „τά τ᾽ ἐόντα τά τ᾽ ἐccόμενα[5]) πρό τ᾽ ἐόντα“. (Hom. A, 70.)

Clemens Alexandrinus strom. V, 138 p. 732 P. ἀφικόμενοc οὖν ἐπὶ τὴν ἀληθῆ μάθηcιν ὁ βουλόμενοc ἀκουέτω μὲν Παρμενίδου τοῦ Ἐλεάτου ..... Μητροδώρου τε καίτοι Ἐπικουρείου γενομένου ἐνθέωc ταῦτά γε εἰρηκότοc· Μέμνηcο, Μενέcτρατε, διότι θνητὸc φὺc καὶ λαβὼν βίον ὡριcμένον[6]) ἀναβὰc[7]) τῇ ψυχῇ ἕωc ἐπὶ τὸν αἰῶνα καὶ τὴν ἀπειρίαν τῶν πραγμάτων κατεῖδεc καὶ „τά τ᾽ ἐccόμενα πρό τ᾽ ἔοντα“.

Librum scripsisse Metrodorum Πρὸc Μενέcτρατον non recte collegit Dueningius ex hoc fragmento, sententia ex epistula hausta est.

---

1) Ep. ad p. 164, 6 ἔcτιν γάρ τιc ἡδονὴ διὰ λύπηc θηρευτέα κατὰ τοῦτον καιρόν 2) lacuna E 13 mm, B 17 mm 3) πείναc libri 4) κατ᾽ εἶδεc V. 5) ἐcόμενα V. 6) Metrodorum scripsisse ὅτι φὺc θνητὸc καὶ χρόνον λαχὼν ὡριcμένον placet Gomperzio 7) f. corrigendum ἀνέβηc

3. Πρὸς Τίμαρχον.

38. Plutarchus adversus Col. 17 p. 1117 A εἰ τοίνυν ὁ περὶ Cωκράτους ἀνδρὸς εἰς ἀρετὴν θεολήπτου γενομένου χρηςμὸς ἀνενεχθεὶς ὡς σοφοῦ φορτικὸς ἦν καὶ σοφιστικός, τίνι προσείπωμεν ἀξίως ὀνόματι τοὺς ὑμετέρους βρόμους καὶ ὀλολυγμοὺς καὶ κροτοθορύβους καὶ σεβάσεις[1]) καὶ ἐπιθειάσεις, αἷς προτρέπεσθε καὶ καθυμνεῖτε τὸν ἐπὶ ἡδονὰς παρακαλοῦντα συνεχεῖς καὶ πυκνάς; ..... ἀλλ' ὅμως ὁ μὲν Μητρόδωρος τὸν Τίμαρχον παρακαλῶν φησι· Ποιήσωμέν τι καλὸν ἐπὶ καλοῖς, μόνον οὐ καταδύντες ταῖς ὁμοιοπαθείαις καὶ ἀπαλλαγέντες ἐκ τοῦ χαμαὶ βίου εἰς τὰ Ἐπικούρου ὡς ἀληθῶς θεόφαντα ὄργια.

Adiciam ad hanc epistulam nonnullos locos Plutarchi, non quo eos ex ipsa epistula fluxisse putem, sed quod ad Metrodori dicta huic (fr. 38) similia referendos esse censeo v. p. 532.

Plutarchus contra beat. 23, 1103 E τῆς δὲ τούτων φιλοσοφίας „ἔκβασις οὔ πη φαίνεθ' ἁλὸς πολίοιο θύραζε" τῇ ψυχῇ, ἀλλ' εὐθὺς ἠφάνισται καὶ διέσπαρται καὶ προαπόλωλε τοῦ σώματος ὥστε ὑπερχαίρειν τὸ πάνσοφον τοῦτο δόγμα καὶ θεῖον παραλαβοῦσαν, ὅτι τοῦ κακῶς πράττειν πέρας ἐστὶν αὐτῇ τὸ ἀπολέσθαι καὶ φθαρῆναι καὶ μηδὲν εἶναι.

Plutarchus contra beat. 29 p. 1106 D οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ λέγουσιν αὐτοῖς κακῶν ἀπαύστων καὶ ἀορίστων λυθεῖσαν ὑποψίαν ἀγαθὸν βεβαιότατον καὶ ἥδιστον ἀπολιπεῖν τὴν διάνοιαν τοῦ λελύσεσθαι[2])· καὶ τοῦτο ποιεῖν τὸν Ἐπικούρου λόγον ἱστάντα τοῦ θανάτου τὸ δέος ἐν τῇ διαλύσει τῆς ψυχῆς.

Plutarchus contra beat. 7 p. 1091 B ἆρα οὐκ ἄξιόν ἐστιν ἐπὶ τούτοις μέγα[3]) φρονεῖν καὶ λέγειν, ἃ λέγουσιν ἀφθάρτους καὶ ἰσοθέους ἀποκαλοῦντες αὐτοὺς καὶ δι' ὑπερβολὰς καὶ ἀκρότητας ἀγαθῶν εἰς βρόμους καὶ ὀλολυγμοὺς ἐκβακχεύοντες ὑφ' ἡδονῆς; ὅτι τῶν ἄλλων περιφρονοῦντες ἐξηυρήκασι μόνοι θεῖον ἀγαθὸν καὶ μέγα τὸ μηδὲν ἔχειν κακόν. ad verba ἀφθάρτους καὶ ἰσοθέους cf. Ep. ep. III, 135, fr. 141, fr. 602.

Vide quae de Timarcho narrat Alciphro ep. II, 2, 4 (Λεόντιον Λαμίᾳ) Τίμαρχον τὸν καλὸν οἶσθα τὸν Κηφισιᾶθεν. οὐκ ἀρνοῦμαι πρὸς τὸν νεανίσκον οἰκείως ἔχειν ἐκ πολλοῦ et infra 7 ἀλλὰ καὶ δι' ἐμὲ πάντα ἠνάγκασται ὁ νεανίσκος καταλιπὼν τὸ Λυκεῖον καὶ τὴν ἑαυτοῦ νεότητα καὶ τοὺς συνεφήβους καὶ τὴν ἑταιρείαν μετ' αὐτοῦ (Ἐπικούρου) ζῆν καὶ κολακεύειν αὐτὸν καὶ καθυμνεῖν τὰς ὑπηνέμους αὐτοῦ δόξας.

4. Πρὸς Τιμοκράτην.

39. Athenaeus deipn. VII, 280 αὐτὸς δέ που ὁ Μητρόδωρος οὐκ ἀποκρυπτόμενος τὰς καλὰς ταύτας θέσεις φησί περὶ γα-

1) σοβάσεις B. E. 2) λελύσθαι libri, λελύσεσθαι Us. 3) καὶ libri, μέγα Us.

cτέρα γάρ, ὦ φυcιολόγε Τιμόκρατες, περὶ γαcτέρα ὁ κατὰ φύcιν βαδίζων λόγος τὴν ἅπαcαν ἔχει cπουδήν.

Idem XII 546 F καὶ Μητρόδωρος ἐν ταῖς ἐπιcτολαῖς φηcι· περὶ γαcτέρα, ὦ φυcιολόγε Τιμόκρατες, περὶ γαcτέρα ὁ κατὰ φύcιν βαδίζων λόγος τὴν ἅπαcαν ἔχει cπουδήν.

40. Plutarchus contra beat. 16 p. 1098 D περὶ γαcτέρα γάρ, ὦ φυcιολόγε Τιμόκρατες, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλόν.[1])

Plutarchus adversus Col. 2 p. 1108 C ὧν οὐθὲν ἀπολείπουcιν οἱ περὶ γαcτέρα τἀγαθὸν εἶναι βοῶντες οὐκ ἂν δὲ τὰς ἀρετὰς ὁμοῦ πάcας τετρημένου χαλκοῦ πριάμενοι, δίχα τῆς ἡδονῆς πάcας πανταχόθεν ἐξελαθείcας.[2])

Cicero de nat. deor. I, 40, 113 accusat enim Timocraten fratrem suum Metrodorus, quod dubitet omnia, quae ad beatam vitam pertineant, ventre metiri, neque id semel dicit, sed saepius.

41. Plutarchus contra beat. 16 p. 1098 C Ἦ γὰρ οὐ τούτοις ἔοικε τὰ Μητροδώρου πρὸς τὸν ἀδελφὸν γράφοντος; οὐδὲν δεῖ cώζειν τοὺς Ἕλληνας οὐδ' ἐπὶ cοφίᾳ cτεφάνων παρ' αὐτῶν τυγχάνειν, ἀλλ' ἐcθίειν καὶ πίνειν οἶνον, Τιμόκρατες, ἀβλαβῶς τῇ γαcτρὶ καὶ κεχαριcμένως.

Plutarchus contra beat. 19, 1100 D ἀνάγκη τοὺς λέγοντας ὡς οὐ δεῖ cώζειν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' ἐcθίειν καὶ πίνειν ἀβλαβῶς τῇ γαcτρὶ καὶ κεχαριcμένως ἀδοξεῖν καὶ κακοὺς νομίζεcθαι.

Plutarchus adv. Col. 31 p. 1125 C καὶ ἔτι ταῦτα πρὸς ἐκείνοις (γράφοντες)· οὐδὲν οὖν ἔτι δεῖ τοὺς Ἕλληνας cώζειν οὐδὲ ἐπὶ cοφίᾳ cτεφάνου παρ' αὐτῶν τυγχάνειν, ἀλλ' ἐcθίειν καὶ πίνειν, ὦ Τιμόκρατες, ἀβλαβῶς τῇ cαρκὶ καὶ κεχαριcμένως.

Quae apud Plutarchum Metrodori verba antecedunt, Dueningius (fr. 20 p. 54) Metrodoro, Usenerus Epicuro ascripserunt, huic ego adstipuler (cf. supra p. 532 et Ep. Us. fr. 554 cum adnotatione).

42. Plutarchus contra beat. 16 p. 1098 C καὶ πάλιν πού φηcιν ἐν τοῖς αὐτοῖς γράμμαcιν· ὡς καὶ ἐχάρην καὶ ἐθραcυνάμην ὅτι ἔμαθον παρὰ Ἐπικούρου ὀρθῶς γαcτρὶ χαρίζεcθαι.

Incertarum epistularum fragmenta.

Metrodori de se et Epicuro dicta.

43. Seneca ep. mor. 79, 16 hoc Metrodorus quoque in quadam epistula confitetur se et Epicurum non satis enituisse: sed post se et Epicurum magnum paratumque nomen habituros[3]), qui voluissent per eadem ire vestigia.

---

1) τὸ ἀγαθόν. καὶ ἕωλον κτε. libri, καὶ τὸ καλόν Us. 2) πάcης — ἐξελαθείcης libri, corr. Us. 3) sic optimi libri, Madvigius Adv. II p. 489 sq., ex deterioribus Fickertus addidit „apud eos"

44. Philodemus de morte VH[1] IX col. I p. 1, Scott. Fr. H. app. XX (Mek. XIX, 11 sqq. p. 326) Καὶ Μητ[ρό]δωρ[ος} Ἐπικού[ρῳ ἔδωκ]ε(?) τοςαῦθ', ὅ[ςα π]ροεῖχε[ν], ἔτη [καὶ πολὺ π]λείον' α[ὐτῷ ἐ]πιβιῶςαι.

Quae antecedunt hunc locum restituit Meklerus, a verbis καὶ Μητρόδωρος novum enuntiatum incipere spatium ante καὶ (in O.) docet. errant igitur Neapolitani, qui ex hoc loco prave intellecto colligunt Metrodori et Polyaeni rem familiarem valde tenuem fuisse (v. p. 545), eorum nugas copiosius tractare taedet.

de Polyaeno.

45. Philodemus de lib. dic. VH[1] Va p. 11 col. 6 καὶ νε[ανίςκ]ων[1]) γέροντες ἀ[εὶ διοί]κουςιν[2]) (sc. κατὰ τὴν παρρηςίαν)· κἂν ᾖ δ' ὁ μ[ὲν ἀ]ποφθεγ[μ]ατίας μᾶ[λλον], ὡς Πολύ[αι]νόν φη[ςι] Μη[τ]ρόδωρος, πολλάκι δὲ καὶ παρυποδύνων ὁ[μ]ιλίᾳ μᾶλλον καὶ ποτιμώτερος ἔτι δ' ἀξιοπιςτότερο[ς.

de morbo suo.

46. Plutarchus contra beat. 16 p. 1097 E τί δὲ περὶ τοῦ[3]) πρὸς εὐπαθείας ἐπαίρεςθαι ναυτῶν δίκην Ἀφροδίςια ἀγόντων καὶ μέγα φρονεῖν, ὅτι νόςῳ νοςῶν ἀςκίτῃ τινὰς ἑςτιάςεις φίλων ςυνῆγε καὶ οὐκ ἐφθόνει τῆς παραγωγῆς τοῦ ὑγροῦ τῷ ὕδρωπι; καὶ τῶν ἐςχάτων Νεοκλέους λόγων μεμνημένος ἐτήκετο τῇ μετὰ δακρύων ἰδιοτρόπῳ ἡδονῇ· ταῦτα οὐδεὶς ἂν ὑγιαίνων εὐφροςύνας ἀληθεῖς ἢ χαρὰς ὀνομάςειεν.

Cf. Celsus de med. III, 21 Metrodorum tamen Epicuri discipulum ferunt, cum hoc morbo tentaretur (sc. ὕδρωπι, cuius speciem esse ἀςκίτην Celsus initio capitis dicit), nec aequo animo necessariam sitim sustineret, ubi diu abstinuerat, bibere solitum deinde evomere.

Hoc Celsi loco nisus priorem partem Plutarchei enuntiati Metrodoro ascripsi. permirum esset, si et Epicurus et Metrodorus eodem morbo laborantes eodem modo valetudinem in periculum duxissent. alteram enuntiati partem spectare ad dictum Epicuri nomine Neoclis confirmatur. ut solet Plutarchus (v. supra p. 532) ab utroque exemplum petivit.

de philosophia.

47. Gnomologium Epicureum Vaticanum 27 Ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων μόλις τελειωθεῖςιν ὁ καρπὸς ἔρχεται, ἐπὶ δὲ φιλοςοφίας ςυντρέχει τῇ γνώςει τὸ τερπνόν. οὐ γὰρ μετὰ μάθηςιν[4]) ἀπόλαυςις ἀλλὰ ἅμα μάθηςις καὶ ἀπόλαυςις.

1) νεανίδων Neap. 2) ἀκούςουςιν Neap. 3) τὸ δὲ περὶ τοῦ libri, τὸ δ' Ἐπικούρου Wyttenb., τὸ δ' Ἐπίκουρον Us. 4) μάθηςις V., correxit Wotkeius

Adiudicavi Metrodoro hoc fragmentum, quia a nullo horti sodali voluptas illa, quae in ipsa cognitione inest, celebratur, nisi a Metrodoro (fr. 37). vide quae supra in praefatione exposui p. 531.

de physiologiae utilitate.

48. Gnomologium Epicureum Vaticanum 45 Οὐ κόμπου οὐδὲ φωνῆϲ[1]) ἐργαϲτικοὺϲ οὐδὲ τὴν περιμάχητον παρὰ τοῖϲ πολλοῖϲ παιδείαν ἐνδεικνυμένουϲ φυϲιολογία παραϲκευάζει, ἀλλ᾽ ἀθορύβουϲ[2]) καὶ αὐτάρκειϲ καὶ ἐπὶ τοῖϲ ἰδίοιϲ ἀγαθοῖϲ, οὐκ ἐπὶ τοῖϲ τῶν πραγμάτων μέγα φρονοῦνταϲ.

Ut Metrodoro hanc sententiam ascriberem, duabus causis adductus sum: primum constat Metrodorum eis sodalibus obstitisse, qui non recte de utilitate ex physiologia affluente iudicarent (vide fr. 25 sqq. p. 550 sqq.) et ad eam ipsam rem, quam libro Πρὸϲ τοὺϲ ἀπὸ φυϲιολογίαϲ λέγονταϲ ἀγαθοὺϲ εἶναι ῥήτοραϲ tractavit, hoc dictum spectare videtur. nam verba οὐ κόμπου οὐδὲ φωνῆϲ ἐργαϲτικούϲ optime intelleguntur, si rhetores conicimus vanae grandiloquentiae artifices dici. Epicurum ipsum non tam distincte utilitatis ex physiologia perceptae fines circumscripsisse ex eo concludere licet, quod Metrodorus et Philodemus in eius sententia explicanda enituntur, vide p. 550 sq. accedit quod sententiae finis inscriptioni Metrodorei libri Περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ᾽ ἡμᾶϲ αἰτίαν πρὸϲ εὐδαιμονίαν τῆϲ ἐκ τῶν πραγμάτων (v. p. 540) similis est.

de fortuna.

49. Gnomologium Epicureum Vat. 47 Προκατείλημμαί ϲε ὦ τύχη καὶ πᾶϲαν ⟨τὴν⟩[3]) ϲὴν παρείϲδυϲιν ἐνέφραξα. καὶ οὔτε ϲοὶ οὔτε ἄλλῃ οὐδεμιᾷ περιϲτάϲει δώϲομεν ἑαυτοὺϲ ἐκδότουϲ· ἀλλ᾽ ὅταν ἡμᾶϲ τὸ χρέων ἐξάγῃ, μέγα προϲπτύϲαντεϲ τῷ ζῆν καὶ τοῖϲ αὐτῷ κενῶϲ περιπλαττομένοιϲ[4]) ἄπιμεν ἐκ τοῦ ζῆν μετὰ καλοῦ παιῶνοϲ[5]) ἐπιφωνοῦντεϲ ὡϲ εὖ ἡμῖν βεβίωται.

Plutarchus de tranquill. an. 18 p. 476 C ὁ γοῦν εἰπών· Προκατείλημμαί ϲε ὦ τύχη καὶ πᾶϲαν τὴν ϲὴν ἀφῄρημαι παρείϲδυϲιν οὐ μοχλοῖϲ οὐδὲ κλειϲὶν οὐδὲ τείχεϲιν ἐθάρρυνεν ἑαυτὸν ἀλλὰ δόγμαϲι καὶ λόγοιϲ κτέ.

Cicero Tuscul. V, 9, 27 quod idem melioribus etiam verbis Metrodorus: Occupavi te, inquit, fortuna atque cepi; omnesque aditus tuos interclusi, ut ad me aspirare non posses.

Ad finem sententiae cf. Plut. contra beat. 16 p. 1098 B ἀλλ᾽ ἡδέωϲ τε βεβιωκέναι καὶ βρυάζειν καὶ καθυμνεῖν τὸν αὑτῶν βίον ἐκκραυγάζονteϲ λέγουϲι.

---

1) ⟨κενῆϲ⟩ φωνῆϲ Us. 2) ἀλλὰ ϲοβαρούϲ V., ἀλλ᾽ ἀφόβουϲ Us., ἀλλ᾽ ἀθορύβουϲ Gomp. 3) τὴν inser. Us. 4) περιπλεκομένοιϲ Us. 5) πλείονοϲ V., corr. Us.

50. Maximus Confessor p. 638 ed. Combef. = Antonius Monachus II, 89 p. 153 Μητροδώρου· Μὴ ζήτει γίνεσθαι τὰ γινόμενα ὡς θέλεις, ἀλλὰ θέλε ὡς ἂν τὰ γινόμενα γίνοιτο.[1])

de morte.

51. Gnomologium Epicureum Vat. 31 Πρὸς μὲν τἆλλα δυνατὸν ἀσφάλειαν πορίσασθαι, χάριν δὲ θανάτου πάντες ἄνθρωποι πόλιν ἀτείχιστον οἰκοῦμεν.

Stobaeus flor. CXVIII, 33 Μητροδώρου· Πρὸς — οἰκοῦμεν.

Codex gnomolog. Palatinus 129 (ex quo nuper Maximilianus Treu sex sententias Epicureas cum Hermanno Usener communicavit, quarum duas Metrodori hic mihi exscribendas benigne permisit) fol. 23 l. 10 sq. Ἐπικούρου· Πρὸς μὲν τἆλλα δυνατὸν ἀσφάλειαν πορίσασθαι χάριν δὲ θανάτου πόλιν ἀτείχιστον οἰκοῦμεν.

Maximus Confessor II p. 627 Comb. Ἐπικούρου Gnomologium cod. Par. gr. 1168 f. 115r Γνῶμαι Ἐπικούρου.

Philodemus de morte XXXVII, p. 350 Mek. [πά]ντες γὰ[ρ] ἀτίχ[ισ]τον [πόλι]ν πρὸς θάνατον οἰκοῦμεν.

52. Iohannes Stobaeus flor. CXVI, 42 Μητροδώρου· Οὐ μακαριεῖς τὸν γέροντα, καθ᾽ ὅσον γηράσκων τελευτᾷ, ἀλλ᾽ εἰ τοῖς ἀγαθοῖς συμπεπλήρωται· ἕνεκα γὰρ χρόνου πάντες ἐσμὲν ἄωροι.[2])

53. Iohannes Stobaeus flor. XVI, 20 Μητρόδωρος· Ἑτοιμάζονταί τινες διὰ βίου τὰ πρὸς τὸν βίον ὡς βιωσόμενοι μετὰ τὸ λεγόμενον ζῆν οὐ συνορῶντες ὡς πᾶσιν ἡμῖν θανάσιμον ἐγκέχυται τὸ τῆς γενέσεως φάρμακον.

Gnomologium Epic. Vat. 30 Ἑτοιμάζονταί τινες διὰ βίου τὰ πρὸς τὸν βίον οὐ συνορῶντες ὡς πᾶσιν ἡμῖν θανάσιμον ἐγκέχυται τὸ τῆς γενέσεως φάρμακον.

Codex gnomol. Palat. 129 fol. 23 l. 10 (Ἐπικούρου)· Πᾶσι θανάσιμον ἐγκέχυται τὸ τῆς γενέσεως φάρμακον.

Apud Stobaeum XVI, 19 legitur sub lemmate Antiphontis Εἰσί τινες, οἳ τὸν παρόντα μὲν βίον οὐ ζῶσιν, ἀλλὰ παρασκευάζονται πολλῇ σπουδῇ ὡς ἕτερόν τινα βίον βιωσόμενοι οὐ τὸν παρόντα καὶ ἐν τούτῳ παραλειπόμενος ὁ χρόνος οἴχεται. hac sententia, quam Demonacti tribuit Maximus Confessor (p. 572 Combef.), usum esse Metrodorum manifestum est. ex verbis ὡς ἕτερόν τινα βίον βιωσόμενοι οὐ τὸν παρόντα apparet rectius Usenerum Gomperzio de eis verbis dicti Metrodorei iudicasse, quae in gnomologio Vaticano desunt (stud. Vindob. X p. 186 et 205).

Metrodorum non tam rudem fuisse liberarum artium quam adversarii fingunt, vel ex eo cognoscitur, quod Antiphontis dictum novit et variavit, ita ut vim eius et altitudinem valde augeret. non est mirum quod scriptor gnomologii Palatini ea verba solum recepit,

1) γένηται libri, γίνοιτο Us. 2) ἄδωροι libri, corr. Wyttenbachius

quae Metrodorus Antiphontis sententiae adiecit. Metrodorum in epistulis interdum aliorum scriptorum dictis usum esse hoc exemplo demonstratur, id quod multi interest ad iudicandum de duobus versibus Metrodoro a Stobaeo ascriptis (fr. 56 et 57). inter tot Metrodoros, quos veteres referunt, poeta non occurrit, dubito vero duorum versiculorum gratia novum Metrodorum eumque poetam statuere. accedit quod prioris potissimum versus sententia optime quadrat ad Metrodori nostri mores cf. fr. 55. puto igitur Metrodorum poetae alicuius versus metro servato verbis fortasse leniter mutatis epistulae inseruisse, unde excerpti sunt pro Metrodori dictis. qua de causa non dubitavi eos inter Lampsaceni fragmenta recipere.

de sapiente.

54. Seneca epist. mor. 81, 11 ne nobis fiat invidia, scito idem dicere Epicurum: Metrodorus certe ait solum sapientem referre gratiam scire.

de adolescente.

55. Iohannes Stobaeus ecl. eth. 31, 67 p. 213 Wachsm. Μητροδώρου[1]· Νέος[2] ἐν πολυτελέςι βρώμαςι καὶ ποτοῖς ἔτι δὲ ἀφροδιςίοις ἀναςτρεφόμενος[3] λέληθεν[4] ἑαυτὸν ἐν τῷ θέρει τὴν χλαῖναν κατατρίβων.

Appendix ex cod. Laur. I, 6 (Mein. IV p. 150) Μητροδώρου[5]· Νέος — κατατρίβων.

Sententiae altera pars fluxit ex proverbio Zenob. III, 72, Diogen. IV, 51 ἐν θέρει τὴν χλαῖναν κατατρίβεις· ἐπὶ τῶν μὴ καθ' ὥραν τοῖς ἀναγκαίοις χρωμένων. nam in proverbium abiisse Metrodori dictum veri simile non est.

56. Iohannes Stobaeus flor. LII, 7 Μητροδώρου· Νέος φιλοδοξῶν πρώιμος πονηρία.

Arsenius XI 98e Νέος — πονηρία· ἡ Μητροδώρου γνώμη.

Arsenius ex Stobaeo hausit sententiam, vide Arsen. XI, 98c et d = Stob. LII, 4 et 6.

57. Iohannes Stobaeus flor. LII, 8 Τοῦ αὐτοῦ· Τὸ νέον ἅπαν ὑψηλόν ἐςτι καὶ θραςύ.

de servis.

58. Iohannes Stobaeus flor. LXII, 44 Μητροδώρου· Δοῦλος ἀναγκαῖον μὲν κτῆμα οὐχ ἡδὺ δέ.

de re familiari.

59. Gnomologium Epic. Vat. 41 Ἅμα[6]) δεῖν καὶ φιλοςο-

---

1) (Μ)ρ͠οδώρου L., nomen Μητροδώρου latere Cobetus animadvertit 2) νέος ὢν Gaisfordius 3) ἀνατρεφόμενος libri append. 4) λέληται libri append., λέληςαι Nauckius 5) Ἱροδώρου libri 6) Gomperzius ultimum verbum antecedentis sententiae γελᾶν ab Usenero in γέλων mutatum ad nostram trahit, non recte ut puto

φεῖν καὶ οἰκονομεῖν καὶ τοῖς λοιποῖς οἰκειώμασι χρῆσθαι καὶ μηδαμῇ λήγειν[1]) τὰς ἐκ τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας φωνὰς ἀφιέντας.

Metrodoro ascripsi sententiam, quia illum studiosissime sodales admonuisse constat, ut rei familiari administrandae operam darent. vide p. 544. quamquam hoc quidem dictum certe ei adiudicari nequit.

de securitate in re publica.

60. Stobaeus flor. XLV, 26 Μητροδώρου· Ἐν πόλει μήτε ὡς λέων ἀναστρέφου μήτε ὡς κώνωψ. τὸ μὲν γὰρ ἐκπατεῖται, τὸ δὲ καιροφυλακεῖται.

Incertae sedis fragmenta.

61. Sextus Empiricus adv. gramm. 60 Ἐγκαλεῖ δὲ αὐτῷ (Διονυσίῳ Θρᾳκὶ) Πτολεμαῖος ὁ περιπατητικός, ὅτι οὐκ ἐχρῆν ἐμπειρίαν εἰρηκέναι τὴν γραμματικήν — αὐτὴ μὲν γὰρ ἡ ἐμπειρία τριβή τίς ἐστι καὶ ἐργάτις ἄτεχνός τε καὶ ἄλογος, ἐν ψιλῇ παρατηρήσει καὶ συγγυμνασίᾳ κειμένη, ἡ δὲ γραμματικὴ τέχνη καθέστηκεν — οὐ συνορῶν ὅτι τάττεται μὲν καὶ ἐπὶ τέχνης τοὔνομα, καθὼς ἐν τοῖς ἐμπειρικοῖς ὑπομνήμασιν ἐδιδάξαμεν, ἀδιαφόρως τοῦ βίου τοὺς αὐτοὺς ἐμπείρους τε καὶ τεχνίτας καλοῦντος, ἀφ' ἧσπερ ἐννοίας καὶ ὁ Μητρόδωρος ἔφη μηδεμίαν ἄλλην πραγμάτων ἐμπειρίαν τὸ ἑαυτῆς τέλος συνορᾶν ἢ φιλοσοφίαν, τοῦτ' ἔστι μηδεμίαν τέχνην.

Totum locum exscripsi, ut refellerem Dueningi errorem, qui verba ἀφ' ἧσπερ ἐννοίας — τέχνην coniunxit cum parenthesi αὐτὴ μὲν γὰρ — καθέστηκεν, ita ut sententiarum conexum plane inverteret: illa parenthesis Ptolemaei sententiam continet, Sextus contra affirmat vocabula τέχνην et ἐμπειρίαν in sermone cotidiano non distingui, quod Metrodori loco illustrat. miror Dueningium, qui Bekkeri argutam observationem de scholiastae Dionysi errore laudat, non rectius illo scholiasta iudicasse. nam nemo, qui fragmentum nostrum apud Dueningium (fr. 2 p. 42 sq.) legit, non putabit verba τοῦτ' ἔστι μηδεμίαν τέχνην Metrodori esse. nihil dicit Metrodorus de artis et experientiae differentia, id quod Dueningius putat.

Anecdota Graeca Bekkeri (schol. ad Dionys. Thr.) II p. 731 ἕτεροι δὲ οὕτω φασίν, ὅτι τὸ τῆς ἐμπειρίας ὄνομα τέτακται καὶ ἐπὶ τῆς τέχνης ἀδιαφόρως ⟨ὑπὸ⟩ τοῦ βίου, τῶν αὐτῶν ἐμπείρων τε καὶ τεχνικῶν ὀνομαζομένων, ὥς φησί που καὶ Μητρόδωρος μηδεμίαν ἄλλην πραγμάτων ἐμπειρίαν τὸ ἑαυτῆς τέλος συνορᾶν ἢ φιλοσοφίαν, τοῦτ' ἔστι μηδεμίαν τέχνην.

62. Plutarchus contra beat. 3 p. 1088 B τὸ δὲ ἡδέως ζῆν *** ἂν ἅπτωνται πλείονα περὶ τούτου λέγειν οὐκ ἐῶσιν ἡμᾶς, ὁμολο-

1) λέγειν V., corr. Us.

γοῦντες αὐτοὶ μικρὸν εἶναι τὸ τῆς σαρκὸς ἡδὺ μᾶλλον δὲ ἀκαρές, εἴ γε δὴ μὴ κενολογοῦσι μηδὲ ἀλαζονεύονται, Μητρόδωρος μὲν λέγων ὅτι πολλάκις προσεπτύσαμεν ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς.

63. Philodemus de morte XII, 30 Mek. (v. de Arnim Rh. Mus. 1888 p. 369) ποῦ γὰρ ἐλεῆσαι νέον ἔστιν [ὅστις ἂν ἕλοι]το(?) ἀναλογιζόμενον [ὁρ]ῶν Πυθοκλ[έα καθ'] ἃ κελεύει Μητρόδω[ρος, ἃ] περιπε[ποί]ηται, γε[γο]νὼς οὐ π[λέο]ν ὀ[κ]τωκα[ίδε]κα[1]) [ἐτῶν], ἀλλ' οὐχὶ τὸ[ν θανάσιμον] βίον ζήσας ἀνυπονόητος.

De Arnim, qui hunc locum l. l. tractavit, dicit se verba καθ' ἃ κελεύει Μητρόδωρος non de epistula ad Pythoclem data intellegere (id enim praesenti tempore κελεύει refutari), sed de praecepto Metrodori, a quo Epicurum secuto Pythoclem exemplar adulescentiae perfectae propositum esse. sed licet minus artificiose tempus praesens interpretari: non modo Pythoclem sed omnes homines Metrodorus in libris vel epistulis, studiosius fortasse quam Epicurus, ut vitae calculos ponerent, admonuit. Arnimio, amicissimo meo, iam hanc interpretationem placere, id quod per epistulam mecum communicavit, gaudeo.

64. Philodemus de ira col. 45 p. 149 G. ἀ]ρέ[σ]κει δὲ καὶ τοῖς καθηγεμόσιν οὐ τὸ[2]) [κ]ατ[ὰ] τὴν πρόληψιν [τα]ύτην θυμωθήσεσθαι τὸν σο[φ]όν, ἀλλὰ τὸ[3]) κατὰ τὴν κοι[νο]τέραν, καὶ γὰρ ὁ Ἐπίκου[ρος] ἐν ταῖς Ἀναφωνήσεσιν [δι]ασαφεῖ [τό][4]) τε θυμωθήσεσθαι κα[ὶ τὸ] μετρίω[ς] κα[ὶ] ὁ Μητρόδ[ωρ]ος, εἰ κυρ[ί]ως λέγει, ζ[έσει[5]) σο]φοῦ θυμός, συνεμφα[ίνει][6]) τὸ λίαν βραχέως.

Adiciam locum desperatum fortasse Metrodori dictum continentem scriptoris incerti pap. Herc. 862 col. 3 (Scott. Fr. H. p. 314) αφην . . . . . προ[σ]αγορεύειν ι . τ . τὸν Μητρόδωρον, sequitur spatium in enuntiati fine solitum.

Metrodori nomen non recte restitutum esse puto his locis: 1) VH¹ Va p. 9 col. 5, 16. 2) Philod. de sanct. pap. 1428 D, b p. 69 G.

Appendix.

Testimonia de Metrodori vita et ingenio.

1) Laertius Diogenes X, 22 sqq.[7]) Μαθητὰς δὲ ἔσχε πολλοὺς μέν, σφόδρα δὲ ἐλλογίμους Μητρόδωρον Ἀθηναίου ἢ Τιμοκράτους καὶ Σάνδης Λαμψακηνόν· ὃς ἀφ' οὗ τὸν ἄνδρα ἔγνω, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ πλὴν ἓξ μηνῶν εἰς τὴν οἰκείαν, ἔπειτα ἐπανῆλθε. γέγονε δὲ ἀγαθὸς πάντα, καθὰ καὶ Ἐπίκουρος ἐν προηγουμέναις γραφαῖς

---

1) incipit col. XIII 2) οὕτω Gomp. 3) ἀλλὰ οὐ Gomp. 4) τό τε restit. Spengelius 5) τ . . . . ap., πνεῦμα coniecit Dueningius 6) συνεμφαίνεται Gomp., συνεμφαίνει τό Buech. 7) Cum omnino non ab Useneri textu (Ep. 367, 18—69, 3) recesserim, apparatum criticum non transcripsi, in matris nomine enucleando frustra enisus sum.

μαρτυρεῖ καὶ ἐν τῷ τρίτῳ Τιμοκράτους. τοιοῦτος δ' ὢν καὶ τὴν ἀδελφὴν Βατίδα ἐξέδοτο Ἰδομενεῖ καὶ Λεόντιον τὴν Ἀττικὴν ἑταίραν ἀναλαβὼν εἶχε παλλακήν. ἦν δὲ καὶ ἀκατάπληκτος πρός τε τὰς ὀχλήσεις καὶ τὸν θάνατον, ὥς Ἐπίκουρος ἐν τῷ πρώτῳ Μητροδώρου φησί. φασὶ δὲ καὶ πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν αὐτοῦ τελευτῆσαι πεντηκοστὸν τρίτον ἔτος ἄγοντα, καὶ αὐτὸς Ἐπίκουρος ἐν ταῖς προειρημέναις διαθήκαις, ὥς προαπεληλυθότος αὐτοῦ δηλονότι, ἐπισκήπτει περὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτοῦ τῶν παίδων. ἔσχε δὲ καὶ τὸν προειρημένον εἰκαῖόν τινα ἀδελφὸν τοῦ Μητροδώρου Τιμοκράτην. βιβλία δέ ἐστι τοῦ Μητροδώρου τάδε· — Περὶ εὐγενείας. vide supra p. 537.

de patria.

2) Strabo XIII p. 589 Ἐκ Λαμψάκου δὲ .... Μητρόδωρος ὁ τοῦ Ἐπικούρου ἑταῖρος· καὶ αὐτὸς δ' Ἐπίκουρος τρόπον τινὰ Λαμψακηνὸς ὑπῆρξε διατρίψας ἐν Λαμψάκῳ.

3) Cicero Tuscul. V, 37, 109 qui enim beatior Epicurus, quod in patria vivebat, quam quod Athenis Metrodorus?

de aetate.

4) Plutarchus de defect. or. 20 p. 420 D οὕτω γὰρ Ἐπίκουρός τε χείρων Γοργίου φανεῖται τοῦ σοφιστοῦ καὶ Μητρόδωρος Ἀλέξιδος τοῦ κωμῳδοποιοῦ· διπλάσιον γὰρ οὗτος ἔζησε τοῦ Μητροδώρου.

5) Scriptor incertus vol. Herc. 1044 col. 23 (edidit Gomperzius Hermae tom. V p. 387) Μητροδ[ώρου] ἐπ[ὶ] Δη[μ]οκλέους [τελευ]τ[ήσαν]τος.[1]) i. e. a. 277 a. Chr. n.

V. fr. 44.

de concubinatu cum Leontio inito.

6) Seneca (fr. 45 Haasi) ap. Hieronymum adv. Iovin. I, 48 p. 317 Vall. Epicurus voluptatis assertor, quamquam Metrodorus discipulus eius Leontium habuerit uxorem, raro dicit sapienti ineunda coniugia.

Iure Attico Metrodorus Lampsacenus Leontium Atheniensem legitimo matrimonio sibi coniungere non potuit, sed videtur illa non tam meretricis quam uxoris locum obtinuisse.

7) Plutarchus contra beat. 16 p. 1098 B τὴν μὲν γὰρ Μητροδώρου μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν ὥς ὑπερέχαιρον ἐπὶ τοῖς γάμοις αὐτοῦ ... ἐκ τῶν βιβλίων δήπου δῆλόν ἐστιν.

8) Laertius Diogenes X, 6 καὶ ἄλλαις δὲ πολλαῖς ἑταίραις γράφειν, καὶ μάλιστα Λεοντίῳ, ἧς καὶ Μητρόδωρον ἐρασθῆναι.

de aliarum meretricum usu.

9) Laertius Diog. X, 7 συνεῖναί τε αὐτῷ καὶ Μητροδώρῳ ἑταί-

1) ...ωτει..τος in apogr. legi testatur Gomperzius

ρας καὶ ἄλλας, Μαμμάριον[1]) καὶ Ἡδεῖαν καὶ Ἐρώτιον καὶ Νικίδιον (Τιμοκράτης φησίν).

de liberis.

10) Ep. ep. ad Idom. (Us. fr. 138) apud Laert. X, 22 cὺ δὲ ἀξίως τῆς ἐκ μειρακίου παραστάσεως πρὸς ἐμὲ καὶ φιλοσοφίαν ἐπιμελοῦ τῶν παίδων Μητροδώρου. vertit Cic. de fin. II, 30, 96 Us. fr. 122 ex Epicuri epistula ad Hermarchum cf. adn. Us. ad p. 139, 5.

11) Ep. ep. apud Philodemum πραγματ. VH² I, 128 (Us. fr. 177) cὺ οὖν, ἄν τι γένηται, τὰ παιδία τὰ Μητρδώρου διοίκηcον τέτταρα ἢ πέντ' ἔτη μηθὲν πλεῖον δαπανῶν ἤ περ νῦν ε[ἰc ἐ]μὲ δαπανᾷc κατ' ἐνιαυτόν.

12) Epicuri testamentum apud Laertium Diog. X, 19 (Us. fr. 217) ἐπιμελείcθωcαν δὲ καὶ Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης τοῦ υἱοῦ τοῦ Μητροδώρου Ἐπικούρου καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολυαίνου φιλοσοφούντων αὐτῶν καὶ συζώντων μεθ' Ἑρμάρχου. ὡcαύτως δὲ τῆς θυγατρὸς τῆς Μητροδώρου τὴν ἐπιμέλειαν ποιείcθωcαν καὶ εἰς ἡλικίαν ἐλθοῦcαν ἐκδότωcαν, ᾧ ἂν Ἕρμαρχος ἕληται τῶν φιλοσοφούντων μετ' αὐτοῦ οὔcης αὐτῆς εὐτάκτου καὶ πειθαρχούcης Ἑρμάρχῳ.

Et infra X, 21 ἐὰν δέ τι τῶν ἀνθρωπίνων περὶ Ἕρμαρχον γένηται πρὸ τοῦ τὰ Μητροδώρου παιδία εἰς ἡλικίαν ἐλθεῖν, δοῦναι Ἀμυνόμαχον καὶ Τιμοκράτη, ὅπως ἂν εὐτακτούντων αὐτῶν ἕκαστα γίνηται τῶν ἀναγκαίων.

de fratre Actorida v. fr. 30.

de fratre Timocrate v. p. 554 sq., fr. 30, fr. 39 sqq.

Timocratis iudicium de Metrodoro.

13) Philodemus de lib. dic. sec. Zen. VH¹ Va p. 39 col. 20 ὡς Τιμοκράτης καὶ φιλεῖν ἔφη τ[ὸν ἀδ]ελφὸν ὡς οὐδεὶς καὶ μισεῖν ὡ[ς] οὐδείς.

Metrodorus Mithrae auxilium fert.

14) Plutarchus adv. Col. 33 p. 1126 E καίτοι ὅτι Μητρόδωρος εἰς Πειραιᾶ κατέβη σταδίους τεσσαράκοντα Μιθρῇ τινι Σύρῳ τῶν βασιλικῶν συνειλημμένῳ βοηθήσων, πρὸς πάντας ἐγράφετο[2]) καὶ ⟨πάσας⟩[3]), πάσαις ἐπιστολαῖς μεγαληγοροῦντος Ἐπικούρου καὶ σεμνύνοντος ἐκείνην τὴν ὁδόν.

15) Plutarchus contra beat. 15, 1097 B οἵας φωνὰς ἀφῆκεν Ἐπίκουρος, οἷα δὲ γράμματα τοῖς φίλοις ἔπεμψεν ὑμνῶν καὶ μεγαλύνων Μητρόδωρον, ὡς εὖ τε καὶ νεανικῶς ἐξ ἄστεως ἅλαδε[4]) κατέβη[5]) Μιθρῇ[6]) τῷ Σύρῳ βοηθήσων, καὶ ταῦτα πράξαντος οὐθὲν τότε τοῦ Μητροδώρου.

---

1) Μαρμάριον libri, emendavit Spengelius ex Philod. VH² I f. 149
2) ἔγραφέ τε libri, corr. Reiskius 3) πάσας inser. Us. 4) ἀλλὰ libri, em. Wyttenbachius 5) συνέβη libri, em. Xylander 6) Μίθρῳ libri

de re familiari v. p. 545.

de morbo v. fr. 46.

de morte.

16) Aelianus de providentia apud Suidam v. Ἐπίκουρος· Μητρόδωρος δὲ καὶ Πολύαινος ἄμφω τὼ ἑταίρω αὐτοῦ κάκιστα ἀνθρώπων ἀπέθανον· καὶ μέντοι τῆς ἀθεΐας ἐνέγκαντο μισθὸν οὐδαμᾷ οὐδαμῇ μεμπτόν.

de cultu post mortem.

17) Epicuri testamentum (Laert. Diog. X, 18 Us. fr. 217) ἐκ δὲ τῶν γινομένων προσόδων τῶν δεδομένων ἀφ' ἡμῶν Ἀμυνομάχῳ καὶ Τιμοκράτει κατὰ τὸ δυνατὸν μεριζέσθωσαν μεθ' Ἑρμάρχου σκοπούμενοι . . . . εἴς τὴν γινομένην σύνοδον ἑκάστου μηνὸς ταῖς εἰκάσι τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν εἴς τὴν ἡμῶν τε καὶ Μητροδώρου μνήμην[1]) κατὰ τὰ τεταγμένα.[2])

18) Cic. de fin. II, 31, 101 quaero autem quid sit quod . . . tam accurate tamque diligenter caveat et sanciat, ut Amynomachus et Timocrates heredes sui de Hermarchi sententia dent quod satis sit ad diem agendum natalem suum quotannis mense Gamelione itemque omnibus mensibus vicensimo die lunae dent ad eorum epulas qui una secum philosophati sint, ut et sui et Metrodori memoria colatur.

19) Aelianus apud Suidam v. Ἐπίκουρος· οὕτω δὲ ἄρα ἦν ἡδονῆς ἥττων ὁ Ἐπίκουρος ὥστε διὰ τῶν ἐσχάτων ἐν ταῖς διαθήκαις αὐτοῦ ἔγραψε τῷ μὲν πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐναγίζειν ἅπαξ τοῦ ἔτους καὶ Μητροδώρῳ δὲ καὶ Πολυαίνῳ τοῖς προειρημένοις, ἑαυτῷ δὲ δισσῶς.

20) Philodemus de morte XXIII p. 331 Mek. τίς ἔτυχεν [κη]δεμόνων οἵων Πολύ[α]ινος καὶ Μη[τρό]δωρος κα[ὶ] Λεοντε[ὺ]ς καὶ Ἐπίκουρ[ος αὐ]τὸς ἀπὸ τῆς τελευτῆς ἄχρι καὶ νῦν.

de amicitia Epicuri.

21) Seneca epist. mor. 6, 6 Metrodorum et Hermarchum et Polyaenum magnos viros non schola Epicuri sed contubernium fecit.

22) Seneca epist. mor. 33, 4 apud istos quicquid dicit Hermarchus, quicquid Metrodorus ad unum refertur.

23) Seneca epist. mor. 79, 15 (Epicurus) multis itaque iam annis Metrodoro suo superstes in quadam epistula cum amicitiam suam et Metrodori grata commemoratione cecinisset hoc novissime adiecit: nihil sibi et Metrodoro inter bona tanta nocuisse, quod ipsos illa nobilis Graecia non ignotos solum habuisset, sed paene inauditos.

24) Athen. deipn. VII, 279 f. περὶ δὲ τοῦ Ἐπικούρου Τίμων

1) μνήμην Aldobrandinus supplevit ex Cicerone 2) κατατεταγμένην libri, corr. Us.

ἐν τρίτῃ cίλλων φηcί· „γαcτρὶ χαριζόμενος τῆc οὐ λαμυρώτερον οὐδέν“. ταύτης γὰρ ἕνεκεν ὁ ἀνὴρ καὶ τῆc ἄλλης τῆc κατὰ cάρκα ἡδονῆc ἐκολάκευε καὶ Ἰδομενέα καὶ Μητρόδωρον.

25) Philodemus de morte XXVII p. 336 Mek. διότι δὲ λαμπρότερο[ν] εἰc δόξαν εἶχεν ὡc κα[ὶ] τούτοιc καὶ Λεοντεῖ καὶ Μητροδώρῳ θε[ρ]απευομένοιc ὑπ᾽ ἀλλήλων καὶ θεραπεύουcι πᾶcιν Ἐπίκουρον ... πᾶc ἂν τιc εὖ φρονῶν ὁμολογήcειεν.

26) Plutarchus contra beat. 22 p. 1103 A τῷ μὲν Ἐπικούρῳ καὶ Μητρόδωροc καὶ Πολύαινοc καὶ Ἀριcτόβουλοc ἐκθάρcημα καὶ γῆθοc ἦcαν, ὧν τοὺc πλείcτουc θεραπεύων νοcοῦνταc ἢ καταθρηνῶν ἀποθνήcκονταc διετέλεcε.

cf. fr. 43 sq.

de libris Epicuri ei sacratis.

27) Plutarchus de occ. viv. 3 p. 1129 A. τί δὲ αἱ τοcαῦται μυριάδεc cτίχων ἐπὶ Μητρόδωρον, ἐπὶ Ἀριcτόβουλον, ἐπὶ Χαιρέδημον γραφόμεναι καὶ cυνταττόμεναι φιλοπόνωc;

28) Laertius Diogenes X, 28 (in indice scriptorum Epicuri) Εὐρύλοχοc πρὸc Μητρόδωρον et Μητρόδωροc α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅.

29) Epicurus Περὶ φύcεωc κη VH² VI f. 54 (in ultima libri pagina) ἱκα]νῶ[c] οὖν ἡμῖν [ἠ]δολεcχήcθω ἐπὶ τοῦ παρόντοc καὶ ὑμεῖc[1]) (desunt fere duae lineae)..Μάγ]νητ[ι](?) καὶ Μητρ[οδώ]ρῳ τῷ[2]) [ἐμῷ εἰρη]μένα.

Alloquitur Metrodorum in illo libro VH² VI f. 40 λέγε[ι] Μητρόδ[ω]ρε et f. 45—46 (Gomperzius rel. ac. Vindob. tom. 83 p. 92) ἀ]λλὰ γὰρ πῶc οὐκ εὔκαιρόν ἐcτι [ταῦ]τ[α] προcφέροντα μ[η]κύνε[ιν κ]αὶ μᾶλ⟨λ⟩ον ὡc[3]) [πρὸc cὲ] Μητρόδωρε; πάνυ γὰρ οἶμαι cὲ πολλὰ ἂν ἔχειμ πρ[οεν]έγκαcθαι κτέ.

Epicuri de Metrodoro iudicia.

30) Seneca epist. mor. 52, 3 Quosdam ait Epicurus ad veritatem sine ullius adiutorio exisse, fecisse sibi ipsos viam. hos maxime laudat, quibus ex se impetus fuit, qui se ipsi protulerunt. quosdam indigere ope aliena, non ituros, si nemo praecesserit sed bene secuturos, ex his Metrodorum ait esse egregium hoc quoque sed secundae sortis ingenium.

31) Seneca epist. mor. 18, 9 certos habebat dies ille magister voluptatis Epicurus, quibus maligne famem exstingueret, visurus an aliquid deesset ex plena et consummata voluptate, vel quantum deesset, et an dignum quod quis magno labore pensaret. hoc certe in his epistulis ait, quas scripsit Charino magistratu ad Polyaenum. et quidem gloriatur non toto asse pasci, Metrodorum, qui nondum tantum profecerit, toto.

1) ὑμεῖc [δὲ μὴ κ]ακ[ίζητε τὰ ἐν το]ύ[τῳ τῷ λόγῳ ἐμοί] τ[ε] καὶ Μητρ[οδώ]ρῳ τῷ [ἐμῷ Gomperzius Ztschr. 1867 p. 210 2) τῷ [Λαμψακηνῷ γραφό]μενα(?) Us. 3) ἴcωc Gomp., ὡc Us.

32) Cicero de finibus II, 3, 7 nec est quod te pudeat sapienti assentiri, qui se unus, quod sciam, sapientem profiteri sit ausus. nam Metrodorum non puto ipsum professum sed cum appellaretur ab Epicuro repudiare tantum beneficium noluisse.

aliorum iudicia de moribus et ingenio.

33) Philodemus de morte XXIX p. 339 Mek. θαυμαστὸν δ' εἰ κ[αὶ τ]οὺς ἐν παρατάξει μόνον ἀποθνήσκοντας ὑπολαμβάνουσιν οἱ μεταγενέστεροι λαμπρόν τι πεπραχέναι Θεμιστοκλέα δὲ .... οὐ νομίζουσιν καὶ φυσικωτέρως ἐζηκότας Ἐπίκου[ρ]ον καὶ Μητρόδωρον.

34) Lucianus Alex. 17 ὥστε πάνυ τὸ μηχάνημα ἐδεῖτο Δημοκρίτου τινὸς ἢ καὶ αὐτοῦ Ἐπικούρου ἢ Μητροδώρου ἤ τινος ἄλλου ἀδαμαντίνην πρὸς τὰ τοιαῦτα τὴν γνώμην ἔχοντος, ὡς ἀπιστῆσαι καὶ ὅπερ ἦν εἰκάσαι, καὶ εἰ μὴ εὑρεῖν τὸν τρόπον ἐδύνατο ἐκεῖνο γοῦν προπεπεισμένου, ὅτι λέληθε μὲν αὐτὸν ὁ τρόπος τῆς μαγγανείας, τὸ δ' οὖν πᾶν ψεῦδός ἐστι καὶ γενέσθαι ἀδύνατον.

de sermone.

35) Cicero Tusc. II, 3, 8 Platonem reliquosque Socraticos, et deinceps eos, qui ab his profecti sunt, legunt omnes, etiam qui illa aut non approbant aut non studiosissime consectantur; Epicurum autem et Metrodorum non fere praeter suos quisquam in manus sumit.

36) Plutarchus contra beat. 2 p. 1086 E ἀπίασι δ' ἡμῖν ἐγκαλοῦντες οἱ περὶ Ἡρακλείδην τοῦ Ἐπικούρου καὶ Μητροδώρου (ἡμῶν)[1]) μηδὲν αἰτίων ὄντων θρασύτερον καθαψαμένοις. καὶ ὁ Θέων· Εἶτα οὐκ ἔλεγες, εἶπεν, ὅτι τοῖς ἐκείνων ὁ Κωλώτης παραβαλλόμενος εὐφημότατος ἀνδρῶν φαίνεται; τὰ γὰρ ἐν ἀνθρώποις αἴσχιστα ῥήματα βωμολοχίας ληκυθισμοὺς ἀλαζονείας ἑταιρήσεις ἀνδροφονίας βαρυστόνους πολυφθόρους βαρυεγκεφάλους συναγαγόντες Ἀριστοτέλους καὶ Σωκράτους καὶ Πυθαγόρου καὶ Πρωταγόρου καὶ Θεοφράστου καὶ Ἡρακλείδου καὶ Ἱππάρχου καὶ τίνος γὰρ οὐχὶ τῶν ἐπιφανῶν κατεσκέδασαν;

Tacitus dial. 31 v. p. 556.

In exemplo logico eius nomen adhibet

Philodemus de signis p. 18 sq. G. ὥσπερ οὐ δύν[ατ]αι [ν]οεῖσθ' Ἐπίκουρος μὲν ἄνθρω[πος, Μ]ητρόδωρος δ' οὐκ ἄνθρωπ[ος.

---

1) ἡμῶν uncis inclusit Duebnerus

Pars altera.

Scriptoris incerti Epicurei tractatus moralis VH² X, 71—80.

Priusquam exponam, cur Metrodori esse hunc libellum suspicer, Gomperzi opinio mihi refellenda est, quam vir optime de voluminibus meritus protulit in studiis Vindobonensibus (II p. 139): hanc chartam 831 et p. 1012 (VH² VII, 1—29) unius eiusdemque operis partes esse coniecit, esse enim non modo litterarum ductus columnarumque formas plane pares sed etiam argumenti similitudinem quandam occurrere.

De litterarum ductu nihil audeo affirmare, quia papyros ipsas non inspexi, in apographis Neapolitanis certe utraque manus simillima est, nisi quod scriba papyri 831 saepius κ- pro καὶ scribit, cuius notae in 1012 exemplum non extat. sed haec una, ut mihi quidem videtur, similitudo inter illas papyros intercedit, cetera discrepant. primum singulorum versuum ambitus in p. 831 85—90 mm. est, in p. 1012 65—75 mm., deinde singuli versus papyri 831 20—25, p. 1012 18—22 litteras continent, deinde denorum versuum spatium in 831 60—62 mm. est, 53—55 in 1012. vel his differentiis, quarum primam Scottus quoque (Fr. H. p. 26 adn.) testatur, prohibeor, quominus eidem operi utramque papyrum adiudicem, graviora argumenta ab indole libellorum petuntur.

Scriptor papyri 1012 grammatici munere fungitur, ut ipse adnotat Gomperzius l. l., κυρίας δόξας aliaque dicta Epicuri recenset (col. 16 sqq., 19) et interpretatur (col. 22 sq.), sermonem Epicuri defendit, complures versus Empedoclis tractat, recentiores Epicureos, Zenonem dico et Irenaeum, commemorat. nulla, quantum video, toto in libro sententia tritas Epicureorum vias excedit, doctrina non ingenio excellit scriptor.

Is vero, qui papyrum 831 composuit, philosophus est, non grammaticus, non recenset aliorum dicta, docet ipse. toto libro non id agere videtur, ut Epicuri doctrinam ab adversariorum impetu defendat, sed ut iuvenem quendam horto conciliet vel potius conciliatum confirmet. certum hominem respici ex his locis cognoscitur: col. XI, 4 οὐ μὴν ἀλλὰ βλέπεις γε, πῶς ἂν περὶ τὰ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα θεωρήματα γυμναζομένη διάνοια οὐκ ἂν ἔξω γείνοιτο παντὸς ἀδιαλήπτου λόγου καὶ συγχαίρεις σεαυτῷ κτέ. col. XV, 2 ἤχθης τε καλῶς ὑπὸ γονέων προσέθηκάς τε τῇ ἀγωγῇ ταύτῃ καὶ τὸ ἐξ

ἑαυτοῦ cωφρονικὸν ἀναλόγωc· ἔρρωcαί τε τῷ cώματι, ἐφ' ὅcον ἐνδέχεται τὸν θνητόν, μεθέμενόc τε τῶν περὶ τὰ τυχόντα cπουδαcμάτων λόγων ἐπιμελὴc εἶ κτέ. cf. col. V, 8, VIII, 7. sunt sane in locis allatis nonnulla a me restituta, sed si quis de ceteris dubitet, verba ἔρρωcαί τε τῷ cώματι ἐφ' ὅcον ἐνδέχεται τὸν θνητόν, in quibus nihil fere suppletum est, ad sententiam meam comprobandam sufficiunt. haec non cuilibet lectori dici possunt, sed ad certum quendam deriguntur. adolescentem aliquem admoneri, colligo cum ex totius libri sermone, tum ex verbis παιδευ- (col. XII, 12) et ἤχθηc τε καλῶc ὑπὸ γονέων προcέθηκάc τε τῇ ἀγωγῇ ταύτῃ καὶ τὸ ἐξ ἑαυτοῦ cωφρονικόν, qui loci Scottum commovisse videntur, ut de educatione libellum agere coniceret l. l.

Iam demonstrasse mihi videor nullam cognationem esse inter hanc papyrum et n. 1012, videamus quid de fine, aetate, scriptore statuendum sit.

Primum adnotatione dignum est, quod in nostro libello omnino nullus adversarius impugnatur, nisi ei, qui sensuum normam tollunt, i. e. ei, quos iam Epicurus ipse refutare studuit. at omnes fere, quos novimus, libri recentiorum Epicureorum, Philodemum dico, Demetrium, scriptorem de deis VH[1] VI, b, scriptorem papyri 1012, (quam Philodemo ascribere dubito), Ciceronis primi de deorum natura libri fontem, in eo potissimum versantur, ut hortum ab Academicorum, Peripateticorum, Stoicorum incursu tueantur.

Sed ne sodalis quidem scholae commemoratur, nisi semel Epicurus; vide autem quomodo huius dictum inducatur, col. VI τῶν ἀνθρώπων θνηcκόντων οὐδείc ἐcτιν, ὃc δύναται φυγεῖν θάνατον, καὶ μὴν ἑκάcτου, καθά περ φηcὶν Ἐπίκουροc, ἀπὸ τῆc πρώτηc γενέcεωc πρόc τινα χρόνον cυcτάντοc, ὥcτε πλήονα μὲν μὴ δύναcθαι βιῶcαι, ἐλάττονα δὲ δύναcθαι κτέ. non tam ut scriptoris sententia Epicuri testimonio confirmetur, sed ut oratio flosculo adornetur dictum insertum videtur.

Deinde miramur in undeviginti paginis de tot tamque diversis rebus agi: ut ea solum enumerem, quae maioris ponderis sunt, sensuum auctoritas defenditur col. IV sq., cupiditatum licentia refrenatur col. VIII, physiologiae studium commendatur col. VIII eiusque altitudo celebratur col. VIII—XI, tamen ne rerum cognitioni nimiam operam impendat ille iuvenis admonetur col. XI, ad ratiocinandum, quanta bona perceperit, quanta mala vitaverit, impellitur col. XIV, utilitates ex philosophia affluentes enumerantur col. XVI, tota denique summa Epicureae doctrinae tractatur.

Si quaerimus, qua aetate talia doctrinae breviaria composita sint, ad primordia scholae reicimur. postquam Epicuri disciplina per totam Graeciam vel per orbem terrarum propagata est, sodales horti non in brevius contrahere magistri doctrinam studuerunt, sed unamquamque partem quam subtilissime et copiosissime explanare, amplificare, confirmare; vide Philodemum de arte rhetorica, quae

ab Epicuro certe non inter capita doctrinae habebatur, tot tantaque volumina conscribentem. at cum primi sodales in hortum conveniebant, tum erat operae pretium singulis iuvenibus summam novae doctrinae nuntiare eosque studiose admonere, ne relaberentur in volgi errores. ideo Epicurus ipse disciplinae capita summatim tractavit ut in epistulis ad Herodotum et Menoeceum datis, quas Laertii in Epicurum studium nobis servavit; inter Herculanensia volumina nullum video, quod his Epicuri epistulis tam simile sit, quam noster libellus.

His argumentis evincitur, si quid video, libellum multo propius ab Epicuri quam a Philodemi aetate abesse, sed ultra progredi licet.

Primum sunt nonnulla in hac papyro, quae recedunt a volgari Epicureorum usu verborum: persaepe legimus vocabula μετεωριcμόc col. IV, 4 et 11, XII, 5, XIII, 6, XVIII, 10, μετεώριcμα V, 6, μετεωρίζεcθαι XIV, 1, XVIII, 5, XVIII, 8, ἀμετεώριcτοc(?) VII, 8 inusitata quadam notione. nam plerumque haec vocabula aut de homine ab humili loco ad excelsum evecto usurpantur cf. Philod. de vitiis X VH[1] IIIb col. 10 p. 19, Sauppii p. 18 ἐάν ποτε cυναιcθάνηται μετεωριζόμενοc μεταρρίπτειν τὴν διάνοιαν ἐπὶ τὰc ἔμπροcθεν ταπεινώcειc ὑπὸ τῆc τύχηc, εἴ ποτε γεγόναcιν, aut de animo vel gaudio vel superbia elato ita ut, si quid insit vituperationis, id ad nimiam elationem pertineat, at scriptor huius libelli voce μετεωριcμοῦ significat perturbationes animi quales ex vanis opinionibus nascuntur, et μετεωριζόμενον eum dicit, cuius animus vanis opinionibus abripitur.[1]) idem fere dicendum est de vocibus ἀναπλαcμόc col. IV, 4, V, 5 et ἀναπλάccειν col. XIV, 1, XVII, 5: ἀναπλάccειν ab hoc auctore absolute dicitur pro ψευδοδοξεῖν vel κενοδοξεῖν, vide XIV, 1 μετεωρίζεται καὶ ἀναπλάccει, quod, quantum video, nemo scriptor ausus est. usurpatur sane interdum de fictionibus sed non nisi addito obiecto vide Sext. Emp. adversus mathem. IX, 42 τὸ δὲ εἴδωλα εἶναι ἐν τῷ περιέχοντι ὑπερφυῆ καὶ ἀνθρωποειδεῖc ἔχοντα μορφὰc καὶ καθόλου τοιαῦτα ὁποῖα βούλεται αὐτῷ ἀναπλάττειν Δημόκριτοc παντελῶc ἐcτι δυcπαράδεκτον. ἀναπλαcμόc autem eadem notione nusquam occurrit, nisi in Plutarchi consolatione ad Apollonium, quae scatet verbis et sententiis Epicureis 23 p. 113D εἴ γε μὴν ὁ ἄωροc θάνατοc κακόν ἐcτιν ἀωρότατοc ἂν εἴη ὁ τῶν νηπίων καὶ ἔτι μᾶλλον ὁ τῶν ἄρτι γεγονότων. ἀλλὰ τοὺc τούτων θανάτουc ῥᾳδίωc φέρομεν καὶ εὐθύμωc, τοὺc δὲ τῶν ἤδη προβεβηκότων δυcχερῶc καὶ πενθικῶc διὰ τὸν ἐκ τῶν ματαίων ἐλπίδων ἀναπλαcμὸν ἤδη νομιζόντων ἡμῶν, βεβαίαν ἔχειν τὴν τῶν τηλικούτων διαμονήν (totum locum

1) cum haec iam sub prelo essent, Usenerus animum meum advertit haec verba eadem natione usurpari a Basilio or. ascet. I p. 319 E, 320 B, II, p. 325 E (ed. Maur.), quibus in orationibus Epicureae doctrinae vestigia occurrunt.

exscripsi ut appareret, quam similis esset Metrodori fragmento 52). accedit tertium verbum αἰώρα, quo satis audacter utitur scriptor noster VIII, 6. non saepe hoc vocabulum ad animi affectiones transfertur, Philo Iudaeus autem qui hanc vocem amat, αἰώραν dicit animi elationem, non perturbationem, spectans, ni fallor, ad propriam notionem gestaminis, vide de somniis 7 p. 665 M. et 9 p. 667 M., 'Quod deus immutabilis sit' 36 p. 298 M. propius a nostri scriptoris usu abest locus Diodori Siculi II, 29, ubi αἰώρα fluctuationem significat (cf. Plat. Phaed. 111 E). licentius tamen dictum est a nostro scriptore τούτῳ πᾶςα αἰώρα ψυχῆς ἐκπέφευκται quam a Diodoro ψυχὴ πλανᾶται γινομένη ἐν αἰώρᾳ. verbum αἰωρεῖςθαι (col. VIII, 2) interdum occurrit in Epicureorum libris, iam Epicurus eo utitur in incerti libri Περὶ φύςεως fragmentis (Gomp. Stud. Vind. I 1. 23) τὸ μὴ αἰωρούμενον τῆς φύςεως. simillime Epicureos secutus qui Cratetis epistulam 35 scripsit p. 216 Herch. οὐ μή ποτε παύςηται αἰωρούμενος κεναῖς ἐλπίςι καὶ ἐπιθυμίαις ςυνεχόμενος. accedit vox διατροπὴ propria quadam notione usurpata VII, 2, XIX, 3. significat διατροπὴ apud Polybium alios perturbationem, in hoc libello pudorem. simillime utitur verbo διατρέπεςθαι Epicurus (fr. 591 U.) καὶ διατραπήςεςθαι (τὸν ςοφὸν Ἐπικούρῳ δοκεῖ). denique in col. XII occurrit vocabulum ἀνδρείωμα ab Usenero certe restitutum, quod nusquam legitur nisi hic. significat autem ἀνδρείωμα laborem virilem, ut νεανίευμα (cf. Plat. Rep. III 390 A) lusum iuvenilem. vocabula in -μα exeuntia huic scriptori non minus in deliciis sunt quam Epicuro et Metrodoro: in huius reliquiis legimus ἔλπιςμα, ἐξεύρημα, ἐπιτήδευμα, κατάςτημα, κατάψευςμα, οἰκείωμα (?), in nostra papyro ἐνέργημα, ἐπιμέλημα (?), ζήτημα, θεώρημα, κίνημα, μετεώριςμα, παράλλαγμα, πλήρωμα, ςπούδαςμα.

Non habeo quomodo has proprietates in usu verborum intelligam, nisi libellus primis scholae temporibus scriptus est: cum in sermone scholastico singulorum vocabulorum notiones nondum longinquo usu stabilitae essent, fieri potuit, ut sodalis aliquis rei tritissimae, ut sunt ψευδεῖς δόξαι, novum nomen imponeret, postea vix potuit fieri. licet hanc opinionem exemplo confirmare. habemus librum Polystrati de vana contemptione, non minus bene servatum fortunae benignitate quam editum a Gomperzio Hermae tom. XI. Polystratus Hermarchi successor fortasse ipsum Epicurum audivit. hic liber si cum nostro comparatur, intercedere inter eos similitudinem aliquam facile cognoscitur: in utroque physiologia magis celebratur quam in recentiorum scriptis, vide Polystr. col. VI b, IX b, XX a, etsi Polystratus physiologiae utilitatem, noster scriptor altitudinem potius respicere videtur, in utroque fere desunt testimonia ex principum libris deprompta, in utroque iuvenilis aliquid inest ardoris et alacritatis, id quod de Polystrati quidem libro rectissime praedicat Gomperzius (Ztschr. 1865 p. 724 adn. 5). sed desunt apud Polystratum verba μετεωρίζεςθαι et μετεωριςμός, ἀναπλάςςειν et ἀναπλαςμός,

ea vocabula accurate observat, quae in usum scholae recepta sunt. quamquam sententias profert, quas in nullo Epicureorum libro tam distincte expositas habemus, tamen ne unum quidem vocabulum usurpat, ni fallor, quod non eadem notione alibi occurrat. Polystrati igitur temporibus sermo Epicureus iam certis terminis circumscriptus esse videtur. ergo hac quoque observatione veri simile fit libellum nostrum ante Polystratum i. e. Epicuri aetate compositum esse.

Sed non verbis solum scriptor a grege Epicureorum recentiorum differt, sententias quoque profert paullo remotiores a volgari studio. primum physiologiam multo ardentius amplectitur quam solent recentiores Epicurei. physiologia opus esse ad beate vivendum omnes Epicurei magistrum secuti saepissime clamant, in singulis tractandis rarissime versantur, colunt physiologiam propter utilitatem, non propter scientiam ipsam.

At scriptor huius libelli re vera scientiam ipsam adamare videtur. non solum altitudinem physiologiae admirabundus praedicat eiusque studium commendat col. VIII, sed etiam in astrologiae partibus enumerandis et celebrandis per tres fere columnas IX—XI quasi exsultat. Epicureum se esse confitetur sane, cum post hanc physiologiae laudem adnotat mentem, quae nimis versetur in tot tantisque quaestionibus, facile in vanas opiniones rursus incidere.

Deinde miramur quod homo Epicureus concedit nos cuiuslibet rei studio ab indiscretis vanisque opinionibus liberari c. XIII, 4 ἡ γὰρ περὶ ὅτι δή ποτε cπουδὴ ἀποcτήcει τῶν ἀδιαλήπτων ἡμᾶc μετεωριcμῶν.

Noli autem ex his colligere scriptorem nostrum non genuinum esse Epicureum, capita doctrinae mordicus tenet, quid quod praeceptum quoddam Epicuri a nullo horti sodali tam distincte editur quam ab eo. sed de hac quidem re infra.

Ut iam summam faciam eorum, quae de scriptore enucleavimus: scribit primis scholae temporibus ad certum aliquem adolescentem, utitur proprio sermone, profert nonnulla minus usitata Epicureis.

Quodsi quaerimus ad quemnam haec omnia quadrent, unus occurrit Metrodorus. primum scimus eum similes libellos vel epistulas ad propagandam doctrinam singulis iuvenibus dedisse. Timarchum, cuius memoriam praeter Metrodori epistulam Alciphronis nugae servarunt (v. p. 558), et Menestratum ceteroquin ignotum hoc modo ab eo admonitos et confirmatos esse constat (v. fr. 37, 38). etiam forma adhortationis simillima est in fr. 38 ποιήcωμέν τι καλὸν ἐπὶ καλοῖc κτέ. et col. VIII, 7 cυνεχίζωμέν τε ἐν τῷ κατὰ φιλοcοφίαν ἐνεργήματι κτέ.

Deinde sermonis quoque cognatio quaedam cum Metrodoro extare videtur. si de dictione Metrodori agimus id maxime cavendum est, ne sententiis nonnullis excerptis totam eius orationem parem

fuisse putemus. flosculos solum splendidissimos ex eius scriptis posteri expiscati sunt, quibus demonstratur potuisse eum summo vigore scribere, sed quam saepe ad tantam dictionis altitudinem evectus sit, nescimus. vide quantum intersit inter dicta Epicuri, quibus Wotkei gnomologium Vaticanum perlustrantes delectamur, et primam ad Herodotum epistulam. ne singulae quidem Epicuri epistulae inter se aequales sunt, quanto elegantius et lepidius scribit ad Menoeceum quam ad Herodotum. si totos libros Metrodori eadem dictione florida et elata qua illa fragmenta, conscriptos esse facimus, quomodo Ciceronis iudicium intelligemus, ne dicam excusabimus, Tusc. disp. II, 3, 8 (vide supra p. 570 test. 35)? quod non plane eodem colore nitet haec epistula, quo multae Lampsaceni sententiae, idonea causa non est, cur eam Metrodori esse negemus. sunt vero nonnulla in hoc quoque libello tam concinne et vivide dicta, ut meo quidem iudicio non indigna sint, quae sententiarum amicus excerpat, vide c. VIII, 3 ᾧ δ' ἐν τῷ κατὰ φύσιν πέρατι κατακέκλειται τἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, τούτῳ πᾶσα αἰώρα ψυχῆς ἐκπέφευκται, et XIX, 1 πολὺ γὰρ τὸ ἐν τοῖς πάσχουσιν ἐλεύθερον συναγωνίζεται τῇ διατροπῇ πρὸς τὸ καταγωνίσασθαι τὰ αἰσχρὰ τῶν παθῶν et mutilato initio XII ἐπάγει ἐπὶ τὴν θέαν τῶν κυριωτάτων οὐδ' ἀδαμαντίνοις δεσμοῖς κατέχεσθαι δυναμένην ῥᾳθυμίαν. deinde Metrodorum audaciorem fuisse in usu verborum ex unoquoque fere fragmento cognoscitur, idem statuimus de nostro scriptore, quamquam ut singularia verba apud utrumque eadem indagarem, mihi non contigit (vide tamen quae p. 573 sq. de voce ἀναπλασμός et de vocabulis in -μα dixi). si Metrodorus tam rudis litterarum fuisset quam volgo putatur, dubitaremus ei libellum nostrum adiudicare, in quo sane modicae eruditionis documenta extant, sed qui Antiphontis dicto utitur (fr. 53), Homeri versum affert (fr. 37), ut omittam fr. 56 sq. quae ex comoedia hausta esse veri simile est, eum Euripidis locum notissimum (col. III) duosque poetae incerti versiculos (col. XVIII) commemorare non mirabimur.

Iam sententiarum similitudines inspiciamus.

Ipsam cognitionem rerum hic celebrari supra exposui, unus Metrodorus eandem sententiam pronuntiat in praeclaro fragmento 37 Μέμνησο ὅτι θνητὸς ὢν τῇ φύσει καὶ λαβὼν χρόνον ὡρισμένον ἀνέβης τοῖς περὶ φύσεως διαλογισμοῖς ἐπὶ τὴν ἀπειρίαν καὶ τὸν αἰῶνα καὶ κατεῖδες „τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα“. iam oblitus est altitudine harum quaestionum elatus (cf. col VIII τὸ . . ὕψος τούτων τῶν λόγων ἐπαῖρον τὴν διάνοιαν) propter utilitatem colendam esse physiologiam, iam bacchatur cognoscendi voluptate. aspice tot Epicureorum testimonia, quae in egregio Useneri opere collecta habemus, hae sententiae in eis non occurrunt, ut omittam Lucretium poetam I, 72. vel haec consensio sententiarum, quae a recentiorum Epicureorum studiis prorsus alienae sunt, commendat, ut nostrum scriptorem cum Metrodoro conectamus. accedunt alia:

Epicurum queri constat, quod adversus praeterita simus ingrati quod quaecunque percepimus bona non reducamus nec inter voluptates numeremus cum certior nulla sit voluptas quam quae iam eripi non possit (Seneca de ben. III, 4, 1 Ep. Us. fr. 435 cf. 436—38). sed Philodemus Pythoclem efferens (fr. 63), quod octodecim annos natus vitae summam fecerit (ἀναλογιζόμενος ἃ περιπεποίηται), secundum Metrodori praescripta hoc factum esse dicit. cur non Epicurum auctorem inducit? eadem de causa ni fallor qua commotus in libris de divitiis et de re familiari administranda saepius Metrodorum commemorat quam Epicurum: quae Epicurus de his rebus summatim posuerat, Metrodorus singillatim pertractavit. et vero in verbis ἀναλογιζόμενος ἃ περιπεποίηται imago a calculis petita multo magis premitur quam in ipsis Epicuri fragmentis. Metrodorus igitur studiose commendabat, ut bona in vita percepta ad calculos vocarentur, id quod omnino nusquam tam distincte praescribitur quam in nostri libelli col. XIV ᾗ δ' ἂν τὸ πλήρωμα τῶν ἀγαθῶν τις ἐν ὄμμασι τιθῆται καὶ ἐπιλογίζηται τίνα τε ἔχει καὶ πόσα καὶ πηλίκα, τίνα μὲν ὅτι ἀγαθά, πόσα δὲ ὅτι πολλά, πηλίκα δὲ ὅτι μεγάλα· καὶ κατὰ ἀντιστροφὴν τίνα τε πέφευγε καὶ πόσα καὶ πηλίκα ..... tamquam in tabula argentarii singula bona computantur, quae coacta vitae summam efficiunt. iterum videmus nostrum scriptorem idem studiosissime agentem, quod Metrodorum ceteris studiosius egisse constat.

Non est mirum quod Metrodorus divitias mente perceptas accurate computari voluit quippe qui rei familiari quoque accuratissime consuluit (cf. p. 545 sq.), studiosius quam Epicurus oeconomiam commendabat et ipse curabat, quamquam satis locuples erat. iam inspice fr. 59 ἅμα δεῖν καὶ φιλοσοφεῖν καὶ οἰκονομεῖν καὶ τοῖς λοιποῖς οἰκειώμασι χρῆσθαι καὶ μηδαμῇ λήγειν τὰς ἐκ τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας φωνὰς ἀφιέντας. cum hoc loco mirum in modum consentit col. XII, 4 καὶ μὴν ἐκτὸς ποιήσει μετεωρισμῶν καὶ τὸ μεσολαβεῖν τὸ συνεχὲς τῶν κατὰ φιλοσοφίαν λόγων ἀνδρείωμα .... ἐπιμελήμασι. arctissime haec omnia inter se cohaerent: Metrodorus oeconomiam studiosius commendat, sententiae auctor oeconomiam aliasque occupationes cum philosophia coniungendas esse censet, noster scriptor monet, ut continui sermones philosophi agendo aliquid interrumpantur. tres auctores, quos unum esse puto, consentiunt in revocando a mera contemplatione ad vitae cotidianae rationes. iam intelligimus quomodo in horto sententia, quam supra notavi, nasci potuerit ἡ γὰρ περὶ ὅτι δή ποτε σπουδὴ ἀποστήσει τῶν ἀδιαλήπτων ἡμᾶς μετεωρισμῶν.

Haec sunt quae me adduxerunt, ut Metrodoro hunc libellum adiudicarem, quam coniecturam certam non esse haud ignoro, probabilem esse confido. duas quidem res certe demonstrasse mihi videor: primum fuisse scriptorem inter primos horti sodales, deinde ea, quae ei propria sunt, a Metrodori sententiis proxime abesse.

Fragm. I VH² X, 71.

χρό]νοc δ . . . . ἀνοχ[ὴ]ν . . ν τὴ[ν
ψυχὴ[ν] πρὸc [τ]ὸ ἀν[αλαβ]εῖν?
ηδα . . c . . . ω . πομε . . . . . .
τιcτων . . . υcι γαρτ . . . .
γατ . . : : : λευα . . . . . .
. . . . τόθ' [ἡ δι]άνοια . .
. . . . πλι . . . . . . πο

Fragm. II f. 71.

δυ[c]θεράπ[ευτ]α ιτ . . . αδπ ἑκα
τέρά τε . . . . . εω . . . . ων . ω
γαρανẹρω . ταν . . . . . αχτες (λη above ẹ)
κι . . . . πεια

Col. I f. 71.

. . ημ . ονται μ[ὲ]γ γὰρ τὰ
παν . νπ . . . . παρεκφερό-
[με]να(?) . ον . . . λ . κωλυ[θή-
c]ετα[ι] . ον . . . [ὑ]πολαμβα
. . . . cετα . . . . ναιτας
. . . . . εικ . . . . ροcε . . . ε
. . . .
. . . . ταιcτ . . . . .
. . . . cναι . δε . .
. . . . κα . . . .

Col. II N. f. 72 = Ox. IV.

καὶ δ[ιὰ τ]α[ύτην γ]ε τὴν αἰτίαν
καὶ ὁ ἰατρὸc Ἱπποκράτηc τοὺc
ὀφ[θα]λμούc φηcιν ἀποκατι-
δεῖν δεῖν ἐπί τινων, ἥν,
φηcίν, αἵ [ὄ]ψειc πυκνὰ κεινέων-
ται, μ[ανῆ]ναι τούτουc ἐλπίc.
κατὰ [δὲ τὰ πα]ράκοπα κειν[ή-
ματα [τῆc δια]νοίαc(?) [τ]ὰ ὑ̔π$\overset{\text{ω}}{\text{ο}}$ρ
μεν[α] . . . . φεντοτεχ . . .
αρλ . . . . ⁻ουcυν . . . .
με . . . . μοι . . . . .

Fr. I in duobus fragmentis et in col. I fere nihil certum est.
Col. I, 2) ΦЄΡЄ 3) . . ΤΑ Col. II, 1) ΚΑΙΔι Ο., Α . . . . . . ΤΗΝ Ο. 3) ΟΦ˘ . Λ Ο. 4) Δ . CΚ . ΔЄΙΝ Ν., Δ . . . . ΔЄΙΝ Ο., ΓΙΝΩΝ ap. 5) ΦΑΝ . ΨЄΙC Ν., Φ cum lineola aliqua pro φηcίν scriptum esse coniecit Us., ᵠЄΙC Ο. 6) ΤΑΙΔ . . . Ν., ΤΙ . . . . Ο., ΤΟΥΟΤΟΥC ap. 8) ΝЄΙΑC . ΑΥΠ$\overset{\text{ω}}{\text{Ο}}$Ρ Ο., ΝЄΙΑC . ΑΥ . . . Ν., διανοίαc coni. Us. 9) ΤЄΛΩΝ Ο. 10) ΑΡΝЄ Ο., ΟΥCΥΝ Ο. 11) ΜC Ο., ЄΙΟΝ Ο.

Locus Hippocratis, qui v. 2 sqq. refertur, legitur in prognosticis (II, 126 ed. Littreus) εἰ δὲ καὶ cφυγμὸc ἐνείη ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ θόρυβον cημαίνει ἢ παραφροcύνην· ἀλλὰ τοὺc ὀφθαλμοὺc ἐπικατιδεῖν <δεῖν> (deest in libris, add. Us.) τῶν τοιουτέων· ἦν γὰρ αἱ ὄψιεc πυκνὰ κινέωνται μανῆναι τούτουc ἐλπίc. scriptor vel scriba Hippocratis dialectum non accurate observat, scribit ἤν, κεινέωνται sed ὄψειc. ceterum quam male aut ipsa papyrus aut apographa scripta sint, ex hac columna plane perspicitur.

7) verba τὰ παράκοπα κεινήματα certa sunt, sententiam non intellexi.

Col. III N. f. 72 = Ox. I.

το. ....ον ου.... ρρον.
τι..ι.. υπ.. καὶ ἡ π[αρὰ
τοῖc τραγῳδιοποιοῖc, ἣ κ[αὶ
θνήcκουcα ὅμωc πρόνοιαν
εἶχε μή ποτε ἀcχήμων
πεc]εῖν. ἐμοὶ μὲ[γ] γὰ[ρ καὶ
τὸ] γε[ι]τν[ι]ῶν τινι κακῷ [φαί
νε]ται φε[υ]κτόν, [καὶ] τοῦτ[όν
γε τὸν] τρόπ[ον] πάντεc ἄ[ν-
θρω]ποι φεύγομεν [τὸ] κακ[ὸν
.... ν. γευc[τοῖc.(?)

2) spectat scriptor ad praeclaros Euripidis versus Hec. 568 sqq.

Ἡ δὲ καὶ θνήcκουc᾽ ὅμωc
πολλὴν πρόνοιαν εἶχεν εὐcχήμων πεcεῖν
κρύπτουc᾽ ἃ κρύπτειν ὄμματ᾽ ἀρcένων χρεών.

sed memoria eum defecit, ita ut omisso verbo πολλὴν pro εὐcχήμων scriberet μήποτ᾽ ἀcχήμων. mutandam esse apud Euripidem lectionem codicum εὐcχήμωc in εὐcχήμων non nostri solum scriptoris auctoritate confirmatur. ubicunque versus laudatur, optimi libri testantur εὐcχήμων vel εὐcχημόνωc vide Luciani Demosth. enc. 47, Plin. ep. IV, 11, Hermog. de invent. IV, 12 p. 506 P. (rhet. att. ed. Waitz. III p. 181), Clem. Alex. strom. II, 143 τοῖc τραγῳδοποιοῖc δὲ ἡ Πολυξένη καίτοι ἀποcφαττομένη ἀναγέγραπται, ἀλλὰ καὶ θνήcκουcα ὅμωc πολλὴν πρόνοιαν πεποιῆcθαι τοῦ εὐcχημόνωc πεcεῖν. accedit quod εὔcχημοc infimae Graecitatis vox est.

6) verba τὸ γειτνιῶν — φευκτόν pro certis habeo, ad γειτνιῶν cf. Philod. de morte XVIII Mek. (de Arnim Rh. Mus. 1888 p. 373) πολ[ὺ μ]ὲν οὖν κρεῖττο[ν] ἦν προβάντα (προ[κό]ψαντα Ar.) cοφ[ῶc νέ]ον ἀξ[ί]ωc τῆc φύ[c]εωc cυναυξηθῆν[αι καὶ ἀπ]ολαῦcαι τῆc δυνα-

III, 1) ΤΟ deest in O., ΡΡΟΝ deest in N. 2) Τ‿.......ΥΞ O., καὶ ἡ π d. in N. 3) -ποιοιc η κ d. in N. 4) CΜ.........Ν N. 5) /.....ν N., ΛcχημωΛ O. 6) ΜΕΙ.... N., ΜΕΙΤΑ O. 7) ΚΑΚ... O. 8) Φ..ΧΤ N., ΦC.ΚΤ O. 9) ...ΡΟΠ N., ΠΑΝΤΕ... N. 10) .....ΦΕΝΕΧΗC N., ...Τ‿ΙΦΕ‵ O. 11) ΓΕ.. O., ἐν γευcτοῖc coniecit Us.

τωτάτω[c] .... εὐετηρ[ία]c· ἀλλὰ καὶ τὸ γει[τνιῶν χάριτος ἄ]ξιον πολλῆc.

Col. IV N. f. 73 = III Ox.

ὥc]περ [δὴ καὶ αἱ] τῶν μεμη-
νότων καὶ ἀρρώcτων(?). τὸ
γὰ[ρ] ἐλέγξον οὐ[κ] ἔcτιν· ὁ δὲ
μετεωριcμὸc ἀναπλαcμόc
τ[ίc ἐc]τι διαν[ο]ίαc, ἤτοι τρα-
νῆ[c οὔcηc μ]ηδενὸc π[ε-
ριcπῶντ[οc αὐτὴν] ἀπὸ τῶν
.... οcυν .... με....
λυιχον .... αἰcθή-
c[ε]ωc μὲν .... [τ]ῷ κατὰ
φύcιν ε....... μετεω[ριc-
.... δειcαικ...
..............α. παι....

Summam columnae misere laceratae certe enucleasse mibi videor: initio docet scriptor Epicurum secutus visa somniantium quoque (hoc quidem verbum incertum) vera esse sicut etiam insanorum ac aegrotorum, non enim esse quod ea redarguat. cf. Ep. Us. fr. 36 πᾶcα γάρ, φηcίν, αἴcθηcιc ἄλογόc ἐcτι καὶ μνήμηc οὐδεμιᾶc δεκτική....., οὐδὲ ἔcτι τὸ δυνάμενον αὐτὰc διελέγξαι et infra τά τε τῶν μαινομένων φαντάcματα καὶ τὰ κατ᾽ ὄναρ ἀληθῆ· κινεῖ γάρ, τὸ δὲ μὴ ὂν οὐ κινεῖ, et fr. 247 p. 349, 19 τὰc δὲ δὴ τῶν μεμηνότων παντάπαcιν ἂν εἴη ἄτοπον λέγειν ἀληθεῖc εἶναι καὶ τὰc τῶν παρορώντων καὶ παρακουόντων (αἰcθήcειc) (adversarii verba sunt). sequitur illius vocabuli definitio, de quo in huius partis praefatione egi (p. 573): μετεωριcμόc est mentis fictio, quae (sc. mens) quidem acuta est in cognoscendo si nihil eam distrahit a contemplandis rebus. animadvertendum est a nostro quoque scriptore διάνοιαν inter iudicii normas numerari sicut ab Epicuro seniore et a recentioribus scholae sodalibus cf. Ep. ep. I, 51 sent. sel. 24, aliter in canone Ep. Us. fr. 35.

7) scriba cum corrigeret περὶ in ἀπὸ, superscriptis litteris α et ο litteras ρι expungere oblitus est.

Col. V N. f. 73 = II Ox.

π[ιcτεύ]cομέν τι. τῶν τε ἐλεγ-
χουcῶν αἰcθήcεων τὸν νοῦν

IV, 2) ΝЄ.......ꞇ ΡΟCΤѠΝ N., ΝΟΤѠΝΠΑΡΑ.ΡΟCΥ..Ι O., καὶ ἀρρώcτων con. Us. 3) ΓΑ.........ΙΛЄCΤΙΝΟΔ. N., ΓΑ.-ΛЄΚΤ (superscr. ΓΞ) (κτ deletae lineola transversa) ΟΝΟΥΛ ЄC O. 4) ΜЄΤC.... N., ΑΝΑΠΛΟΚΑ.. N., Α. ΛΑΓΜΟC O. 5) ΤΙΔΙΑΝ deest in N., ΜΤΟ: O., ἤ τοι τρανή ego, ἤτοι τρανῆc οὔcηc rest. Us. 7) ΡΙCΤѠΝΤ N., ΧΡΙΤѠΝ N., :ΠЄΡΙΤѠΝ (superscr. Α Ο) O. 8) ΜЄ deest in O. 9) Λ..ΧΟΝ N., ΑΙ.ΘΗ N. 10) ΚΑΙΑ N., ΚΛΝ O. 11) ..CΥΝ N., ΦΥCΥΝ O. 12) ΔЄΙCΑΙΗ O. 13) Α¯ΙΑΙ O.

V, 1) π deest in O., ΤѠΝ.Є N. 2) ΑΙCΘΗ.ЄѠ O., ΤΟΝΝ... N.

παραπεποδιcμένων εἰc τε-
ρατ[ώ]δειc τε καὶ ταραχώδειc
ὀλιcθάνου[c]ιν ἀναπλαcμούc.
τ[ὰ] μὲν δὴ κακὰ τὰ μετεωριc-
μ[άτ]ων τοcαῦτά τε καὶ τ[οι]α[ῦτα
κα[τι]δ[ὼν] ἐφιέcθω μηδενόc.
ἄτοπον] δὲ λοιδορεῖν τὸ πρ[ο-
ειρημέ]νον παράλλαγμα
ἄλλ[α δὲ θερ]απεύειν, εἰc γὰρ
τὸ [τούτοιc] ἐνδοῦναι π..λον
.......φιλο]cοφίαν ......
............ατ........

6) ad μετεώριcμα cf. Hesych. v. φρύαγμα· ἔπαρcιc, μετεώριcμα, ὑπερηφάνεια.

9) monet scriptor, ni fallor, ne iuvenis alia ratione perturbationibus animi liberari conetur atque ea quae supra exposita est. quomodo homines doctrina non imbuti interdum μετεωριcμοὺc superent, scriptor infra col. VII ostendit, sed illi mox in perturbationes relabuntur.

Col. VI N. f. 74 = V Ox.

τῶν ἀνθρώ]πων θνηcκόντων οὐδείc
ἐcτιν, ὃc [δ]ύνατα[ι] φυγεῖν θάνα-
τον καὶ μὴν ἑκάcτου καθά πέρ
φηcιν Ἐπίκουροc ἀπὸ τῆc
πρώτηc γενέcεωc πρό⟨c⟩ τι-
να χρόνον cυcτάντοc ὥcτε
πλή⟨ο⟩να μ[ὲν μὴ δύν]αcθαι βιῶ-
cαι ἐλάττον[α δὲ δύ]ναcθαι,
τὴν ⟨ἀν⟩άγκην τὴ[ν] κατὰ τὸν χρό-
νον τοῦτον οὐκ ἔ[cτιν] ἐποχῇ
μεcολαβ[εῖ]ν, [ἀλλ]ὰ ....
.. τουτου .... του..τ
.....ναγ.............κατη
..............τύχη(?)

---

3) T.CTE N. 4) .AT.ΔEIC O., PAX..EIC N. 5) .ΛICΘ O., .INAΛA O., OY.....AΠΛA..OYC N. 6) K....AMEΓ N., KΛTA O. 7) A..ΩN ap., TECΛYTA ap., KAIT.... N. 8) KA..N....I N., KA.... ICOIEC O., ε in fine ap. 9) .....ΛE.OI N., ..:KA \OI O., TOΠ.. N. 10) ..NΠAP N. 11) ΛΠEY ap. 12) AI⁻..YΛÓ O. 14) TYXN ap.

VI, 1) ΠΩ...HC N., ΠΩNEΛ O., ἀποθνηcκόντων Us. 2) EC......Y N., ECCIN O. 3) EKATOY O. 4) ΦHCEIN N., Φ.CIN O. 5) ΠPOTH N. 6) ..NITANTOC...E N., CYNITANTOC O., ἐνιcτάντοc Us. 7) ΠΛHNAI.. N., ΠΛHNAM O., ...ACΘAI⅃IΩ N., ACΘA.OIΩ O. 8) OAI O., NACΘAP .. N. 9) THN.ΓKH... N., THNΛΓKHNTH O. 10) OYXE N., OY‹E O. 11) MECONΛE..N N., MECOΛΛC...\ O. 12) TOYTOY deest in N.. TOY.T deest in O. 13) NAΓ d. in N., KΛTH O., KAT N., TYX. N., TYXN O.

1—7) Epicuri dictum Usenerus restituere conatus est Ep. fr. 492 Neapolitano solum nisus apographo, Oxoniensi adhibito certa, ut mihi quidem videtur, restitutio evadit. sententia alibi non occurrit in Epicuri reliquiis, bene autem ad doctrinam quadrat: unusquisque a primo ortu ad certum tempus nascitur, ita ut longius tempus vivere non possit, brevius possit, sc. si ipse manum sibi afferat (cf. Ep. fr. 499).

Emendationes ϲυϲτάντοϲ et πλήονα certas esse puto, forma πλήων legitur bis apud scriptorem incertum de dis VH[1] VIb col. XVII ἡ πλήων τε καὶ ἐλάττων μέχρι τούτου παραλλάττει μέχρι τοῦ τὸ μὲν ἐκ πληόνων ϲυνεϲτάναι τὸ δ' ἐξ ἐλαττόνων. infinitivus βιῶϲαι minus usitatus est, vide tamen Metrod. fr. 44 et Carneisc. Philist. VH[2] V f. 192, Ep. Us. p. 93 adn. τὸ βιῶϲαι μακαρίωϲ et Arist. Eth. Nic. IX, 8 p. 1169 a 23.

Sententia similis est dicto Epicuri fr. 204 Us. γεγόναμεν ἅπαξ δὶϲ δὲ οὐκ ἔϲτι γενέϲθαι, δεῖ δὲ τὸν αἰῶνα μηκέτ' εἶναι.

Col. VII N. f. 74.

καὶ δια⟨ϲ⟩τροφῇ, φόβῳ μὲν ἐπ[ὶ
δούλ[ω]ν διατροπῇ δὲ ἐπ' ἐ-
λευθέρων, πρὸϲ δὲ τούτο[ιϲ ἐ]πι-
θυμίᾳ ποτὲ καὶ περιϲπα[ϲμ]ῷ.
ὁ μὲγ γὰρ οὖν γενόμενοϲ περὶ
πλούτου [ϲυλλ]ογὴν καὶ πᾶϲ
εἰϲ τοῦ[το πρα]γματευόμενοϲ
ἀμε[τεώριϲ]τοϲ(?) γείνεται ὀλβί-
ῳ τι[νὶ κατα]ληφθεὶϲ περιϲπαϲ-
μῷ. [καὶ τοῦτον] μὲν τοῦτο τὸ παράλ-
λαγμα [τότ'] ἐπέϲχεν ἢ ἐ[κράτη-
ϲεν(?), [ἔϲτι δ]ὲ φανερὸν ἐ[κ τῶν αὐ-
τῶν [λόγων] διότι [τὰϲ] κε[νὰϲ ἐπιθυμίαϲ(?).

1—4) Usenerus restituit Ep. 335 adn. ad l. 8.

Explicat scriptor, ni fallor, quomodo ab hominibus philosophiae imperitis vanae illae imaginationes, quae mortis timorem procreant, interdum reprimantur: servi metu poenarum in pugnam compelluntur, liberi pudore civium, nonnulli mortem contemnunt cupiditate elati, alii negotiis intenti, et hoc quidem, cum per se minus dilucidum sit, paucis a scriptore illustratur.

8) ὀλβίῳ τινὶ καταληφθεὶϲ περιϲπαϲμῷ audacter dictum est, sed certum videtur. ad sententiam cf. Hor. carm. I, 1, 15 sqq.

10) sic fere sententiam continuatam esse statuerim: ea, quae

VII, 1) διαϲτροφή Us. 2) ΔΟΥΔ.Ν ap. 3) τούτῳ Us. 4) ΘΥ-ΜΙ$\overset{Π}{Α}$ΝΟΤΕ ap. 5) ΓΑΡϹΥΝ ap. 9) ѠΤΙΙ ap. 10) ΜΟΥ ap., pro καὶ κ- scriptum esse puto.

enumeravit scriptor, non omnes imaginationes neque in perpetuum expellunt, aliae alias opiniones vanae subsequuntur, e. g. mercator navigans mortem non timet, pecuniae damnum timet, omnibus vanis opinionibus nemo liberatur, quin veram philosophiam amplexus sit, v. col. VIII.

Col. VIII N f. 75.

ἀγαθῶν [καὶ] εἰς φυ[γὰς] ἀναλόγων
κακῶν [ἐκπί]πτει(?) τοῦ κατὰ φύσιν
α]ἰωρούμενος ἀδιαλείπτως·
ᾧ δ' ἐν τῷ κατὰ φύσιν πέρατι
κατακέκλειται τἀγαθὸν καὶ τὸ κα-
κ]όν, τούτῳ πᾶ[ς]α αἰώρα ψυχῆς
ἐ]κπέφευκται. συνεχίζωμέν
τε ἐν τῷ κατὰ φιλοσοφίαν ἐνεργή-
ματι καὶ μάλιστα τοῖς κατὰ φυ-
σιολογίαν θεωρήμασιν. τὸ
μὲγ γὰρ ὕψος τού[των] τῶν
λόγων ἐπαῖρο[ν τὴν διάνοι]αν
ἐάσει τὰ τ[απεινὰ παρορᾶ]σθαι,
ὁ]δὲ πλ.................ρε

1) priorem enuntiati partem sic fere suppleas: ὁ μὲν γὰρ τρεπόμενος εἰς διώξεις κενῶν ἀγαθῶν καὶ εἰς φυγὰς ἀναλόγων κακῶν κτέ.

4—7) Usenerus restituit ad Ep. fr. 434, cf. Ep. sent. sel. 21. de vocabulis αἰώρα et αἰωρεῖν p. 573 sq. egi.

7) verbum συνεχίζειν plerumque συνεχὲς ποιεῖσθαι est, non συνεχὲς εἶναι, nostro loco licentius usurpatur, quia scriptor Epicuri verba manifeste respicit Ep. ep. I 37 παρεγγυῶν τὸ συνεχὲς ἐνέργημα ἐν φυσιολογίᾳ. eadem notione, qua hic, verbum apud Philodemum legitur de mus. III fr. 8 p. 23 Kem. καὶ τοῖς λεγομένοις ὁ βίος μαρτυρεῖ παριστὰς πολλοὺς ἐν οἷς ἐγκωμιάζουσι μέλεσι καὶ ῥυθμοῖς συνεχίζοντας ὑπεράθλους ὄντας.

Col. IX N. f. 75 = VI Ox.

τῆς προ]κειμένης πραγματείας τὸ
μὲν ἔστιν περὶ αὐτῶν ἄστρων,
τὸ δὲ περὶ τῶν ἀπὸ τούτων
τ[ὸ] δὲ περὶ τῶν διὰ ταῦτα ἢ πε-
ρὶ ταῦτα, τὸ δὲ περὶ τῶν ἐν ἄσ-

VIII, 2) ...ΙΝΕΙ 3) ΛΗΠΤΩϹ ap. 5) Κ- pap. 6) ΔΙΩΡΑ ap., corr. Us. 7) .ΕΠΕΦ ap., ΕΧΙ¯ΩΜΕΝ ap. 8) ¯ΕΕΝ ap., ΕΝ ΕΡΓΗ ap. 11) ΥΨΟϹ¯ΟΥ ap.

IX, 1) ΙΕΙ N., ΚΓΙ O., πραγματήας ap. 2) ..V N., ΜΕV O. 3) ....ΕΡΙ N., ΤΟΔΕΓΕ O. 4) .....ΕΡΙ N., Τ.ΔΕΠΕΡΙ O. 5) ......Λ ΤΟ N., ΡΙΤΑΥΤΑ O.

τροις. περὶ μὲν αὐτῶν κα-
θόλου γ[ε] εἰπεῖν, γινό-
μεθα περὶ μέγεθος ἄςτρων
cχῆμά τε· τὸ δὲ περὶ τῶν ⟨ἀπ'⟩ αὐ-
τῶν, οἷόν ἐcτι τὸ περὶ αὐγῶν
τε κ[αὶ] cκιῶν, αἳ δὴ ἀπὸ α[ὐτῶ]ν,
τὸ δ[ὲ περ]ὶ τῶν διὰ ταῦτ[α, ὧν ἐ]c-
τιν τὸ] περὶ ὥ[ρῶν.....
.......cηλ.........

Ut altitudinem physiologiae luculenter demonstret, scriptor permultas quaestiones enumerat, quas astronomia continet. sed noli oblivisci physiologiam et astrologiam hic celebrari non tractari. primum oratio legitime procedit, tum cum ad partium partes scriptor descendit col. X, argumenti abundantia eius animus effertur, ita ut iam ordine soluto singulae partes pronuntientur, una (κείνηcιc) etiam bis commemoretur, id quod consulto factum esse vix credam. num certi libri de siderum natura dispositionem respiciat scriptor, dubito, ex eis scriptis, quae hac de re nobis servata sunt, nullum, quantum video, cum eo congruit. vide quomodo Aristoteles disciplinam disponat de coel. II 7, p. 289a 11 περὶ δὲ τῶν καλουμένων ἄcτρων ἑπόμενον ἂν εἴη λέγειν, ἐκ τίνων τε cυνεcτᾶcι καὶ ἐν ποίοις cχήμαcι καὶ τίνες αἱ κινήcεις αὐτῶν.

7 sqq.) cum verbum γινόμεθα ex collatis apographis satis certe restituatur et γίγνεcθαι περί τινοc sermone Graeco alienum sit, puto scribam permultis huius columnae genitivis deductum esse, ut μεγέθουc pro μέγεθοc, cχήματοc (si recte in O littera C servata est) pro cχῆμά τε scriberet; particula τε deesse non potuit. tota columna satis neglegenter scripta est.

9) in sinistro margine apographi Neapolitani littera τ, qua tres deinceps versus incipiunt, suo loco mota est, in hac quoque re accuratius est ap. O., nam hasta marginalis, enuntiati finis nota, in Neapolitano apographo falso v. 10, in Oxoniensi recte v. 11 ascripta est.

14) ὡρῶν pro certo habeo cf. Plat. de re publ. VII, 516 B καὶ μετὰ ταῦτ' ἂν ἤδη cυλλογίζοιτο περὶ αὐτοῦ (sc. τοῦ ἡλίου) ὅτι αὐτὸc ὁ τάc τε ὥραc παρέχων καὶ ἐνιαυτούc κτέ.

Col. X N. f. 76.

[ἕκαcτον δὲ τούτων]
τῶν μερῶν [π]οικίλ[ην] ἔχει
καταμ[έριcιν]· αὐτὸ [γ]ὰρ τὸ

7) ....ᴗN.ЄI N., ΘΟΛΛΟ..ЄI O., quattuor litterae in utroque apographo lineola transversa deletae: ЄΙΚΛ O., ΟΙΚΑ N., Π.ᴗ N., ΠΛ O. 8) μεθα deest in N., μεγέθουc ap. 9) Τ..ΛΑΤΟ. ΤΟ N., CΧΗΜΛΓΟCΤΟ O. 10) Τ...ΙΟΝ N., ΤΩΝΟΙΟΝ O. 11) ΤЄΚ..CΚΩΝ O., Τ......ΙΩΝ N., ΔΗΛΠΟΛ O. 12) ΞϽΔ O., ...ϽΙ N., ΤΑΥ.....C N.
X, 1) .ΟΙΚΙΑ..ϹЄΧЄΙ ap. 2) ΑΥΤΟ.ΠΙΤΟ ap.

περὶ ἄcτρων αὐτῶν μέροc εἰc πολλὰ νέμεται, περί 'τε γὰρ γενέcεωc [τῶ]ν [ἄc]τρων καὶ περὶ ἐπ[ιτολῆ]c καὶ κρύψεωc ὑποcτά[cε]ωc κεινήcεώc τε καὶ φύcεω[c κ]αὶ ποιότητοc ἔτ]ι δὲ θέ[c]ε[ωc], κεινήcεώc τε καὶ μονῆ[c καὶ μ]εταβολῆc καὶ ἀποcτ[άcεωc κ]αὶ διαcτάc[ε]ωc πλημε....κα¯c.ων επιν...... ω...αι.αμ.

2) καταμέριcιν si scribimus, quod littera μ commendatur, ante αὐτὸ parvum spatium existit, quale enuntiati finem significare solet. vocabulum καταμέριcιc quantum video nusquam legitur, nam unum exemplum, quod lexica praebent, Ep. ep. II 106 ab Usenero in κᾲτα μέριcιν correctum est, sed verbum καταμερίζειν saepius occurrit. si quis malet καταδιαίρεcιν supplere (cf. Sext. Emp. adv. astr. 27, Philod. de mus. IV col. 30 p. 100 Kem.), ego non refragabor.

γὰρ satis procul abest a litteris traditis, sed particula causalis deesse non potest.

11) διαcτάcεωc minus certum, recte si restitui, ἀπόcταcιc distantiam siderum a nobis (cf. Xen. mem. IV, 7, 5) διάcταcιc distantiam eorum inter se significat, similiter ἀπόcτημα et διάcτημα usurpantur a Sexto Empirico adv. log. I, 183.

Col. XI N. f. 76.

κύκλο[ν] ἢ κατὰ τ[ὸ κ]έντρον ἔπειτα πόcαc [κει]νεῖται κεινήcειc τὰ ἄcτρα· μεθ' ὃ τίc αἰτία ἡ κεινοῦcα αὐτά. οὐ μὴν ἀλλὰ βλέπειc γε πῶc ἂν [π]ερὶ τὰ τοcαῦτα καὶ τοιαῦτα θεωρήματα γυμναζομ[έν]η διάνοια οὐκ ἂν ἔξω γείνοιτ[ο] παντὸc ἀδιαλήπτου λ[όγου] καὶ cυνχαίρε[ιc] cεαυτῷ [ὅτ]ι δὴ π[α]ρε[ῖ]κά c'(?) [οὐ]δεπώ[ποθ'], ὕ[c]πλη[γα]c ὑποφήναc τῶ[ν κ]ατὰ φιλο-

---

3) ante ἄcτρων litterae lineola deletae ΤΕΚΛ 6) ΕΡ......ΚΑΤΑΡΥΦΕ ap., καὶ κρύψεωc rest. Us. 7) ΥΠΟCΤ/ .. ap. 9) ..ΚΕΙΝΗ ap. 11) ΑΠΟCΓ.......\ΙΔΙΑCΓΑΡ..ΟC ap.

XI, 1) ΚΥΚΛΟΙ.ΗΚΑΤΑC..ΕΝΙΤ ap. 2) CΑCΙ...ΝΟΙ ap. 4) ΑΥΓΑ ap. 5) ΠΕΙCΓΑΡ (Ε supra Α) (αρ del.) ΗΩC ap., .ΕΡΙΓΑ ap. 7) ΖΟΛ..Η ap. 8) ΕΖΟΙ (ω supra Ο) ap 9) ΑΔΙΑΛΥΠΥΕΥΛ.. ap. 10) CΕΑΥΤΟ... ap. 11) C.ΚΕΔΕ..ΔΕ ap. 12) ΥΠΟΦΗΝΑΥΤΟ..ΑΤΑ ap.

co]φίαν λόγων, [οὐδέ c]ε ἀπέcτρε-
ψε]ν ἀπὸ φ[ρονήcεωc(?)] τὰ πρὸ[c

1) κέντρον certum est, quid oppositum sit verbis κατὰ τὸ κέντρον dubitari potest. videtur scriptor ad terram spectare, quam nonnulli in centro mundi circum ipsius axem verti docebant v. Aet. plac. III, 13, D. p. 378 a 10 Ἡρακλείδηc ὁ Ποντικὸc καὶ Ἔκφαντοc ὁ Πυθαγόρειοc κινοῦcι μὲν τὴν γῆν οὐ μήν γε μεταβατικῶc ἀλλὰ τρεπτικῶc, τρόχου δίκην ἐνηξονιcμένην ἀπὸ δυcμῶν ἐπ' ἀνατολὰc περὶ τὸ ἴδιον αὐτῆc κέντρον. sic fere enuntiatum suppleam: ἔπειτα ποῦ(?) κινεῖται τὰ ἄcτρα, πότερον κατά τινα κύκλον, ἢ κατὰ τὸ κέντρον (sc. τοῦ κόcμου) cf. Aetii verba quae locum laudatum antecedunt III, 13 D. p. 378, a 6 sqq. Φιλόλαοc δὲ ὁ Πυθαγόρειοc κύκλῳ περιφέρεcθαι (τὴν γῆν) περὶ τὸ πῦρ κατὰ κύκλον λοξὸν ὁμοιοτρόπωc ἡλίῳ καὶ cελήνῃ.

2) πόcαc κεινεῖται κεινήcειc, sc. μεταβατικῶc et τρεπτικῶc.

4 sqq.) scriptor, ne ad nimium rerum caelestium studium adolescens stimuletur, cavet cf. Ep. ep. I, 80, II, 85 sq., in ultimis versibus nonnulla incerta sunt.

Col. XII N. f. 77.

μό]νον οὐχὶ ἐπάγ[ει(?)] ἐπὶ τὴν θέ-
αν τῶν κυριωτά[τ]ων οὐδ' ἀ-
δαμαντίνο[ι]c δεcμοῖc κατέχεc-
θαι δυναμένην ῥᾳθυμίαν. καὶ μὴν
ἐκτὸc ποιήcει μετ[ε]ωριcμῶν
καὶ τὸ μεc[ο]λαβεῖν τὸ [cυ]νεχὲc
τῶν κατὰ φιλοcοφία[ν λ]όγων
ἀν[δ]ρείωμα..ε.cτοι[c] πρὸc ταύ-
την.....c...μεν... ἐπιμε-
λή[μαcι] τῶ[ν μ]ὲ[γ γὰρ] πραγμα-
τειῶν] αἵ τ...ε.......ν...
......παιδευ.......
.........κρατ........
.......τοδημ........

Quamnam rem dicat scriptor ad summam rerum contemplandam cogere socordiam, quae ne adamantinis quidam vinculis coerceri potest, non liquet, fortasse rursus physiologiam respicit.

1) ἐπάγει neque litterarum vestigiis neque sententiae plane sufficit, fortius aliquid desideratur, quod non tetigi.

5 sq.) de his egi in huius partis praefatione p. 577.

---

13) ..ϽΙΑΝ ap., ΛΟΓΩΛ.... \CΑΠ ap. 14) ΑΤΑΠΡΟ. ap.
XII, 1) ΝΟΙΙΟΥΥΙ.CΤΑΙ..ЄΠΙ ap. 2) ΤΩΝΥΥ ap. 3) ΤΙΝΟ.CΔЄCΛ ΟΙC ap. 4) ΜЄΝ$^{\Lambda}$ΗΡΑ ap., Κ- ap. 5) ΜЄΤ.ϽΡ ap. 7) ΤΩΙΝΑΤΑ ap. 8) ΑΛ.ΡЄΙΩΜΑ ap., ἀνδρείωμα Us., ΤΟΙ.ΠΡΟCΤΑΙ ap. 9) ΤΗΛ ap., ЄΓΙΜЄ ap. 10) ΑΠ.. ap., ΤΩ..Ο ap.

Col. XIII N. f. 77.

προβαι]νούσης ἤδη τ[ῆ]ς ἀναχύσεως
εἰς ποιητικῶν ζητημάτων
λύ[σει]ς τὴν παιδείαν μερίζου-
σιν. ἡ γὰρ περὶ ὅτι δή ποτε
σπουδὴ ἀπο[σ]τήσει τῶν ἀδια-
λήπτων ἡμᾶς μετεωρισ-
μῶν. καθ᾽ ὃ δὴ βλέπομεν καὶ
τοὺς ἐπὶ τῶν συνποσίω[ν] ἀλύ-
ο]ντα[ς] καὶ ἐρχομέ[νους μὲ]ν(?)
ἐ]πὶ τὰς συνδιαιτήσε[ις]. . . . ρα
ἐ]πειδὴ . . β. . . . . ἐ-
πι]φέρου[σι]. . . . . ι
. . . ελω. . . . .

1—6) Usenerus Ep. ad 331, 3 restituit. de sententia egi p. 575 et 577.

Col. XIV N. f. 78.

μετεωρίζεται καὶ ἀναπλάσ-
σει διώκουσα καθ᾽ ὃν δή πο-
τε τρόπον τὸ χαίρειν. ᾗ δ᾽ [ἂ]ν
τὸ πλήρωμα τῶν ἀγαθῶν
τις ἐν ὄμμασιν τιθῆται καὶ
ἐπιλογίζη[τα]ι τίνα τε ἔχει
καὶ πόσα καὶ πηλίκα, τίνα [μὲ]ν
ὅτι ἀγαθά, πόσα δὲ ὅτι πολλά,
πηλίκα δὲ ὅτι μεγ[άλ]α, καὶ κατὰ
ἀντ[ισ]τροφὴν τίνα τε πέ-
φ]ευ[γεν] καὶ πόσα καὶ πηλίκα
. οιε. . εν. . . . . . . ντη. . . . .

De hac columna optime servata egi p. 576 sq.

1) subiectum verborum μετεωρίζεται καὶ ἀναπλάσσει est διάνοια vel ψυχή. ad sententiam cf. Ep. ep. III, 129 et sent. sel. VIII.

Col. XV f. 78.

[καὶ ἀφορμὴν εἰς]
τὸ πρ[ᾶξ]αι πρ[ο]γονικὴ[ν ἔχ]εις
καὶ ἤχθης τε καλῶς [ὑπ]ὸ γο-
νέων πρ[ο]σέθηκάς [τε] τῇ ἀγω-

XIII, 1) διαχύσεως olim coni. Us. 3) ΛΥ . . Ο(ε)ΗΝΠΑΙΔΙΑΝ ap., παιδιάν Us. 5) ΑΠ.ΥΗϹΕΙ ap., ἀπολύσει Us. 6) ΑΗΠΤΩΝ ap. 7) ΔΗΠ(Β) (π exp.) Λ ap., Κ- ap. 8) ϹΥΝΓ᾽ ϽϹΙΩ.ΑΛϹ (ϹΥΝ) ap. 10) ΤΑϹΔΙΑΙ ap. 11) ϲ in fine ap.
XIV, 3) ΗΔ.Ν ap., ᾗ δ᾽ ἂν rest. Us. 6) ΤΙΝΑΓΕ ap. 9) Κ- 11) .Ε᾽ . . . Κ ap.
XV, 1) ΠΑ.ΓΟΛΙΚΗ ap. 2) ΟΙϽΗ ap. 3) ΚΑϹ. . ΙΗΑΓΩ ap.

γῇ ταύτῃ καὶ τὸ ἐξ ἑαυτοῦ cω-
φρονικὸν ἀναλόγωc· ἔρρω-
caί τε τῷ cώματι, ἐφ᾽ ὅ[c]ον ἐν[δέ-
χετ[α]ι τὸν θνητόν, μεθέμε-
νόc τε τῶν περὶ τὰ τυχόν-
τα cπουδαcμάτων λόγων
ἐπι[μ]ελὴc εἶ καὶ μ[άλιcτ]α [δὲ
τὸ πάcηc ἐπιθυμίαc [ταραχῶ-
δεc [τοῦ] φυc[ι]κο[ῦ χωρίcαc
ὡc(?)....ο.cον..........

Huius quoque columnae initium in praefatione tractavi p. 571 sq. iam enumerantur illa bona quae adhuc adolescens ille in vita percepit, vide col. XIV.

1) adolescens nobili genere fuisse videtur; Lampsaci potissimum viros nobilissimos Epicurus sibi conciliavit v. Strab. XIII, 589.

2) discimus ex hoc loco parentes quoque adolescentis, propitios fuisse Epicuri doctrinae, idem de Pythoclis parentibus constat, qui Polyaenum custodem ei praeponebant VH² I f. 149 Ep. Us. p. 402 b.

Ex verbis ἐφ᾽ ὅcον ἐνδέχεται τὸν θνητόν colligam non optima valetudine usum esse illum adolescentem.

Col. XVI N. fol. 79.

θαι λ..ο.......ρων [κα
τά γε ἀφαίρε[c]ιν κενῶν [ὀρέ-
ξεων καὶ τὸ ἀcφαλῶc ζῆν,
οἷον πα[ρα]cκευάζουcα δίκ[αι-
όν τε καὶ παντὸc ἀπεχόμεν[ον
αἰcχροῦ ἔργου καὶ τοῦ φύcει καὶ
τοῦ νόμῳ, καὶ τὸ μὴ δε[δοι-
κέναι δὲ τὸν θάνατον [ποι-
εῖ οὐκ [ἀ]θαναcίαc παραcκε[υῇ,
ἀλλὰ [τ]οῦ φ[ό]βου [τοῦ] περὶ θα-
νάτου ἄρ[c]ει, οὐ λέγω νῦν
.......γο..π............
.........τ[οὺ]c γὰρ π[λείcτουc]
.... απ.............

Iam bona, quae ex philosophia percipiuntur, generaliter enumerantur, cum in antecedente columna unum iuvenem respexerit scriptor.

11) verbis οὐ λέγω νῦν scriptor aut ad dolores cum morte coniunctos, quos minimos esse Epicurei contenderunt Ep. Us. fr. 503, aut ad fabulas de vita et poenis inferorum spectat.

---

6) ΤΩCC⁞ ΜΑ ap. 8) ΤΑ (Α del.) ΤΥΧΟΥΝ ap. 10) ΕΙCΙ.ΕΛΗΘ ap., Κ- ap. 12) ΛΕΟ...ΦΥ ap.
XVI, 1) ΙΩΛ ap. 3) ὀρέξεων rest. Us. 6) Κ- in fine 7) ΤΟ(Υ del.) ΜΗΔΓ... ap. 8) ΤΟΝι... ap.

Col. XVII N. f. 79.

εἰρ]η[μέ]ναις κα[ὶ τ]αῖς ὁμογενέσι[ν] το[ύτοις εἰς τὸ φυσικὸν καταγαγόντες [μ]έγεθος· καὶ γὰ[ρ] τῷ τοῦ φθονεῖν τινε[ς] .γωιτ.λα.δ[εξάμενοι(?) ἀναπλάσσουσιν [κ]αὶ κατὰ τούτω[ν] ἵνα χαρῶσιν... τῳ, καὶ κατὰ λύπην [π]ενθοῦντές τι[νε]ς πράτ[τουσι]ν(?) ε .ν αὖ ἰάλεμον φυγ[ῇ?] τ[ῶν λύπην ποιούντων· I..ε. καθ[αι]ροῦνται μά[λ]ισ[τ]α τ[ῷ ⁝.ν...τ.........ορ..όμεν]α....ι λ................

Omnem operam, quam huic columnae restituendae impendi, frustratus sum; quamquam non ita multa desunt, sententiam non perspexi.

Priores sane versus facile restituuntur, nisi quod de primo verbo dubitare licet: a litteris traditis proxime abest ἢ λύπαις quod arteficiosa eget interpretatione e. g. τὸ περιττὸν ἐν ταῖς ἀλγηδόσιν ἢ λύπαις κτέ., magis placet π mutare in ν ita ut haec fere evadat sententia τοὺς φόβους vel τὰς ἐπιθυμίας ταῖς ἐπιλογίσεσι ταῖς προειρημέναις καὶ ταῖς ὁμογενέσιν τούτοις κτέ. desideramus ταύταις, sed in loco obscuro manifesta apographi vestigia mutare nolui.

3) enuntiatum a verbis καὶ γὰρ incipere, usque ad ποιούντων pertinere (v. 10) duo spatia ostendunt. multa verba certa sunt, de sententia enucleanda despero.

Col. XVIII N. f. 80.

„εἰ] τοῖς θεοῖς μέλει τι τῶν [ἐ]μῶν κακῶ[ν α]ὐτοί τέ(?) μοι [σ]ώσο[υσι τὴν ἐρωμένην.“ πρόδηλον δ' ὡς καὶ ἔργων τινῶν ἀπέχεσθαι δεῖ τὸν μὴ μετεωρισθησό[μ]ενο[ν], ὧν ἐστι καὶ μέθη· [δι' ἀ]λλήλων γὰρ δὴ ταῦτα αὔξεται μετεωριζό-μ[ενο]ί τε γάρ τινε[ς] καὶ τὸν

XVII, 1) Η..ΠΑΙϹ ap., ϹΙ.¯Ϲ. ap. 4) ΤΙΙ.Ε..ΓΩΙ ap. 6) ΤΟΥΤΩ.ΙΝΑ ap. 7) .ΕΝ..|ΘΟΥΝΤΕϹ ap. 8) ΤΡΑΤ....Ν ap., πράττουσιν Us. 9) ΑΥΤΑΔϹΜΟΝ ap., ἰάλεμον Us., ΦΥΓϹ. ap., φυγῇ Us.

XVIII, 1) ΤΟΙϹΘϹͲΙϹΛ ⁝⁝ Ε ap. 2) ΚΑΚΩ!.. ap., .ΩϹΟ˺ ap. 4) ΔΩΕ ap. 6) ΘΗϹΩ.ΕΝ ap. 8) ΤΑΛΥΞΕ ap. 9) Ι'...Ι ap., ΓΙΝΕ. ap.

μ[ε]τεωριcμὸν μὴ [αἴ]ρον-
τ[εc ἐ]κ διανοίαc εἰc [μ]έθ[ην
πίπτου]cιν, [καὶ] τὰ διὰ τῆ[c
μέθηc]

1—3) duo senarii poetae incerti referuntur, quorum alterum restituit de Arnim. scriptor hos versus inseruit ut exemplo illustraret, ni fallor, quam humiles essent volgi de deorum numine opiniones. ut illi puellam aegrotam sanent, flagitat nescio quis, quos omnino nihil curare homo Epicureus scit.

12) a particula καὶ alteram enuntiati partem incipere veri simillimum est, qua responsio illa inter ebrietatem et imaginationes efficiatur. et ei, qui vanis opinionibus perturbantur, saepe ad ebrietatem se convertunt, et imaginationes ex ebrietate ortae animum magis magisque perturbant. sic fere enuntiatum suppleam καὶ τὰ διὰ τῆς μέθηc ἀναπλάcματα ἔτι μᾶλλον τὴν διάνοιαν μετεωρίζει.

Col. XIX N. f. 80.

ἰc]χὺc ἐνμένει [ν]οημ[άτ]ων· πο[λὺ
γὰρ τὸ ἐν τοῖc πάcχουcιν ἐλε[ύ]θε-
ρον cυναγωνίζεται τῇ διατροπῇ
π]ρὸc τὸ καταγωνίcαcθαι τὰ αἰc-
χρὰ τῶν παθῶν· ὅπερ ἂν γένοι-
το, [εἰ(?)] ἐπὶ τῶν προκειμένων
π[ιθ]ανῶc [εἴ]ποιμεν ὡc ὁ μὲ[ν
. . τ. . . . . δῶρ[ον] ἔχει
. . . α. . δ. . . δια. . . πη. . . . . . .
. . . . μ. . . . υλ. . νδ. . . . . . .
. . . . α. . . . . τα. . . . . .
ρ. . . μ. . . . α πολλὰ. . . . .

1—5) a verbo πολὺ usque ad παθῶν Usenerus restituit Ep ad p. 335, 8, ad sententiam cf. Ep. fr. 591 cum illis locis, quos Usenerus l. l. adnotat.

6) εἰ incertum est. sed si verba ἐπὶ τῶν προκειμένων particula τε cum ὅπερ ἂν γένοιτο coniungimus, non habeo quod sequentibus faciam: nam lacuna initio v. 7 non sufficit verbis εἰ πιθανῶc et εἰ ἱκανῶc non placet, si vero sublata particula condicionali scribimus κ- πιθανῶc εἴποιμεν offendo in omissa particula ἄν. quod ego proposui sic vertam: id quod (sc. τὸ καταγωνίcαcθαι τὰ αἰcχρὰ τῶν παθῶν) evenerit, si ob ea quae protulimus probabiliter dixerimus eum summum donum accepisse e. c.

Quamquam libelli finis deest, tamen suspicor hanc columnam

11) Τ. . . Ι. ΔΙΑ ap., φέροντεc τῆc διανοίαc coni. Us., ΕΠ.ΕΘ ap. XIX, 1) ΛΕΝ. . ιΘ ap., νοημάτων rest. Us. 2) ΠΑCΧΕΥ ap. 4) ΚΑΤΑΤΩ ap. 6) ΤCΤ.ΕΠΙ ap. 7) CΙ..Α ap.

ultimam fuisse. nam primum verba ὅπερ ἂν γένοιτο κτέ. libelli conclusionem indicare videntur, deinde intimae quaeque voluminum columnae plerumque optime servatae sunt, ita ut unam vel plures columnas intercidisse veri simile non sit. dimidiam columnae partem deesse eo gravius fero, quod nomen invenis, ad quem liber datur, commemoratum esse in fine conicere licet.

Indices.

I. Index fontium partis prioris.

II. Index verborum, quae in p. 831 leguntur.

(* notavi quae minus certa sunt.)